T.C.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu

6112 SAYILI KANUN'UN SEKİZİNCİ MADDESİNİN DÖRDÜNCÜ FIKRASI KAPSAMINDA TELE-ALIŞVERİŞ YAYINLARININ DENETİMİ

UZMANLIK TEZİ

Nurdan EMLİK

ANKARA
KASIM / 2021

T.C.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu

6112 SAYILI KANUN'UN SEKİZİNCİ MADDESİNİN DÖRDÜNCÜ FIKRASI KAPSAMINDA TELE-ALIŞVERİŞ YAYINLARININ DENETİMİ

UZMANLIK TEZİ

Nurdan EMLİK

DANIŞMAN
Emre ÇİÇEK
ÜST KURUL UZMANI

ANKARA
KASIM / 2021

RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU BAŞKANLIĞINA

Bu çalışma, Tez Değerlendirme Komisyonu tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Uzmanlık Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı Soyadı	İmza
Başkan	:	
Üye	:	
Üye	:	
Üye	:	
Üye	:	

ONAY
... / ... / 2021

Ebubekir ŞAHİN
Üst Kurul Başkanı

TEZ TESLİM TUTANAĞI VE DOĞRULUK BEYANI

Radyo ve Televizyon Üst Kurulunda görev yapan Üst Kurul Uzman Yardımcısı olarak, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Tez Hazırlama Yönergesi'ne uygun şekilde hazırlamış olduğum uzmanlık tezi ilişikte sunulmuştur.

Bu uzmanlık tezindeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplayıp sunduğumu; ayrıca, bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

… / 11 / 2021

Nurdan EMLİK

Üst Kurul Uzman Yardımcısı

Uzmanlık Tezinin Adı: 6112 Sayılı Kanun'un Sekizinci Maddesinin Dördüncü Fıkrası Kapsamında Tele-Alışveriş Yayınlarının Denetimi

EKLER:

1- Tez (6 Adet)

2- CD (1 Adet)

Tezi Teslim Alan

Daire Başkanı

... / … / 2021

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER ..... **I**
KISALTMALAR ..... **IV**
ŞEKİLLER DİZİNİ ..... **V**
TABLOLAR DİZİNİ ..... **VI**
GİRİŞ **1**
Tezin Amacı **1**
Tezin Önemi **2**
Tezin Yöntemi **3**
Varsayım **3**
Kapsam ve Sınırlılık **4**
Veri Toplama Tekniği **5**
BİRİNCİ BÖLÜM **6**
DENETİM KAVRAMI VE İFADE HÜRRİYETİ **6**
1.1. DENETİM KAVRAMI 6
1.1.1. RTÜK'ün Yayın Hizmetlerini Denetimi 9
1.2. İFADE HÜRRİYETİ KAPSAMINDA YAYIN HİZMETLERİNİN DENETİMİ 12
İKİNCİ BÖLÜM **16**
TİCARİ İLETİŞİM **16**
2.1. TİCARİ İLETİŞİMİN TANIMI 16
2.2. GÖRSEL – İŞİTSEL MEDYADA TİCARİ İLETİŞİM MEVZUATI VE UYGULAMALARI 17
2.2.1. Ticari İletişimin Genel Esasları 18
2.2.2. Ticari İletişimine İzin Verilmeyen Ürün ve Hizmetler 20
2.3. TİCARİ İLETİŞİM YAYINLARININ TÜRLERİ 21
2.3.1. Tele-alışveriş 22

2.3.2. Program Destekleme 25
2.3.3. Ürün Yerleştirme 26
2.3.4. Reklam Kavramı 28
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 31
6112 SAYILI KANUN KAPSAMINDA TELE-ALIŞVERİŞ YAYINLARININ DENETİMİ 31
3.1 TELE-ALIŞVERİŞ YAYINLARININ DENETİMİ 31
3.1.1. 6112 Sayılı Kanun'un Dokuzuncu Maddesinin Altıncı Fıkrasının (c) Bendi 38
3.1.2. 6112 Sayılı Kanun'un Sekizinci Maddesinin Dördüncü Fıkrası 41
3.2. 6112 SAYILI KANUN'UN SEKİZİNCİ MADDESİNİN DÖRDÜNCÜ FIKRASI KAPSAMINDA İDARİ YAPTIRIMLAR 58
3.3. TELE-ALIŞVERİŞ YAYINLARININ DENETİM SÜRECİ 60
3.3.1. Uzman Raporu I 61
3.3.2. Üst Yazı I 67
3.3.3. Üst Kurul Kararı I 67
3.3.4. Üst Kurul Kararının Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşa Tebliği I 72
3.3.5. Uzman Raporu II 75
3.3.6. Üst Yazı II 78
3.3.7. Üst Kurul Kararı II 79
3.3.8. Üst Kurul Kararının Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşa Tebliği II 80
3.3.9. Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşun Üst Kurul Kararına İtirazı 81
3.3.10. Mahkeme Kararı ve Yürütmenin Durdurulması 83
3.3.11. Mahkeme Kararı ve Yürütmenin Durdurulması İsteminin Reddi 85
3.3.12. Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşun Dilekçesi 88
3.3.13. Davanın Reddi Kararı 89
3.3.14. Lisans İptali Kararı 93

3.4. 2018 YILINA AİT ÜST KURUL KARARLARI 101
3.5. 2019 YILINA AİT ÜST KURUL KARARLARI 104
3.6. 2021 YILINA AİT ÜST KURUL KARARLARI 107
SONUÇ VE ÖNERİLER 114
KAYNAKÇA 125
ÖZET 131
ABSTRACT 132
ÖZGEÇMİŞ 133

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
a.g.e.	Adı Geçen Eser
AİHS	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
ASTS	Avrupa Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesi
bk.	Bakınız
C	Cilt
EBYS	Elektronik Belge Yönetim Sistemi
GİMHY	Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri Yönergesi
İMİD	İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı
İYUK	İdarî Yargılama Usulü Kanunu
m.	Madde
No.	Numara
RTÜK	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
S	Sayı
s.	Sayfa
SKAAS	Sayısal Kayıt Arşiv ve Analiz Sistemi
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK	Türk Dil Kurumu
TRT	Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu
TV	Televizyon
2017-1	17.04.2017'den önce
2017-2	17.04.2017'den sonra

ŞEKİLLER DİZİNİ

ŞEKİL 2.1: ÜST KURUL TARAFINDAN BELİRLENEN REKLAM, TELE-ALIŞVERİŞ, KAMU SPOTU, ÖNCELİKLİ YAYIN VE BANT REKLAM LOGOLARI 22
ŞEKİL 3.1: YILLARA GÖRE, TELE-ALIŞVERİŞ YAYINI YAPAN YAYINCI KURULUŞ SAYISI 45
ŞEKİL 3.2: YILLARA GÖRE, ÜST KURUL TARAFINDAN VERİLEN UYARI KARAR SAYISI 46
ŞEKİL 3.3: YILLARA GÖRE, ÜST KURUL TARAFINDAN VERİLEN İDARİ PARA CEZASI KARAR SAYISI 47
ŞEKİL 3.4: YILLARA GÖRE, ÜST KURUL TARAFINDAN VERİLEN PROGRAM DURDURMA KARAR SAYISI 48
ŞEKİL 3.5: YILLARA GÖRE, ÜST KURUL TARAFINDAN VERİLEN GEÇİCİ YAYIN DURDURMA KARAR SAYISI 49
ŞEKİL 3.6: YILLARA GÖRE, ÜST KURUL TARAFINDAN VERİLEN LİSANS İPTALİ KARAR SAYISI 50
ŞEKİL 3.7: YILLARA GÖRE, ÜST KURUL TARAFINDAN VERİLEN TOPLAM İDARİ PARA CEZASI MİKTARI 56

TABLOLAR DİZİNİ

TABLO 3.1: 03.03.2011-17.04.2017 TARİHLERİ ARASINDA, ÜST KURUL TARAFINDAN HAKKINDA İŞLEM YAPILAN TELE-ALIŞVERİŞ YAYINCILARININ SAYISI VE YAPTIRIM KARARLARI 41

TABLO 3.2: 17.04.2017-30.09.2021 TARİHLERİ ARASINDA, ÜST KURUL TARAFINDAN HAKKINDA İŞLEM YAPILAN TELE-ALIŞVERİŞ YAYINCILARININ SAYISI VE YAPTIRIM KARARLARI 44

TABLO 3.3: 03.03.2011-30.09.2021 TARİHLERİ ARASINDA, YAYIN LİSANSI İPTAL EDİLEN YAYINCI KURULUŞ SAYISI 51

TABLO 3.4: 03.03.2011-30.09.2021 TARİHLERİ ARASINDA, YAYIN LİSANSI İPTAL EDİLEN YAYINCI KURULUŞLAR 54

TABLO 3.5: 2018 YILINA AİT MÜEYYİDE LİSTESİ (GALA LOGOLU YAYINCI KURULUŞ) 104

TABLO 3.6: 2019 YILINA AİT MÜEYYİDE LİSTESİ (GALA LOGOLU YAYINCI KURULUŞ) 106

TABLO 3.7: 2021 YILINA AİT MÜEYYİDE LİSTESİ (GALA LOGOLU YAYINCI KURULUŞ) 110

GİRİŞ

"6112 Sayılı Kanun'un Sekizinci Maddesinin Dördüncü Fıkrası Kapsamında Tele-Alışveriş Yayınlarının Denetimi" isimli tez çalışması üç ana bölüm olarak tasnif edilmiştir. Tezin girişinde söz konusu çalışmanın; amacına, önemine, yöntemine, varsayımına, veri toplama tekniğine, kapsamı ve sınırlılıklarına dair bilgilere yer verilmiştir. Birinci bölümde denetim kavramından, RTÜK'ün yayın hizmetlerini denetimi ve ifade hürriyeti kapsamında yayın hizmetlerinin denetiminden bahsedilmiş; ticari iletişim başlıklı ikinci bölümde ticari iletişim kavramına ve ticari iletişim türlerine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde RTÜK'ün sağlık beyanı ile ürün satışı yapılan tele-alışveriş yayınları hakkında yapmış olduğu işlemlere ve bunların genel değerlendirmesine yer verildikten sonra bir ticari iletişim türü olan tele-alışveriş yayınlarının 6112 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinin 4'üncü fıkrası kapsamında denetim süreci aşama aşama anlatılarak incelenmiştir. Sonuç bölümünde ise söz konusu denetim sürecinde karşılaşılan zorluklar tespit edilmiş ve çözüm önerileri sunularak çalışma hakkında genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Tezin Amacı

Bu çalışmanın amacı, yayın hizmetlerinde ticari iletişimin genel esaslarını, ticari iletişimin unsurlarından biri olan tele-alışveriş yayınlarını ve bunlara uygulanan müeyyideleri anlatmak; sağlık beyanı ile ürün tanıtımı yapılan tele-alışveriş yayınları için 6112 sayılı Kanun'un sekizinci maddesinin dördüncü fıkrası bağlamında Üst Kurulca verilmiş müeyyide kararlarını ve bu kararlara ait mahkeme kararlarını inceleyerek tele-alışveriş yayınlarının denetim sürecini anlatmaktır. Ayrıca bu çalışmada, hem uluslararası hem de ulusal mevzuatta yasaklanmış olan, tüketiciyi aldatmaya yönelik tele-alışveriş yayınlarının denetim sürecinde karşılaşılan zorluklara ve Üst Kurul tarafından hukuka aykırı unsurlara karşı uygulanan yaptırımların gerekliliğine açıklık getirilmeye çalışılacaktır.

Mevzuattaki düzenlemeler doğrultusunda Türkiye'de televizyon yayıncılığı alanında sağlık beyanı ile ürün tanıtan tele-alışveriş yayınlarıyla ilgili yapılan denetimleri incelemek; ortaya çıkan sorunlara öneri sunarak denetim yetkisini haiz olan kurumlara yön verici nitelikte doküman hazırlamak; kamuyu bilgilendirmek; yayıncılık alanında hizmet verenlere yol göstermek ve ilgili çalışmalara kaynaklık etmek amaçlanmaktadır.

Tezin Önemi

6112 Sayılı Kanun'un sekizinci maddesinin dördüncü fıkrasına aykırı yayın yapan medya hizmet sağlayıcıların, bilhassa arkadaş bulma amacıyla kişilerin tanıştırılması ve buluşturulması, arkadaşlık hatları ile hizmetleri, Sağlık Bakanlığının izni olmadan herhangi bir ürünün sağlık beyanıyla satışı, yayınlarda ödül ve ikramiye taahhüt edilmesi gibi izleyici ve dinleyicileri aldatıcı seviyeye varan ve haksız kazanca neden olan yayınlarının RTÜK tarafından hiçbir uyarı yapılmadan yaptırımlara maruz bırakılması, ihlâle yol açan söz konusu yayınların toplum üzerinde oluşturacağı olumsuz etki ve sebep olacağı maddi ve manevi kayıplar göz önünde bulundurulduğunda elzemdir.

Günümüzde televizyonun halen çok yaygın olarak kullanılması ve neredeyse toplumsal hayatın bir parçası olması kişilerin aldatıcı reklamlara maruz kalmalarında rol oynamaktadır. İzleyicilerin iyi niyetini suistimal eden bu tür yayınlar, izleyicileri satışların artırılmak istendiği ürün ve hizmetlere yönlendirmektedir. Bu durum, izleyicilerin televizyon izledikleri her an karşılaşabilecekleri bir sorundur. Çalışmanın, aldatıcı tele-alışveriş yayınlarının denetim yolları hakkında tüketiciye ışık tutacağı değerlendirilmektedir; ayrıca Üst Kurulun bu tarz yayınlar ile mücadelesindeki kararlılığını göstermesi bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu tez, televizyon yayın hizmetlerinin denetimi konusunu, 6112 sayılı Kanun'un yalnızca sekizinci maddesinin dördüncü fıkrası kapsamındaki denetim hükümleri çerçevesinde ele alan bir çalışma olması bakımından önemlidir.

Tezin Yöntemi

Tele-alışveriş yayınlarının denetim sürecini anlatmak amacıyla TÜRKSAT A.Ş. uyduları üzerinden tüm Türkiye'ye tele-alışveriş yayını yapan kuruluşlardan biri seçilmiş, bu kuruluşun yayınları SKAAS (Sayısal Kayıt, Arşiv ve Analiz Sistemi) üzerinden izlenip değerlendirilmiş ve 6112 Sayılı Kanun'un sekizinci maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında ilgili kuruluş hakkında düzenlenmiş uzman raporları incelenmiştir. RTÜK İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığının hazırladığı dosya üzerinden seçilen kuruluş hakkında Üst Kurulca yapılan işlemler incelendiğinde bunların 2018, 2019 ve 2021 yıllarına ait olduğu görülmektedir. Tezde, tele-alışveriş yayınlarının denetim sürecini anlatmak amacıyla anılan yıllara ait Üst Kurul uzman raporları, Üst Kurul kararları ve mahkeme kararlarına yer verilmiştir. Televizyonlardaki aldatıcı tele-alışveriş yayınları hakkında yapılan işlemlerin incelenmesiyle, tezin konusu ve amacı doğrultusunda tespitlerde bulunulmuş, elde edilen sonuçlarla mevcut durum resmedilmeye çalışılmıştır.

Varsayım

Tezin konusunu teşkil eden tele-alışveriş yayınları 6112 sayılı Kanun çerçevesinde denetlenmektedir. Mal veya hizmetlere ait tele-alışveriş yayınlarına, tüketiciyi cezbederek ürünlere gösterilen rağbeti artırmak için medya hizmet sağlayıcılar tarafından televizyon ve radyo ortamında yer verilmektedir ve bu yayınlar sebebiyle tüketici menfaatlerinin tehlikeye girdiği durumlar söz konusu olabilmektedir. 6112 sayılı Kanun'un Yayın Hizmetlerinde Ticari İletişim başlığı altında düzenlenen dokuzuncu maddenin altıncı fıkrasının (c) bendinde, yayın hizmetlerinin genel esaslarından biri, yanıltıcı olmamak ve tüketici haklarına zarar vermemek olarak belirtilmiştir.

Haksız rekabete sebep olan, tüketiciyi ve müşterileri yanıltan, kimi zaman tamamıyla gerçek dışı ifadelerden oluşan; izleyiciyi aldatıcı, onların sağlığına veya muhtelif çıkarlarına zarar verici özellikte olan, tedavi etme özelliği bilimsel olarak ispatlanmamış ürünleri kişileri tedavi etmeye yönelik vaatte bulunarak tanıtan aynı zamanda tanıtımlarında tıbbın bilimsel uygulamalarına olan toplumdaki inancın zayıflamasına yol açan böylece toplumun genel sağlığını tehdit eden ve bu uygulamalara yönlendiren; arkadaşlık hatlarının tanıtımını yapan; kişilere yarışma gibi çeşitli şekillerde kazanç vaad eden ve bu şekilde onları aldatarak usulsüz yolla reklam ve satış yapan yayınlar 6112 sayılı Kanun'un sekizinci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca denetlenmektedir.

Kapsam ve Sınırlılık

Ticari iletişimin bir türü olan tele-alışveriş yayınlarıyla ilgili hükümler 6112 sayılı Kanun'un sekiz, dokuz, on ve on birinci maddelerinde ve bu Kanun kapsamında çıkarılan Yayın Hizmeti Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin[1] 9/A, 10, 11, 12 ve 15'inci maddelerinde düzenlenmiştir.

6112 sayılı Kanun'un sekizinci maddesinin dördüncü fıkrasının kapsamına bitkisel ürünler ile bilimsel olarak tedavi etme özelliği kanıtlanmamış ürünlerin tıbbi malzeme gibi algılanmasına sebep olan yayınlar dışında; kişilerin arkadaş bulmak için tanıştırıldığı programlar ve usulsüz kazanca imkân sağlayacak yayınlar da girmektedir.

Üst Kurul uzman raporları ve sonucunda verilen kararlar incelenmek suretiyle tele-alışveriş yayınlarının denetim sürecinin anlatıldığı "6112 Sayılı Kanun'un Sekizinci Maddesinin Dördüncü Fıkrası Kapsamında Tele-Alışveriş Yayınlarının

[1] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/11/20111102-14.htm (02.09.2021)

Denetimi" başlıklı tez çalışmasında, tele-alışveriş yayınlarının denetimini anlatmak için seçilen yayın kuruluşunun 2018, 2019 ve 2021 yıllarına ait yayınları hakkında RTÜK tarafından yapılan işlemler incelendiğinde, ilgili medya hizmet sağlayıcı kuruluşun yayın içeriğinden kaynaklı olarak söz konusu işlemlerin üç yıllık süreçte gıda takviyesi ya da bitkisel ürünlerin tıbbi ilaç gibi düşünülmesine sebep olan yayınlar hakkında yapıldığı görülmektedir.

Veri Toplama Tekniği

Çalışmanın kuramsal çerçevesini oluşturmak için; çalışma konusuyla ilgili kitap, tez, makale vb. yazılı kaynaklar ile internet ve televizyon tele-alışveriş yayınları kullanılmıştır. Ele alınan sorunları belirlemek ve var olan koşulları ortaya koymak, araştırma ve inceleme sonucu yorum ve değerlendirme yapmak, mevcut gerçeklerden uzaklaşmamak ve konunun daha iyi anlaşılmasını sağlamak için istatistiki veriler hazırlanmıştır. Konuyla ilgili yayın kayıtları kontrol edilmiş ve Üst Kurul uzmanları tarafından düzenlenmiş raporlar ve bunlara ait üst yazılar incelenmiştir. İdarelerin faaliyetlerini yerine getirirken oluşturdukları her türlü dokümantasyonu ihtiva eden Elektronik Belge Yönetim Sistemi (EBYS) üzerinden Üst Kurul kararları, RTÜK Hukuk Müşavirliği yazıları ve mahkeme kararları incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

DENETİM KAVRAMI VE İFADE HÜRRİYETİ

Kişiler ve toplum üzerinde medyanın doğrudan etkisi bulunmaktadır. Bu sebeple yayın hizmetlerinin denetimi konusunda çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Yayın hizmetlerinin idari denetimini yapan RTÜK, denetim yetkisini kullanırken Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde ve Anayasa'da yer verilen kişilerin ifade özgürlüğü hakkını gözetmek durumundadır. Söz konusu özgürlüğün özüne dokunulmamakla birlikte sınırlandırılabileceği durumlar yine AİHS'de ve Anayasa'da belirtilmiştir. Söz konusu özgürlükler demokratik bir toplulukta, zaruri önlemler mahiyetinde olmakla birlikte millî güvenliği, toprak birliğini, toplum güvenliğini korumak; suça neden olacak işlemlerin önüne geçmek; toplum düzenini sağlamak ve devam ettirmek; sağlığı, ahlakı, diğerlerinin unvan ve haklarını gözetmek; açıklanması uygun görülmeyen bilgilerin ifşasına izin vermemek, yargının yetkisi ve tarafsızlığını korumak gibi bazı durumlarda sınırlanabilmekte ve yaptırıma dâhil olabilmektedir.

1.1. DENETİM KAVRAMI

Denetim, "olması gereken ile olan arasında yapılan bir karşılaştırma"[2] şeklinde ifade edilirken; Türkçe Sözlük'te denetim, herhangi bir vazifenin doğru bir şekilde yapılıp yapılmadığını öğrenmek amacıyla yürütülen inceleme, teftiş, araştırma olarak tanımlanır.[3] Weber denetim ile bürokrasinin yaygınlaşması ve modern örgütlerin rasyonelleşmesi arasında bağlantı olduğunu düşünür ve özellikle modern toplumda hiyerarşik yapının belirginleşmesi ile birlikte iş bölümünün sağlıklı olabilmesi için denetlemenin mecburi bir ihtiyaç haline geldiğini belirtir.[4] Medya

[2] Cevdet Atay, *Devlet Yönetimi ve Denetimi*, Alfa Basım Yayın Dağıtım, İstanbul, 1999, s. 21.
[3] Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük*, TDK, Ankara, 2005, s. 496.
[4] Şafak Tartanoğlu, *Örgüt Sosyolojisi*, M. Zencirkıran (Editör), Dora Basım Yayın, Bursa, 2012, s. 215.

açısından ise denetim "kamuya arz edilen yayınlar hakkında, denetim yetkisi olan bir güç eliyle söz konusu yayınlara izin vermek veya onları engellemekle kendini gösteren teftiş"[5] şeklinde tanımlanır.

Kamusal bir sorumluluğu bulunan ya da kamuya hizmet eden kuruluş ve kurumların, bireylerin yetki kullanması, eylem ve tasarrufta bulunması durumlarının mevcut otorite eliyle tasnif edilebilmesi ya da izin verilmesini belirtmek için denetim kavramı ifadesi tercih edilmektedir. Denetlemede; yürütülen iş veya fiilin genel kaidelere uygun olup olmadığını belirleyen bir teftişin olması gerekmektedir. İşlemin uygunluğuna hüküm verme yetkisi olmakla birlikte ilgili işlem hakkında kanaat hakkına sahip olan bir mekanizmanın varlığı denetim işleminde sadece kontrol işleminin yapılmadığını göstermektedir.[6]

En temel denetim yöntemleri siyasi denetim, kamuoyu denetimi, idari denetim, ombudsman ve yargı denetimidir.[7]

Siyasi denetim, en genel tanımıyla meclisin hükûmeti denetlemesidir. Yasama organı, hükûmeti denetleme işlemi yaparken aynı zamanda idareyi de denetlemektedir. Soru, genel görüşme, meclis soruşturması, meclis araştırması ve gensoru parlamenter bir sistemde yasama organının hükûmeti, bu vesileyle de idareyi denetlerken kullandığı siyasi denetim yollarıdır.[8]

[5] Bozkurt Zakir Avşar ve Vedat Demir, *Düzenleme ve Uygulamalarla Medyada Denetim*, Piramit Yayıncılık, Ankara, 2005, s. 27.
[6] a.g.e. s. 26.
[7] Avşar - Demir, 2005, s. 26.
[8] Ergun Özbudun, *Parlamenter Rejimde Hükümeti Murakabe Vasıtaları*, A.Ü. Hukuk Fakültesi Yay., Ankara, 1962, Aktaran: Avşar-Demir, a.g.e., s. 26.

İdari ya da yönetsel denetim; idari birimler ve kuruluşlar tarafından, birtakım idari usul ve yöntemlerle yapılan denetimdir. Bu denetim türünde, çeşitli yöntemlerle kurum ve kuruluşların kendi denetimlerini yapmaları mümkündür. Bunun yanı sıra bir kurum diğer bir denetleyici kuruluş tarafından da denetime tabi tutulabilir. Bir kurumun kendi kendisini denetime tabi tutması iç denetim; bu hususta yetkili diğer kuruluşlarca denetlenmesi ise dış denetim olarak adlandırılmaktadır. Hiyerarşik denetim bir iç denetim türü iken; dış denetim ise vesayet denetimiyle örneklendirilebilir.[9]

Medya sektörünün devlet bünyesinde oluşturulan yetkili kuruluşlarca denetlenmesi idari denetim kapsamındadır. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu bu kapsamda Türkiye'de, radyo ve televizyon yayınlarının idari denetimini yapan denetleyici ve düzenleyici otoritedir.

Medya açısından idari denetim mekanizmaları yayın hizmetlerinin içerik, teknik ve mali yönlerini kapsamaktadır. Son dönemde ise internet üzerinden yapılan yayın hizmetlerine yönelik denetimler mevcuttur. Ayrıca fikir ve sanat eserlerinin korunması ihtiyacının hasıl olduğu bazı durumlarda da idari denetim mekanizmalarının işletilmesi gerekmektedir.

Kamuoyu denetimi, yönetimin faaliyetlerinin bireylerce izlenerek haksız fiil ve uygulamalara karşı çıkılması anlamına gelmektedir. Burada bireylerin ferdî olarak ya da kitleler halinde yazılı, sözlü veya gösteri yapma şeklinde çeşitli yollarla denetim faaliyetini sürdürmesi söz konusu olabilir. Bu denetim şeklinde kamuoyu tarafından yanlış bulunan uygulamaların geri alınması, sonuçlarının düzenlenmesi, fiil ya da işlemin kendi isteklerine uygun şekilde düzenlenmesini istemeleri gibi yöntemleri kullanmaları mümkün olabilir.[10]

[9] A. Şeref Gözübüyük, *Yönetim Hukuku*, Turhan Kitabevi, Ankara, 1995, s. 292.
[10] Avşar - Demir, 2005, s. 31.

Ombudsmanlık kurumu, temel hak ve özgürlüklerin korunması noktasında, sorun yaşayan vatandaşların başvurularını inceleyerek idareye tavsiye ve önerilerde bulunacak raporlar hazırlamak amacıyla teşekkül edilmiştir. Ancak kurumun yaptırım gücü bulunmamaktadır. [11]

RTÜK, faaliyet alanı ve yaptığı işlemler açısından, yargısal denetim haricinde hiyerarşi veya vesayet denetimi gibi bir denetime tabi değildir. RTÜK'ün kararları sadece yargı denetimine tabidir.[12]

Yargı denetimi, idari ve adli yargı denetimi olmak üzere iki gruba ayrılır. Yasaların anayasaya uygun olup olmadığının denetiminin yapılması gibi idarenin uygulamaları da yargısal denetime dâhildir. İdari yargı denetimi, idari faaliyetlerin hukuka uygunluğunun idare mahkemeleri tarafından denetlenmesi anlamına gelmektedir. Hukuk devletlerinde idare tarafından gerçekleştirilen bütün uygulamalar yargısal denetime tabidir.[13]

1.1.1. RTÜK'ün Yayın Hizmetlerini Denetimi

RTÜK, görsel- işitsel medya alanında faaliyet yürüten kuruluşları 6112 sayılı Kanun, Avrupa Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesi[14] ve ilgili yönetmeliklere uygunluk açısından denetlemektedir. Söz konusu denetleyici otoritenin denetim yetkisi yalnızca programlar yayınlandıktan sonra uygulanabilir. RTÜK'ün yayın öncesinde program içeriklerine müdahale etmesi söz konusu değildir.

[11]Ramazan Şahin, "Ombudsman Kurumu ve Türkiye'de Kurulmasının Türkiye'nin Demokratikleşmesi ve Avrupa Birliği Üyeliği Üzerine Etkileri", *Türk İdare Dergisi,* S. 468, 2010, s. 133.
[12]A. Şeref Gözübüyük, Turgut Tan, *İdare Hukuku Genel Esaslar*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2018, s. 346.
[13]Selami Er, "Denetleyici Kurumların Dış Denetimi ve 5018 sayılı Kanunda Yapılan Değişiklikler", *Sayıştay Dergisi*, S. 68, 2008, s. 29-46.
[14] https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21786.pdf (23.04.2021)

RTÜK yayın hizmetleri üzerinde denetim faaliyetini yerine getirirken doğrudan denetim, izleyici bildirimlerinin analizi yoluyla yapılan kamuoyu denetimi ve izleyici temsilciliği sistemi şeklinde üç farklı araç ve yöntem kullanmaktadır.

Doğrudan denetim; ilgili Kanun, yönetmelik ve taraf olunan uluslararası antlaşmalar çerçevesinde, herhangi bir başvurudan veya şikâyetten bağımsız, yayınların RTÜK Üst Kurul uzmanlarınca takibinin yapılmasıyla uygulanan denetleme türüdür.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Teşkilatı ile Hizmet Birimlerinin Görev, Yetki ve Sorumluluklarına Dair Yönetmeliğin[15] beşinci maddesinde İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığının görevleri belirtilmiştir. Bu doğrultuda, söz konusu dairede görev yapan Üst Kurul uzmanları yayın hizmetlerini 6112 sayılı Kanun'a, ilgili Kanun kapsamında yayımlanan yönetmeliklere ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olup olmaması bakımından izleyerek değerlendirme yapmakla ve elde edilen sonuçları sistemli bir biçimde Üst Kurula sunmakla, ayrıca yapılan incelemelerde ihlal tespit edilmesi durumunda müeyyide uygulanmasına yönelik Üst Kurula teklifte bulunmakla görevlidir.

Radyo ve televizyon yayınları, Sayısal Kayıt, Arşiv ve Analiz Sistemi[16] sayesinde merkezden, temsilcilikler yoluyla ise yerinden dikkatle takip edilmektedir. RTÜK tarafından radyo ve televizyon yayınlarının izlenmesi amacıyla kurulmuş olan ve 2008 yılında faaliyete geçen Sayısal Kayıt ve Arşiv Sistemi Projesi (SKAAS) ile kurumun merkezinde 172 kablo, 350 uydu ve 175 karasal ortamdan olmak üzere toplam 697 televizyon ve radyo yayını alınıp kaydedilmekte, izlenmekte ve analiz edilmektedir. 7/24 çalıştırılan sistemin başında daimî şekilde görevlendirmeler

[15] https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=7&MevzuatNo=15317&MevzuatTertip=5 (21.04.2021)
[16] https://www.rtuk.gov.tr/sayisal-kayit-arsiv-analiz-sistemi/4922/3044/sayisal-kayit-arsiv-analiz-sistemi.html (21.04.2021)

yapılarak yayınların herhangi bir kesintiye uğramasına müsaade etmeksizin kayıt altına alınarak arşivi tutulmaktadır.

Kamuoyu denetimi, RTÜK İletişim Merkezi kanalıyla gelen vatandaş bildirimlerinin Kamuoyu, Yayın Araştırmaları ve Ölçme Dairesi Başkanlığı tarafından analiz edilerek İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığına iletilmesi ve sonrasında izleyici şikâyetlerinin İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığında görevli uzmanlar tarafından değerlendirilmesi yoluyla yapılan denetimdir.

İzleyicilerin görsel-işitsel medya alanına dair sorunlarını, tekliflerini, beğenilerini, şikâyetlerini veya tavsiyelerini sürekli olarak alabilmek amacıyla oluşturulan RTÜK İletişim Merkezi, bildirimlerin belirli aralıklarla analizini yaparak toplumun muhtelif kesimlerinden yayınlara ilişkin geri bildirim alabilmek maksadıyla teşekkül edilmiş bir sistemler bütünüdür. Şikâyet, beğeni ve öneri şeklinde RTÜK'e gönderilen kişi bildirimleri Kamuoyu, Yayın Araştırmaları ve Ölçme Dairesi Başkanlığınca gözden geçirilip toplam şikâyet sayısı ve türü göz önünde bulundurularak tasnif edilmektedir. Günlük/haftalık/aylık/altı aylık/yıllık olmak üzere raporlanan bu bildirimlerden, sosyolojik ve istatistiksel veriler hazırlanmaktadır.[17] Üst Kurul uzmanları, denetim yaparken seyircilerin şikâyet ve taleplerini de göz önünde bulundurmakta, gerekli durumlarda müeyyide uygulanmasını Üst Kurula teklif etmektedir.

RTÜK yayın hizmetleri hakkında kamuoyu denetimini de dikkate alarak izleyicileri de denetim sürecine dâhil etmekte ve bu sayede ortak denetimi hedeflemektedir.

[17] https://www.rtuk.gov.tr/rtuk-iletisim-merkezi-tarihcesi/5161/5104/rtuk-iletisim-merkezi-tarihcesi.html (21.04.2021)

İçerik yönünden değerlendirmeye tabi tutulan bildirimler, eş zamanlı bir şekilde, izleme yapmakla yetkili daire başkanlığına ve yayıncı kuruluşun kendi öz denetim mekanizmalarına fayda sağlaması maksadıyla söz konusu kanalın izleyici temsilcisine aktarılmaktadır.

İzleyici temsilciliği sistemi ise 6112 sayılı Kanun'un yirmi ikinci maddesinde belirtildiği üzere medya hizmet sağlayıcılar tarafından, ortak denetim ile öz denetim mekanizmalarının oluşturulması, vatandaş bildirimlerinin değerlendirilip söz konusu yayıncının yayın kuruluna sunularak sonuçlarının takip edilmesi maksadıyla en az on yıllık meslek tecrübesini haiz olan bir izleyici temsilcisi yoluyla yapılan denetimdir.

1.2. İFADE HÜRRİYETİ KAPSAMINDA YAYIN HİZMETLERİNİN DENETİMİ

Medyanın ilk dönemlerinden bugüne kadar kişiler ve toplum üzerinde büyük bir tesir gücüne sahip olduğu bilinmektedir. Bu etkinin olumsuz yönleri göz önünde bulundurulduğunda, tarih boyunca devletler tarafından medya denetime tabi tutulmuştur. Söz konusu denetim, demokrasiye ve çoğulculuğa aykırı sınırlama ve müdahaleye engel olmak adına uluslararası ve ulusal mevzuatta yapılan düzenlemeler yoluyla gerçekleşmektedir. Bu kapsamda, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin[18] on dokuzuncu maddesi, herkesin inanç ve ifade hürriyeti hakkına sahip olduğunu; bu hakkın, herhangi bir müdahale olmadan bir inancı savunma ve ülkeler arası seviyede düşünce ve bilgiye erişme çabasını, bunları kazanma ve yayma özgürlüğünü de kapsadığını ifade etmektedir.

Avrupa Birliği mevzuatı; özellikle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS), Avrupa Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesi (ASTS) ve Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri

[18] https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/203-208.pdf (23.04.2021)

Yönergesi (GİMHY) yayın hizmetlerini 'toplumsal sorumluluk' olarak değerlendirmekle birlikte ifade ve kitle iletişim özgürlüğü üzerinde durmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin[19] ifade özgürlüğü başlıklı onuncu maddesinin birinci fıkrasında, herkesin ifadelerini özgürce söyleyebilme hakkına sahip olduğu; söz konusu hakkın, herhangi bir kamu makamının müdahalesine yer verilmeksizin ve ülkelerin sınırları ayırt edilmeksizin, düşüncelerin söylenebilme özgürlüğünü, haber ile görüş alıp verme imkânını da kapsadığı belirtilmiş, ayrıca bu maddenin, devletlerin radyo, televizyon ve sinema gibi işletmelerini herhangi bir izin rejimine tabi tutmalarına engel teşkil etmeyeceği de ifade edilmiştir. Maddenin ikinci fıkrasındaysa sorumluluklar ve görevler de yükleyen ilgili özgürlüklerin, kanun ile öngörülen ve demokratik bir toplumsal yapıda millî güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamusal güvenliğin muhafaza edilmesi; kamusal işleyişte düzenin sağlanması ve suçun önüne geçilmesi; sağlık ya da ahlak bakımından bireylerin ünlerinin ve haklarının korunması; gizli kalması gereken bilgilerin yayılmasının önüne geçilmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması gibi amaçlar doğrultusunda bazı sınırlamalara ya da yaptırımlara tabi tutulabileceği belirtilmiştir. AİHS'nin 10'uncu maddesinin ifade özgürlüğü ve kitle iletişim özgürlüğünü güvence altına aldığı ve aynı zamanda yayın hizmetlerinin sınırlandırılma gerekçelerini içerdiği görülmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın[20] 26'ncı maddesi herkesin fikir ve inançlarını yazılı, sözlü, resimli ya da farklı yöntemlerle ifade etme ve yayma hakkının bulunduğunu; bu özgürlüğün devlet eliyle herhangi bir müdahaleye maruz bırakılmadan düşünce ya da haber alışverişi hürriyetini de içerdiği, bunun yanı sıra bahsi geçen hususların televizyon, radyo, sinema gibi kitle iletişim araçları yoluyla yapılan yayınların izne tabi olmasına engel teşkil etmediği ifade edilmiştir.

[19] https://www.yargitay.gov.tr/documents/AIHM.pdf (23.04.2021)
[20] https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2018.pdf (21.04.2021)

Ulusal ve uluslararası mevzuatta yer alan bu hükümler yoluyla temel özgürlükler ve haklar içerisinde bulunan ifade özgürlüğü ile kitle iletişim özgürlüğü garantiye alınırken aynı zamanda millî güvenliğin, kamusal nizamın, genel ahlakın, kamu güvenliğinin, ülke ve millet birliğinin, kişilerin ün ya da haklarının korunması, suç işlenmesinin önlenmesi gibi çeşitli amaçlarla da ifade ve kitle iletişim özgürlüğü sınırlandırılabilmektedir.

Avrupa Birliği'ne (AB) uyum sürecinde, 03 Mart 2011 tarihinde 27863 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak, radyo ile televizyon yayıncılığını yeniden düzenleyen 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yasa, yalnızca ticari bir iş değil aynı zamanda toplumsal bir faaliyet olan radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerinin düzenlenmesi ile denetlenmesi maksadıyla hazırlanmıştır. 6112 sayılı Kanun'un 8, 9, 10, 11, 12 ve 13'üncü maddelerinde, radyo ile televizyon yayın hizmetlerinde uyulması gereken ilke ve esaslar ve yayın hizmetlerinin sınırlandırılabileceği durumlar detaylı şekilde düzenlenmiştir. Özellikle Kanun'un sekizinci maddesinde yer verilen 'Yayın Hizmeti İlkeleri', hem AİHS'de hem de Anayasa'da yer alan millî güvenlik, genel ahlak, kişilik hakları, kamu düzeni gibi büyük önem taşıyan hususlar doğrultusunda, medya hizmet sağlayıcıların yayınlarında 'toplumsal sorumluluk' anlayışıyla belirlenen ilkelere uyması gerektiğini belirtmektedir.

Toplumun bilgilenmesini, bireylerin düşünce ve kanaatlerini aktarabilmesini, bu düşünce ve kanaatlere ulaşılabilmesini sağlayan araçların başında radyo ve televizyon gelmektedir. Bu sebeple radyo ve televizyon yayınları yapan kuruluşların görevleri kamusal değere sahiptir. Medya hizmet sağlayıcıları, kamusal görevin gereğini yerine getirmekle yükümlü oldukları için uymaları gereken emredici kuralların düzenlenmesi bir zorunluluktur.[21]

[21] Çetin Özek, *Basın Özgürlüğünden Bilgilenme Hakkına*, Alfa Basım Yayım, İstanbul, 1999, s. 508.

Radyo ve televizyon yayınlarının toplumu ve kişileri etkileme potansiyelinin büyüklüğünden dolayı, ifade ve haber alma hürriyeti temelinde, 6112 sayılı Kanun kapsamında, yapılacak denetimlerin belli ilke ve esaslara dayanarak sınırları belirlenmiştir. Söz konusu Kanun'un üçüncü bölümü Yayın Hizmeti İlkeleri[22]'ni içermektedir. Bu ilkeler medya hizmet sağlayıcıların, yayın hizmetlerini sunarken bağlı kalmaları gereken kurallardır. Yayın Hizmeti İlkeleri 6112 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinde yer alan dört farklı fıkrada düzenlenmiştir.

Yayın hizmeti ilkelerine uygun olarak sunulan yayınlar medya hizmet sağlayıcıların kamusal sorumluluklarının bir gereğidir. Yayın hizmetlerinin bağlı kalacağı yayın hizmet ilkeleri hazırlanırken, temel olarak yayıncının programların içeriği, seçimi ve düzenlemesi konusunda serbestliği korunmuş; toplumun, ailenin bilhassa çocukların ve gençlerin korunmasını önceleyen hükümler belirlenmiştir. Ayrıca haksız kazanca ve haksız çıkara neden olabilecek yayınlara ve iletişim araçları vasıtasıyla yarışma türünde programlar içeren yayınlara izin verilmeyeceğine dair hükümler dikkat çekmektedir.

[22] https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6112-20120704.pdf (21.04.2021)

İKİNCİ BÖLÜM

TİCARİ İLETİŞİM

Ticari iletişim genel olarak tüketicilere ürünleri veya hizmetleri tanıtmayı, bir menfaat elde etme veya ürüne ya da hizmete gösterilen talebi artırma amacıyla tanıtımı yapılan ürünlere ya da hizmetlere yönelik tüketici üzerinde gereksinim oluşturmayı, bu sayede müşterileri söz konusu ürün veya hizmetleri satın almaya teşvik etmeyi amaçlar.

2.1. TİCARİ İLETİŞİMİN TANIMI

Avrupa Birliği "Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri Yönergesi'nin[23] (Audiovisual Media Services Directive-AVMSD) "Tanımlar" başlıklı 1'inci maddenin (h) bendinde "görsel-işitsel ticari iletişim" tanımlanmıştır. Buna göre iktisadi faaliyetleri olan özel ya da tüzel kişilerin, taşınır/taşınmaz varlıklarını, hizmetlerini ya da imajını tanıtmak maksadıyla oluşturulmuş sesli ya da sessiz görüntülere ticari iletişim denilmektedir. Bu görüntülerin bir programın içerisinde veya programla beraber ücret ya da dengi bir karşılıkla gösterilmesi gerektiği söz konusu tanımda ifade edilmiştir.

03.03.2011 tarihinde 27863 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ve radyo ve televizyon yayıncılığını yeniden düzenleyen 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'da reklam, program desteklemesi, tele-alışveriş ve ürün yerleştirme kavramlarını da kapsayacak şekilde "ticari iletişim" ifadesi kullanılmıştır.

[23] https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/74780 (21.04.2021)

6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un[24] "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesinin (z) bendinde "Ticari iletişim"in tanımı yapılmıştır. Bu tanıma göre, iktisadi faaliyet amacı taşıyan gerçek ya da tüzel kişilerin mallarını, imajını ya da hizmetlerini tanıtmak için hazırlanmış sesli ya da sessiz görüntülerin ücret ya da dengi bir karşılıkla herhangi bir programla beraber veya programın içinde gösterilmesi ticari iletişimdir ve reklamlar, tele-alışveriş, ürün yerleştirme ve program desteklemesi ticari iletişimin alt kollarıdır.

Ticaret Bakanlığının 4 Ocak 2020 tarihli ve 30998 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'in[25] dördüncü maddesinin (p) bendinde ticari iletişim "Alan adları ve elektronik posta adresi dışında, mesleki veya ticari faaliyet kapsamında kazanç sağlamaya yönelik olarak elektronik ticarete ilişkin her türlü iletişimi" olarak tanımlanmıştır.

Radyo ve televizyon yayıncılığı alanında faaliyet gösterecek yayıncıların sadece kamu yayıncılığı anlayışıyla faaliyetlerini sürdürmelerini beklemek gerçekçi bir yaklaşım olmayacağından[26] "ticari iletişim" yayınları ile ilgili olarak radyo ve televizyon yayın hizmetleri alanında kişiler ile kuruluşların ekonomik çıkarları ve kamusal yararını aynı anda gözetmek amacıyla çeşitli düzenlemeler yapılmaktadır.

2.2. GÖRSEL – İŞİTSEL MEDYADA TİCARİ İLETİŞİM MEVZUATI VE UYGULAMALARI

6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun ile Yayın Hizmeti Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ticari iletişime dair

[24] https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6112-20120704.pdf (21.04.2021)
[25] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/01/20200104-2.htm (21.04.2021)
[26] Nusret İlker Çolak*, Kitle İletişim Hukuku*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 138.

önemli hususlar içermektedir. Söz konusu hususları daha net ifade etmek maksadıyla, Görsel-İşitsel Medyada Ticari İletişim Mevzuatı ve Uygulamaları[27] adlı çalışma, RTÜK tarafından hazırlanmıştır ve medya hizmet sağlayıcıların erişimine sunulmuştur. Bu kapsamda;

2.2.1. Ticari İletişimin Genel Esasları

Gelişen kitle iletişim teknolojilerinin sağladığı bir kolaylık olarak, kişiler zaman ve mekândan bağımsız şekilde günün her saatinde diledikleri zaman radyo ve televizyon yayınlarına ulaşabilmekte ve eğlence, spor, sanat gibi hizmetleri bu mecralardan satın alabilmektedirler.[28] Bu nedenle radyo ve televizyon yayıncılığı yoluyla kazanç elde etme faaliyetlerinin belirli kurallara bağlanması gereklidir.[29]

RTÜK tarafından yapılan çalışma ile ticari iletişim uygulamalarına ait genel prensipler şu şekilde belirlenmiştir:

- Ticari iletişim, yayın hizmeti sunulurken, o hizmete ait herhangi bir unsurdan hem görsel hem de işitsel açıdan farklı olmalı ve bu fark izleyici ve dinleyici tarafından kolaylıkla algılanabilir olmalıdır.
- Ticari iletişim yayını kişilerin bilinçaltına hitap ederek ve onların iradelerini devre dışı bırakarak yönlendirici nitelikte olamaz.
- Ticari iletişim örtülü/gizli şekilde yapılamaz.
- Herhangi bir haber bülteni ile haber programını bir süredir sunmakta olan bireyler ticari iletişim yayınlarının unsuru olamaz.
- Ticari iletişim, yayıncıların editoryal bağımsızlığı ile yayınlara ait içeriklere tesir edecek özellikte olamaz.

[27] https://arsivdosya.rtuk.gov.tr/assets/Galeri/Haberler/gorsel-isitsel-medyada-ticari-iletisim-mevzuati-ve-uygulamalari.pdf (12.10.2021)
[28] Sena Coşkun, *Radyo ve Televizyon Yayın Hizmetlerinde Denetim*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, s. 252.
[29] N. İ. Çolak, 2013, s. 207.

- Ticari iletişim, hak, hukuk ve dürüstlük prensibine aykırı nitelikte olmamalıdır.
- Toplumda ayrışmaya neden olabilecek herhangi bir unsur içermemelidir.
- Kişileri aldatıcı nitelikte olmamalıdır ve onların sağlık, emniyet ve ekonomi gibi maddi ve manevi zarara uğramasına neden olabilecek unsurlar içermemelidir.
- Kişileri tedavi etme vaadiyle, herhangi bir ürünün tıbbi malzeme gibi gösterilerek tanıtımı yapılamaz.
- Çocukları istismar edecek herhangi bir unsura yer verilemez. Bir ürünü daha cazip göstererek satışını yapmak maksadıyla çocukların tecrübesizliklerinden faydalanacak niteletikte ticari iletişim yayınına izin verilemez.
- Kadınları istismar edecek herhangi bir unsura yer verilemez. Kadın bedeni cinsel malzeme olarak bir ürüne olan rağbeti artırmak için kullanılamaz.
- Ticari iletişim yayınında görülen kişi veya kişiler, sahip oldukları makam veya unvanı kullanarak izleyici ve dinleyicilerin duygu ve düşüncelerini istismar edemez.
- Sağlığa, çevreye ve emniyete olumsuz yönde etki edecek davranışlara yönlendiremez.
- Sağlık Bakanlığının yapmış olduğu bir çalışma ile belirlenen ve aşırı tüketimi tavsiye edilmeyen ürünlerin tanıtımları çocuklara yönelik yayınların içerisinde yer alamaz.
- Aşırı tüketimi tavsiye edilmeyen gıdalar ile maddelerin yer aldığı ürünlerin tanıtımı;
    - ✓ Çocuklara yönelik yayınlarda herhangi bir şekilde yer alamaz.
    - ✓ Çocuklara yönelik yayınlar dışındaki yayınlarda yer verilecekse, izleyicilerin kolaylıkla okuyabileceği şekilde ekranın altında yer almalıdır. Ayrıca bu tanıtımlarda, kişileri sağlıklı ve doğru beslenmeye yönlendirecek ibarelere yer verilmelidir.

- Aşırı tüketimi tavsiye edilmeyen gıdalar belirlenirken, Sağlık Bakanlığının yaptığı çalışma ile oluşturulan çizelgede yer alan bilgiler ışığında hareket edilmelidir.
- Ticari iletişim yayını esnasında kullanılan sesin seviyesi farklı yayınların ses seviyesi ile eşit olmalıdır. Tanıtım yayını başlarken dikkat çekmek maksadıyla yayının ses seviyesi artırılamaz ve bu yolla izleyici ile dinleyicilere rahatsızlık verilemez.
- Siyasi reklamlar, diğer ticari iletişim yayınlarından ayrı olarak Yüksek Seçim Kurulunun belirlemiş olduğu hükümler çerçevesinde yayınlanmak zorundadır.

2.2.2. Ticari İletişimine İzin Verilmeyen Ürün ve Hizmetler

Radyo ve televizyon yayınlarının ticari amaçlarla yapılması, yayıncılar tarafından, yayın hizmetlerinin kamuya yönelik sorumluluk çerçevesinde yapılması gerektiği ilkesini geçersiz kılmamaktadır. Ticari iletişim yayınları için belirlenen sınırlamalar, yayın hizmetlerinin kamusallığını korumayı amaçlamaktadır.[30] Bu sebeple RTÜK tarafından, ticari iletişimin genel esaslarının yanı sıra bazı ürün ve hizmetlerin ticari iletişimi ile ilgili de bilgilendirme metni hazırlanmıştır:

- Ticari iletişim yayınları içerisinde herhangi bir koşulda alkol ile tütün ürünlerinin tanıtımı yapılamaz ve bu ürünlerin ticari iletişimine yer verilemez.
- Ticari iletişim esnasında reçeteli bir ilaca yer verilemeyeceği gibi tedavi yöntemlerini anlatan tanıtımlar yer alamaz.
- Tanıtımı yapılacak reçetesiz, ilaç niteliğindeki ürünler ve hakkında bilgi verilecek olan tedavi yöntemleri dürüstlük prensibi kapsamında, kişileri aldatmayacak nitelikte olmalıdır.
- Herhangi bir ilaç ile tıbbi açıdan tedavi edici yöntemler için tele-alışveriş yayını yapılamaz.

[30] N. İ. Çolak, 2013, s. 228-229.

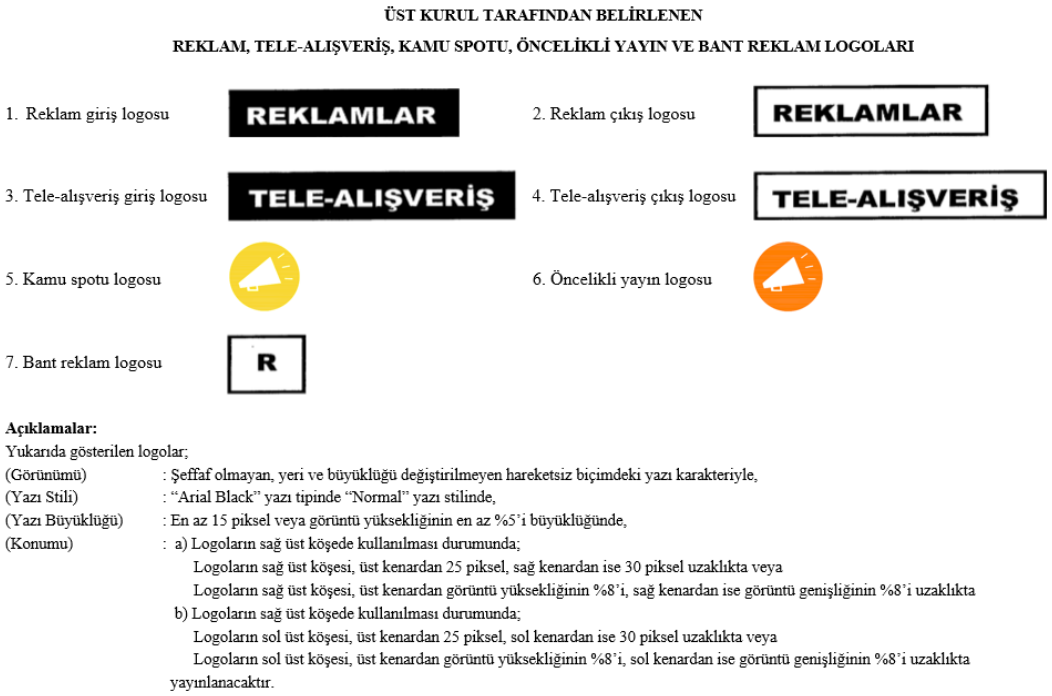
- Bir ürünün tabi olduğu kurallara karşıt şekilde sağlık ve tedavi vaadi ile tanıtımı ve satışı yapılamaz. Takviye niteliğindeki yiyeceklerle içecekler de buna dâhildir.
- Arkaşlık hatları ve bireyleri tanıştırmak amacıyla yapılan tanıtımlara izin verilemez.
- Yarışma düzenleyerek veya çekiliş yaparak kişileri aldatmaya ve bu yolla usulsüz bir şekilde para kazanmaya yönelik yayın ve tanıtım yapılamaz.
- Herhangi bir silahın ve aynı zamanda silah markasının tanıtımı yapılamaz.
- Yayın içeriklerinde herhangi bir falcının, astroloğun ya da bu tarz işler yapan kişilerin tanıtımına yer verilemez.
- Arkadaş veya eş bulmak amacıyla hizmet veren herhangi bir uygulama veya sistemin tanıtımı yapılamaz.
- Başka bir kanunda reklamına izin verilmeyen bir ürünün veya hizmetin ticari iletişimine izin verilemez.
- Herhangi bir ek gıdanın, bitkisel bir ürünün veya aygıtın sağlık vaadi ile reçeteli bir ilaç veya medikal bir cihaz gibi düşünülmesine neden olacak yayınlara izin verilemez.

2.3. TİCARİ İLETİŞİM YAYINLARININ TÜRLERİ

6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un Tanımlar başlıklı 3'üncü maddesinin (z) bendinde ticari iletişim yayınları reklam, program desteklemesi, tele-alışveriş ve ürün yerleştirme olmak üzere dört farklı program türünü kapsayacak şekilde düzenlenmiştir.

Üst Kurul tarafından belirlenen reklam, tele-alışveriş, kamu spotu, öncelikli yayın ve bant reklam logoları, Yayın Hizmeti Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'te belirlendiği haliyle, Şekil 2.1'de görülmektedir. Söz konusu

yönetmelikte yer alan Şekil 2.1, logoların biçimini, görüntüsünü, yazı stilini, puntosunu ve konumunu göstermekte olup aşağıda yer almaktadır.

ÜST KURUL TARAFINDAN BELİRLENEN
REKLAM, TELE-ALIŞVERİŞ, KAMU SPOTU, ÖNCELİKLİ YAYIN VE BANT REKLAM LOGOLARI

1. Reklam giriş logosu — REKLAMLAR
2. Reklam çıkış logosu — REKLAMLAR
3. Tele-alışveriş giriş logosu — TELE-ALIŞVERİŞ
4. Tele-alışveriş çıkış logosu — TELE-ALIŞVERİŞ
5. Kamu spotu logosu
6. Öncelikli yayın logosu
7. Bant reklam logosu — R

Açıklamalar:
Yukarıda gösterilen logolar;
(Görünümü) : Şeffaf olmayan, yeri ve büyüklüğü değiştirilmeyen hareketsiz biçimdeki yazı karakteriyle,
(Yazı Stili) : "Arial Black" yazı tipinde "Normal" yazı stilinde,
(Yazı Büyüklüğü) : En az 15 piksel veya görüntü yüksekliğinin en az %5'i büyüklüğünde,
(Konumu) : a) Logoların sağ üst köşede kullanılması durumunda;
Logoların sağ üst köşesi, üst kenardan 25 piksel, sağ kenardan ise 30 piksel uzaklıkta veya
Logoların sağ üst köşesi, üst kenardan görüntü yüksekliğinin %8'i, sağ kenardan ise görüntü genişliğinin %8'i uzaklıkta
b) Logoların sağ üst köşede kullanılması durumunda;
Logoların sol üst köşesi, üst kenardan 25 piksel, sol kenardan ise 30 piksel uzaklıkta veya
Logoların sol üst köşesi, üst kenardan görüntü yüksekliğinin %8'i, sol kenardan ise görüntü genişliğinin %8'i uzaklıkta
yayınlanacaktır.

Şekil 2.1: Üst Kurul Tarafından Belirlenen Reklam, Tele-Alışveriş, Kamu Spotu, Öncelikli Yayın ve Bant Reklam Logoları

2.3.1. Tele-alışveriş

6112 sayılı Kanun'un Tanımlar başlıklı 3'üncü maddesinin birinci fıkrası (ü) bendinde tele-alışveriş "taşınmazlar, hak ve yükümlülükler dâhil olmak üzere, mal veya hizmetlerin bir ücret karşılığında temini amacıyla kamuya yönelik doğrudan arz yayınını" ifade eden bir kavram olarak tanımlanmıştır.[31] RTÜK tarafından belirlenen, tele-alışveriş uygulamalarına ilişkin temel ilkeler[32] şu şekildedir;

[31] https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6112-20120704.pdf (21.04.2021)
[32] https://www.rtuk.gov.tr/duyurular/3788/5482/gorsel-isitsel-medyada-ticari-iletisim-mevzuati-ve-uygulamalari.html (21.04.2021)

- Tele-alışveriş yayını yapılırken ses ve görüntü uyarısı sayesinde söz konusu yayın belirgin şekilde verilebilir ve yayında bölünme olmaksızın asgari on beş dakika boyunca yayına devam edilebilir. Ancak yayının uzunluğu yirmi dört saatlik zaman diliminde toplam bir saat olmalıdır.
- Tele-alışveriş için belirlenmiş olan süre değerlendirilirken yayın başlamadan ve bittikten sonra yayında yer verilen tele-alışverişe ait kapak ve cıngıl süresi söz konusu süreye dâhil edilmez.
- Televizyonda ve radyoda yayın esnasında tele-alışveriş yayınına geçilirken bir uyarı kullanılması, izleyici ve dinleyiciler için ilgili yayını diğer yayınlardan ayırabilme noktasında önemlidir. Tele-alışveriş yayını başlarken ve biterken 3 saniyelik bir zaman boyunca reklama ait herhangi bir öge barındırmayan bir kapak olması gerekir. Bu kapsamda kapak tasarımı yayıncının inisiyatifindedir. Söz konusu yayın devam ettiği sürece ekranda yer almak koşuluyla yayın hakkında bilgi sunar nitelikte "TELE-ALIŞVERİŞ" ifadesi bulunmalıdır.
- Tele-alışveriş yayını yapılırken kullanılması gereken logonun şekli, görüntüsü, yazıların büyüklüğü, stili ve ekranda yer alması gereken konumu RTÜK'ün belirlemiş olduğu haliyle Şekil 2.1'de yer almaktadır.
- Tele-alışveriş, diğer programların içine ya da program aralarına yerleştirilebilir. Ancak söz konusu yerleştirme yapılırken yayıncının program akışını bozmayacak, programın kıymetini düşürmeyecek ayrıca yayıncının haklarına zarar vermeyecek şekilde yapılmalıdır.
- Filmler, çocuklara yönelik programlar ile haber bültenleri otuz dakikadan uzun süreli ise ilk otuz dakikasında söz konusu yayınlar tele-alışveriş ya da reklamla bölünemez.
- Yayın içeği dinî bir merasim niteliğinde ise tele-alışveriş ile bölünemez.
- Tanıtımı yapılan ürüne ilişkin yapılan bilgilendirmenin doğru ve net olması gerekir. Tüketiciyi aldatıcı veya yanıltıcı nitelikte olmaması gerekir.
- Tanıtım yapılırken ürüne ilişkin firma bilgisi ile üretimin gerçekleştiği yer bilgisi ifade edilmelidir.

- İzleyen kişinin ilgili ürüne olan talebini artırmak için gerçeğe uygun olmayacak şekilde sözel vurgu yapılmamalıdır.
- İstatistiksel veriler ile bilimselleşmiş bulguların gerçeklerden saptırılarak kullanılmasına izin verilemez. Laboratuvar araştırmalarının sonuçları veya herhangi bir ürünün başarısına ilişkin veriler, devlete ait bir kurumun onayını almış olmak ya da akademik niteliği haiz bilimsel süreli yayınlarda yer almak koşuluyla belirli oranda tele-alışveriş programlarında gösterilebilir.
- İnsan sağlığına iyi geldiği iddiasıyla doktor tarafından reçeteli olarak verilmemiş bir ürün tıbbi malzeme gibi gösterilemez. Ayrıca ek gıda niteliğindeki ürünler için daha önce bunları kullanmış olan kişileri konuşturarak olumlu veya olumsuz yönde herhangi bir açıklama ifade edilemez.
- Tanıtımlarda bir yazılı ifadeye yer verilecekse bu yazının puntosu asgari 8 olacak şekilde ayarlanmalıdır. Bahsi geçen yazı akar bant olarak gösterilecekse kişiler tarafından okunabilecek hızla akması gerekir. Durağan verilen yazılar asgari on saniye boyunca gösterilmelidir.

Ayrıca 6112 sayılı Kanun'un onuncu maddesi reklam ve tele-alışveriş özelinde verilen hükümleri içermektedir. Bu hükümlerin yanı sıra, 6112 sayılı Kanun'un on birinci maddesi kapsamında tütün ve tütün ürünleri ile alkolün; reçeteli ilaçların; bunun yanı sıra tedavi yöntemlerinin ticari iletişimi yasaklanmıştır. Ayrıca reçeteli olmayan ilaçlar ile tedavi usullerinin tanıtımlarının, dürüstlük prensibine uymak şartıyla, gerçekleri çarpıtmadan, ispatının imkânı bulunan ögeler bir araya gelecek biçimde yapılmasının gerekliliği vurgulanmaktadır.

2.3.2. Program Destekleme

Radyo ve televizyon alanındaki, yayıncılık hizmetlerine ait masrafların hafifletilmesi amacıyla "Program desteklemesi", diğer bir deyişle "sponsorluk" (sponsorship), yaygın şekilde kullanılan bir yöntemdir. 6112 sayılı Kanun'un Tanımlar başlıklı üçüncü maddesinin birinci fıkrasının (s) bendinde program destekleme,

> "yayın hizmetinin sağlanmasıyla veya görsel-işitsel eserlerin üretimiyle bağlantılı olmayan gerçek veya tüzel kişilerin adını, markasını, logosunu, imajını, faaliyetlerini veya ürünlerini tanıtmak amacıyla programlara yönelik yaptığı her türlü katkıyı ifade eder." şeklinde tanımlanmaktadır.

RTÜK tarafından belirlenen, program destekleme uygulamalarına ilişkin temel ilkeler[33] şu şekildedir;

- Desteklenmiş herhangi bir programda, programın girişinde ve çıkışında, program boyunca yer verilen reklamların girişinde ve çıkışında söz konusu destekleme bilgisine yer verilir.
- Bir programın tanıtımı yapılırken program için destek verenlerden bahsedilemez.
- Destek alan bir yapımda, ana destek vericiye ait firma ismi yayının başı ve sonunda, yayın devam ederken verilen reklam aralarının başı ve sonunda beş saniyeyi geçmeyecek şekilde gösterilir. Bir programın tamamı için değil de bir kısmı için destekte bulunanların ismi, markası, logosu, ürünlerinin görüntüsü, yapımın sonunda gösterilir ve sesli değil yalnızca görsel bir öge olarak verilir. Söz konusu görüntü durağan olarak verilecekse üç saniyeyi geçmeyecek, akar yazı olarak gösterilecekse üçer saniyelik sürelerle olacak şekilde toplamda en fazla 30 saniye gösterilebilir. Bu kural, haber spikerlerinin kıyafetleri için ve maksimum 3 saniye olacak şekilde uygulanır. Destek verenin adı, şirket logosu, markası ve ürüne ait görsel hariç herhangi bir bilgi gösterilemez.

[33] https://www.rtuk.gov.tr/duyurular/3788/5482/gorsel-isitsel-medyada-ticari-iletisim-mevzuati-ve-uygulamalari.html (21.04.2021)

- Bir yayın esnasında bir saatlik zaman diliminde oniki dakikayı aşmamak şartıyla izin verilen reklamlar, program desteklemesinin süresini etkilemez.
- Destekleyene ya da üçüncü bir tarafa ait ürün ile hizmetlere desteklenen program içerisinde gönderme yapılamaz ve bunlarla ilgili reklam yapılamaz.
- Ticari iletişimi yasak olan bir ürünün ya da hizmetin imalatçısı ya da satıcısı tarafından programlar desteklenemez.
- Medikal mal ya da hizmetlerin satıcı veya pazarlamacıları program destelemek isterse bunların adı, şirket logosu, markası ya da marka görseli gösterilebilir fakat reçeteye tabi olan tıbbi ürünler ile tedavi yöntemleri program desteklemesinde gösterilemez.
- Haber bültenleri ile dinî merasim yayınları program desteklemesinin dışındadır.
- Bir programın destek görmüş olması, yayıncının editoryal özgürlüğünü etkileyemez.
- Program esnasında destekleyiciye ait mallara ya da hizmetlere olan talebi artırmak amacıyla bunların vurgulanarak gösterilmesine ve izleyiciyi yönlendirici bir şekilde sunulmasına izin verilmez.

2.3.3. Ürün Yerleştirme

6112 sayılı Kanun'un Tanımlar başlıklı 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (cc) bendinde ürün yerleştirme, "bir ürün, hizmet veya ticari markanın, ücret veya benzeri bir karşılıkla program içine dâhil edilerek veya bunlara atıf yapılarak, program içinde gösterildiği her tür ticari iletişimi" şeklinde tanımlanmaktadır. Reklam Terimleri Sözlüğü'nde ise ürün yerleştirme "(…) televizyon programlarında sunucunun markalı bir ürün –içecek şişesi gibi– taşıması gibi yollarla, reklam olduğu belirtilmeden yapılan reklam"[34] olarak tanımlanmaktadır.

[34] Tanses Gülsoy, *Reklam Terimleri ve Kavramları Sözlüğü*, Adam Yayınları, İstanbul, 1999, s. 411.

Pekman, görsel ve işitsel medyada ekonomik etkenlerin kültürel etkenlerden baskın olduğuna dair görüşlerini belirtirken ürün yerleştirme ile ilgili yapılan çalışmalara esas teşkil eden düzenlemelerin Avrupa Birliği'nin görsel ve işitsel alanda belirlemiş olduğu 'çok seslilik, kültürel uzlaşı, sınırsız televizyon hizmeti' gibi prensiplere göre olmadığını, söz konusu prensipleri ekonomik şartların ortaya çıkardığını ifade etmektedir.[35]

RTÜK tarafından belirlenen, ürün yerleştirme uygulamalarına ilişkin temel ilkeler[36] şu şekildedir;

- Sinemalar ile televizyonlara yönelik çekilmiş filmler ve diziler, spor programları ile eğlence programlarının dışında kalan programlarda yerleştirme yapılmaz.
- Programın genel akışını bozacak şekilde yerleştirme yapılamaz. Yerleştirmesi yapılan ürün, programa ait bir parçaymışcasına kendi doğal ortamında gösterilmelidir.
- Bir programda yerleştirme yapılmış olması yayıncının editoryal bağımsızlığını etkileyemez.
- Yerleştirmesi yapılan ürün, izleyicilerin talebini artırmak amacıyla vurgulanamaz. Söz konusu ürünün tekrar tekrar gösterilerek tavsiye edilmesine ve cazibesini artırmak amacıyla övülmesine, aldatıcı şekilde izleyiciye sunulmasına, diğer ürünlerlerle kıyaslanarak ürünün daha tercih edilir olduğunun ifade edilmesine, ürün hakkında detaylı şekilde bilgilendirme yapılmasına izin verilmez.
- İzleyiciye, program giriş ve çıkışlarında ayrıca program içinde verilen reklamların sonunda yerleştirme yapılan ürün ile ilgili açıkça bilgilendirme yapılır. Bu bilgilendirme, yazı tipi "Arial", stili "Normal", boyutu ise 15 piksel

[35] Cem Pekman, "AB'de Medya Okuryazarlığının Sonu: Ürün Yerleştirme" Medya ve Kültür-Karaelmas 2009, der. Nurçay Türkoğlu ve Sevilen Toprak Alayoğlu, Urban Kitap, İstanbul, 2009, s. 576.

[36] https://arsivdosya.rtuk.gov.tr/assets/Galeri/Haberler/gorsel-isitsel-medyada-ticari-iletisim-mevzuati-ve-uygulamalari.pdf (12.10.2021)

olacak şekilde "Bu programda ürün yerleştirme bulunmaktadır." yazısıyla yapılmalıdır. Bu yazı akan yazı şeklinde gösterilecekse okunabilir hızda olmalıdır. Sabit bir şekilde gösterilecekse asgari 10 saniye ekranda kalmalıdır. Radyolar için ise bahsi geçen yazı seslendirme ile ifade edilir.

- Ürün yerleştirmesi yapılan bir program boyunca, o ürün için bant reklam yapılmasına izin verilmez.
- Radyolarda da ürün yerleştirmesi yapılması mümkündür ve bu mecrada yapılan yerleştirmeler için ticari iletişim hakkında belirlenmiş olan hususlar geçerlidir.
- Haber bülteni, dinî içerikli yayınlar ve çocuklara yönelik programlarda ürün yerleştirme yapılmaz.
- Bir ürünün ticari iletişimine izin verilmiyorsa ürün yerleştirmesi de yapılmaz.
- Ürün yerleştirme yapılması, reklamlar için belirlenmiş olan süreyi etkilememektedir.

2.3.4. Reklam Kavramı

6112 sayılı Kanun'un Tanımlar başlıklı 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (ş) bendinde radyo ve televizyon yayınları için reklam;

"Taşınmazlar, hak ve yükümlülükler dâhil olmak üzere mal veya hizmetlerin teminini teşvik etmek, bir amaç veya düşünceyi yaymak veya başka etkileri oluşturmak amacıyla ticaret, iş, zanaat veya bir meslekle bağlantılı gerçek ve tüzel kişi tarafından, bir ücret veya benzeri bir karşılıkla yapılan her türlü duyuru veya öz tanıtım yayını" ifade eden bir kavram olarak tanımlanmıştır.

Radyo ve televizyon yayınlarında reklam ve/veya satış yapılması çoğunlukla karşılaşılan bir durumdur çünkü radyo ve televizyon yayıncılık faaliyetlerinin finansmanı temel olarak reklam yayıncılığı ile sağlanmaktadır.[37]

[37] N. İ. Çolak, 2013, s. 232.

Radyo ve televizyon yayıncılığı için tartışmasız bir öneme sahip olan reklamlarla ilgili olarak RTÜK tarafından belirlenen reklam uygulamalarına ilişkin temel ilkeler[38] şu şekildedir;

- Saat başından başlamak üzere 60 dakikalık bir yayın boyunca maksimum 12 dakika reklam yayını yapılabilir.
- "Reklam kapağı" ya da "cıngıl" için ayrılan süre, reklam süresine dâhil değildir.
- Program esnasında reklama geçileceği zaman sesli ya da görüntülü uyaranla bu geçiş izleyiciye veya dinleyiciye açık bir şekilde bildirilir. Reklam kapağı toplam 3 saniye olmak üzere reklamın başında ve sonunda yer alır ve bunların görsel dizaynı yayıncıların inisiyatifindedir. Fakat reklama girerken ve reklam bitiminde reklam kapağı süresi de dâhil olmak üzere toplam 6 saniye boyunca Şekil 2.1'de görülen reklam giriş ve çıkış logosuna yer verilir.
- Reklamlar, iki program arasında yer alabilir ya da programın içinde yer alacaksa programın akışını bozmayacak, kıymetini düşürmeyecek ya da hak sahiplerine zarar vermeyecek şekilde gösterilir. Bölümleri birbirinden bağımsız olan programlar ya da devre aralarının dâhil olduğu spor programları ile benzer türdeki olay ya da gösteri programlarında, reklamlar bölümlerin arasında ya da devre aralarında gösterilir. Spor karşılaşmalarının olağan aralarının haricinde tek reklam gösterilmez.
- Sinemalar ile televizyonlarda yayınlanmak üzere çekilmiş filmler, haber bültenleri ile çocuklara yönelik programların toplam yayınlanma süreleri 30 dakikayı geçiyorsa bunlar yayınlanmaya başladıktan sonra minimum 30 dakika geçmeden reklam ya da tele-alışveriş ile bölünemez. 30 dakika yayına devam ettikten sonra, her 30 dakikalık bölümde maksimum bir kez ve arzu edilen vakitte bölünebilecek biçimde reklam ve tele-alışverişe geçilebilir.
- Dinî törenleri gösteren programların içinde kesinlikle reklama yer verilemez.
- Program desteklemeleri, ürün yerleştirme ve yayıncıya ait programların reklamı için kullanılan süreler, reklamlar için belirlenen süreden hariç olacak şekilde değerlendirilir.

[38] https://www.rtuk.gov.tr/duyurular/3788/5482/gorsel-isitsel-medyada-ticari-iletisim-mevzuati-ve-uygulamalari.html (21.04.2021)

- Yayın ilkelerini ihlal etmeyen ve hususi tarifeli telefon hattı bulunan reklamlar için yazı puntosu minimum 8 olacak şekilde düzenlenmelidir. Yazı akan bir şekilde gösterilecekse okunabilir ölçüde olmalı, sabit olarak görülecekse minimum 10 saniye boyunca ekrana gelmelidir.

Bant reklam

- Bant reklam her seferinde maksimum 10 saniye süre ile gösterilir.
- Bunlar için ayrılan süre, 60 dakikalık zaman dilimi boyunca reklamlara ayrılmış olan süreye dâhil edilmez.
- Bant reklamın gösterildiği süre boyunca Şekil 2.1'de belirlenmiş olan logo kullanılır. Logonun biçimi, görseli, yazı biçimi, puntosu ve konumu Şekil 2.1'de görülmektedir.
- Bant reklamın kapladığı alan genel ekran görüntüsünün %20'sinden büyük olamaz.
- Spot ya da küçük ilanlara ait reklamlar, bant reklam şeklinde hazırlanmışsa program akışını bozacak, programın kıymetini düşürecek bir duruma sebep olmaması adına sesli şekilde yayınlanmaz.
- Bant reklam ekrandaki görüntünün anlaşılmasını engelleyecek ya da kişilerin yüzlerini kapatacak şekilde gösterilemez.
- Ürün yerleştirme yapılırken, bu ürüne ait bant reklam verilemez.

Siyasi reklam

- Seçim dönemlerinde, yayın yasaklarının devreye gireceği vakte kadar yayıncılar tarafından siyasi partiler ile adayların reklamları gösterilebilir.
- 6112 sayılı Yasa'nın yanı sıra, Yüksek Seçim Kurulunun belirlediği esas, ilke ve hükümler doğrultusunda siyasi reklam hazırlanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

6112 SAYILI KANUN KAPSAMINDA TELE-ALIŞVERİŞ YAYINLARININ DENETİMİ

Çalışmanın bu bölümünde, GALA logolu ve C P C Medya Radyo Televizyon ve Yayıncılık Anonim Şirketi unvanlı medya hizmet sağlayıcı kuruluşa ait tele-alışveriş yayınları hakkında, aykırılık tespit edilerek yaptırım uygulanması yönünde hazırlanan örnek uzman raporları ve ilgili Üst Kurul kararları ile bu kararlara ait idari yargı denetimi uygulamaları incelenerek 6112 sayılı Kanun kapsamında ticari iletişimin bir türü olan tele-alışveriş yayınlarının denetim süreci anlatılacaktır.

3.1 TELE-ALIŞVERİŞ YAYINLARININ DENETİMİ

Türkiye'de kamuya ait olmayan radyolar ile televizyonların yaptığı yayınlar 1990 senesine kadar yasal bir denetim mekanizmasından geçmeden kamuya arz edilmiştir. 1993'ten önce özel radyolar ve televizyonların olmaması sebebiyle yayıncılık alanında kamu tekeli görülmektedir. 1993'te yapılan anayasal bir değişiklikle özel yayıncılık hizmetlerinin başlaması radyo ve televizyon yayıncılığı alanında yapılacak yasal bir düzenleme ihtiyacını doğurmuştur. Söz konusu ihtiyaç doğrultusunda 1994 senesinde 3984 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi ile özel yayıncılık alanını düzenlemeye ve denetlemeye imkân veren hukuki bir zemin oluşturulmuş ve aynı zamanda Radyo ve Televizyon Üst Kurulu kurularak kamusal hizmetine başlamıştır.

Yayıncılık alanındaki hizmetler 6112 sayılı Kanun çerçevesinde denetlenip düzenlenmektedir. Bu Kanun'un yanı sıra Türkiye'nin de imzasının bulunduğu bazı uluslararası antlaşmalar Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun görevini ifa ederken

bağlı kaldığı yasal dayanaklardandır. Ayrıca konuyla ilgisi bulunan yönetmelikler de RTÜK'ün yayınlar üzerindeki denetim yetkisine esas teşkil etmektedir.

RTÜK'ün yayınlar üzerinde denetim yapması, söz konusu yayınlara ait içeriklere önceden müdahale ettiği anlamına gelmemektedir. Medya hizmet sağlayıcılar yayınlarını kamuya arz ettikten sonra RTÜK, ilgili mevzuata aykırı herhangi bir ihlal olması durumunda işlem yapmaktadır.

Yayıncıların editoryal sorumluluklarının bulunması; yayınlara ait içerik, yayına çağırılacak misafir, bahsedilecek konular noktasında yayıncının herhangi bir müdahale olmaksızın özgür hareket edebilmesi anlamına gelmektedir. Bahsi geçen durumun yayıncıların kamusal sorumluluk anlayışı ile birlikte görülmesi beklenmektedir. Çünkü yayınların toplum düzeni ve aile yapısı üzerinde büyük bir etkisi bulunmaktadır.

Türkiye'de yayınların denetlenmesi işi ilk olarak 3984 sayılı Kanun'un yayınlanması ve yürürlüğe girmesi ile başlamıştır. Ancak zaman içinde değişen ve gelişen dünya şartları doğal olarak medyayı da etkilemiştir. Bu etkilenme yayın içeriklerinde meydana gelen zenginleşme ve kitle iletişim araçlarının çeşitlenmesi yoluyla çok büyük bir güç haline gelen medyanın denetlenme ihtiyacını artırmıştır. 2011 yılına kadar yürürlükte kalarak medya hizmetlerinin denetlenmesi ve düzenlenmesi işlemlerine hizmet eden 3984 sayılı Kanun, zamanla üzerinde yapılan değişikliklerle kapsayıcılık ve işlevsellik açılarından güncellenmiştir. Söz konusu Kanun'un tele-alışveriş yayınlarının denetlenmesi için gerekli hükümlerin tamamını haiz olmaması ve ilgili yayınlarla mücadele noktasında yetersiz kalması sebebiyle, 3984 sayılı Kanun'un yerine 2011 yılında Türkiye'de radyolar ve televizyonlara ait yayın hizmetlerini düzenleyen 6112 sayılı Yasa yürürlüğe girmiştir. Anılan yasa, hali hazırda yapılan düzenleme ve güncellemelerle çağın gereklerine uygun şekilde güncel tutulmaya çalışılmaktadır.

Toplum ve kişiler üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olan radyo ve televizyon yayınları denetime tabidir. Türkiye'de yayınların idari denetimi Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun yetkisindedir. RTÜK'ün yayınlar üzerindeki idari denetim hakkı neticesinde, medya hizmet sağlayıcılara ekonomik sonuçlar da dâhil olmak üzere çeşitli yaptırımlar uygulanmaktadır.

RTÜK'ün yaptırım yetkisi Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yargı yetkisi altında bulunan yayıncıları kapsamaktadır. 6112 sayılı Kanun'un Kapsam kenar başlıklı 2'nci maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yargı yetkisi altında bulunan yayıncıların, aynı maddenin ikinci fıkrası uyarınca merkezi Türkiye'de bulunanların yanı sıra üçüncü ile dördüncü fıkrada belirtilen hususlara bağlı bulunan yayıncıların Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yargı yetkisine tabi oldukları ifade edilmiştir.

RTÜK ve benzeri kurumların çalışmaları klasik kamu kurumları gibi sadece kamu hizmeti değil aynı zamanda kolluk faaliyeti olarak da düşünülmelidir. Çünkü devletin sosyal alana müdahalesi söz konusudur ve sosyal regülasyonun belli bir bölümünü "kolluk" faaliyeti oluşturmaktadır. Bu gibi kurumların regülasyon işlevleri, belli bir alana hizmet eden özgün bir çalışma ortamının kamusal dayanaktan güç alan bir sistem eliyle sağlanmasına ilişkin olduğundan "özel kolluk faaliyeti" olarak değerlendirilmektedir.[39]

RTÜK, tüzel kişiliğe sahip ve kanunla kurulmuş olması, Anayasal dayanağının bulunması, düzenleyici işlem yapabilmesi, özerkliğinin ve kendine ait mal varlığı ve bütçesinin olması nedenleriyle hizmet bakımından yerinden yönetim kuruluşlarına benzemektedir fakat hizmet bakımından yerinden yönetim kuruluşları, vesayet denetimine tabidir. RTÜK'ün üzerinde devletin hiyerarşi veya vesayet

[39] Yavuz Şen, *Radyo Televizyon Üst Kurulu ve Kararlarının Yargısal Denetimi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2007, s. 41.

denetimi olmadığından, tam olarak hizmet bakımından yerinden yönetim kuruluşu olduğu söylenemez.[40]

RTÜK bağımsız idari otorite olarak da değerlendirilebilir. Bağımsız idari otoriteler, devletin ilgili alanı düzenlemesi ve denetlemesi noktasında yetersiz kalması durumunda, bu alanın düzenlenmesi ihtiyacının devam etmesi gerekliliğiyle oluşmuştur. Bu açıdan RTÜK'ün bağımsız idari otorite niteliğinde olduğu söylenebilir.[41]

Atay, "yargı denetimi"nin idareyi denetleyen sistemler içinde tesiri en yüksek olan sistem olduğunu ifade etmekte, "kamu denetçiliği, kamuoyu denetimi ve siyasi denetim" gibi yargıdan bağımsız durumdaki denetim yöntemlerinin de idarenin hukuka uygun davranmasını sağlayan unsurlar olduğunu belirtmektedir.[42]

Bağımsız idari otoritelerin sorumlu bulundukları faaliyet bölgelerinde idari ve ekonomik açıdan yaptırımda bulunma noktasındaki takdir yetkileri geniştir. RTÜK'ün yaptırım kararları; idari para cezası, uyarı, yayın durdurma, program durdurma, programı katalogdan çıkarma, yayın iletimini durdurma, yayın lisansını ve iletim yetki belgesini iptal etme, mühürleme ve kapatmadır.[43]

RTÜK'ün otonom ve yansız bir kamu tüzel kişiliği bulunmasına karşın, bütünüyle idareden ayrılmış düşünülemeyeceği[44] Anayasa Mahkemesine ait kararda

[40] Turan Yıldırım, Melikşah Yasin vd., *İdare Hukuku*, ed. Turan Yıldırım, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018, s. 108, 109.
[41] Yıldızhan Yayla, *İdare Hukuku*, Beta Basım, İstanbul, 2010, s. 267.
[42] Ender Ethem Atay, *İdare Hukuku*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2014, s. 149.
[43] Müslüm Akıncı, *Danıştay Kararları Işığında İdarenin Gözetim ve Denetim Görevi*, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 83.
[44] Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi, K. 2004/109, E. 2002/100, Ankara, 2007, s. 157.

ifade edilmektedir. Ayrıca 05.11.2008 tarihli 27045 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Anayasa Mahkemesi Kararında[45] Radyo ve Televizyon Üst Kurulundan, idareden tamamen ayrı olmayan, kamu tüzel kişiliğine sahip, kamunun faydasına olacak şekilde radyo ve televizyon yayın hizmetlerini mevzuata dayanarak denetleyen ve düzenleyen, idarenin genel ilkelerine göre hizmet veren ve bu sebeple faaliyetlerini kesintisiz olarak asli bir şekilde yerine getiren bir kurul olarak bahsedilmiştir.

6112 sayılı Kanun'un, Kuruluş kenar başlıklı 34'üncü maddesinde RTÜK'ün radyolar, televizyonlar ile isteğe bağlı yayın hizmetleri alanını düzenleyici ve denetleyici bir misyonla kurulduğu belirtilmiştir. Yapılan denetim sonucunda RTÜK, mevzuatta yer alan hükümleri ihlal eden yayıncılar hakkında yaptırımda bulunma yetkisine sahiptir.

Ticari iletişimin alt dallarından biri olan ve tezin konusunu teşkil eden tele-alışveriş yayınları da RTÜK Üst Kurul uzmanları tarafından 6112 sayılı Kanun ile Yayın Hizmeti Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'te belirlenen ilkeler kapsamında değerlendirilmekte ve denetlenmektedir. İlgili Kanun'un dokuzuncu maddesi "Yayın Hizmetlerinde Ticari İletişim" başlığı altında yayıncıların ticari iletişim yayını yaparken uyması gereken temel kuralları ifade etmektedir. Aynı Kanun'un onuncu maddesi yayın hizmetlerinde tele-alışveriş yayınlarına ait dikkat edilmesi gereken ilkeleri belirtmektedir.

6112 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesine göre sesli ya da görüntülü bir uyarıcı ile kesin olarak dikkat çekecek biçimde yayınlanması gereken tele-alışveriş yayınlarının, ayrıca programa ait diğer ögelerden rahatlıkla ayırt edilebilecek şekilde gösterilmesi gerekmektedir.

[45] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/11/20081105-18.htm (21.04.2021)

Tele-alışveriş yayını yapılırken minimum süre, aralıksız 15 dakika olacak şekilde düzenlenmeli ve 24 saatlik zaman diliminde toplam bir saati geçmemelidir.

Tele-alışveriş yayınları bir programın arasına yerleştirilebilir. Ancak bu yerleştirme yapılırken programın kıymetini düşürmeyecek, bütünlüğüne ve hak sahiplerinin hakkına zarar vermeyecek biçimde yapılmalıdır. Birbirinden bağımsız bölümleri olan programların ya da devre aralarına sahip spor programlarının veya bu tarz bir yapıya sahip gösteri ve olay programlarının bölüm ya da devre aralarına tele-alışveriş yayını yerleştirilebilir.

Sinemalar ile televizyonlarda yayınlanmak maksadıyla hazırlanmış olan filmlerin yanı sıra çocuk programları ile haber bültenlerinin toplam süresi otuz dakikayı geçiyorsa, bunların yayın akışı her otuz dakikada bir defa olacak şekilde tele-alışveriş yayını ile bölünebilir.

Tele-alışveriş yayınlarına, dinî törenlere ait yayınların içinde yer verilemez.

Özellikle tele-alışveriş yayını için ayrılmış olan televizyon ile radyo yayın hizmetlerine 6112 sayılı Kanun'un onuncu maddesinde belirtilen hükümlerin uygulanmayacağı yine aynı maddede belirtilmiştir. Ayrıca söz konusu maddede yer alan hükümlerin uygulanmasına dair diğer hususların Üst Kurul tarafından yönetmelikle belirleneceği de ifade edilmiştir.

6112 sayılı Kanun'un on birinci maddesinde ise ilaçlar ile tıbbi tedavi yöntemlerini tanıtmak niyetiyle tele-alışveriş yayını yapılamayacağı vurgulanmıştır.

Yayın Hizmeti Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'te ise tele-alışveriş yayınları ile ilgili diğer hükümler detaylandırılarak açıklanmıştır. Buna göre tüketiciyi yanlış tercih yapmaya yönlendirmenin önüne geçmek için ürün ya da hizmetle ilgili net bilgiler verilmeli ve izleyiciler hataya düşürülmemelidir.

Ürüne ilişkin üretici firma ile üretim yeri bilgileri tele-alışveriş yayını esnasında izleyiciye gösterilmelidir.

İzleyicinin dikkatini çekmek maksadıyla yalan söylem olarak "ilk kez", "son", "sadece tek bir sefer", "sınırlı satış", "hepsi satılmak üzere-satıldı satılacak" gibi sözlere yer verilmemeli ve izleyici bu şekilde yönlendirilmemelidir.

Bilimsel verilere ve klinik testlere dayanan bilgiler yalanlanamaz veya değiştirilemez. Bir ürünün başarısına ait test çıktıları, resmî bir onay merci tarafından onaylanmış ya da akademik süreli yayınlarda yayınlanmış olması şartıyla limitli seviyede gösterilebilir.

Bir ürünü ilaç olmadığı halde ilaç gibi göstererek sağlık beyanı ile tanıtmak kesin bir şekilde yasaktır. Kişileri iyileştirdiği yönünde bir algı uyandırarak bu tarz ürünleri almaya yönlendiren tele-alışveriş yayınları denetime tabidir. Gıda takviyesi sınıfındaki ürünlerle ilgili daha önceden bu ürünü kullandığını ve bu sayede iyileştiğini iddia eden kişilere ait beyanların tele-alışveriş yayınlarında gösterilmesine izin verilmemektedir.

6112 sayılı Kanun ile Yayın Hizmeti Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'te tele-alışveriş yayınları hakkındaki hükümler önemli yer tutmaktadır. Tele-alışveriş yayınları ile ilgili hazırlanan Üst Kurul uzman raporları, tele-alışveriş süresinin aşılması, tele-alışveriş kapağı ve logosunun kullanılmaması ve içerik bakımından belirlenen ilkelere uyulmaması durumlarında hazırlanmaktadır. İçerik bakımından ihlal teşkil eden durumlar; sohbet, arkadaşlık ve eş bulma hatlarının ve hizmetlerinin tanıtımına yer verilmesi; sağlık beyanıyla ürün satışı; yanıltıcı nitelikte çekiliş ve lotarya düzenleyerek ödül ve ikramiye taahhüt edilmesi şeklindedir.

Tezin kapsamı 6112 sayılı Kanun'un sekizinci maddesinin dördüncü fıkrasınca yapılan işlemlerden oluşmaktadır. Tele-alışveriş yayınlarının denetim sürecini anlatmak amacıyla seçilen örnek kanal hakkında yapılan işlemlerin tamamının sağlık beyanıyla ürün tanıtımı üzerine olması sebebiyle, teze konu olan uzman raporlarının içeriği de bu yöndedir.

6112 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 03.03.2011 tarihinden 17.04.2017 tarihinde Kanun'un 8'inci maddesine 4'üncü fıkranın eklenmesine kadar sağlık beyanıyla ürün tanıtımı yapan tele-alışveriş yayınları hakkında ilgili Kanun'un 9'uncu maddesinin (c) bendine göre işlem yapılmıştır. Buna göre Mart 2011 ile Nisan 2017 tarihleri arasında, aldatıcı tele-alışveriş yayını yaptığı için yaptırıma maruz kalan yayıncıların sayısı ve bu yayıncıların ihlal içeren yayınları hakkında 6112 sayılı Kanun'un dokuzuncu maddesinin altıncı fıkrasının (c) bendi kapsamında Üst Kurulca yapılan işlemlerin özeti ve genel değerlendirmesi aşağıda görülmektedir.

3.1.1. 6112 Sayılı Kanun'un Dokuzuncu Maddesinin Altıncı Fıkrasının (c) Bendi

Yayın hizmetlerinde ticari iletişime dair hükümler 6112 sayılı Kanun'un dördüncü bölümünde açıklanmıştır. Buna göre 9'uncu maddenin altıncı fıkrasının (c)

bendinde ticari iletişim yayınlarının aldatıcı olamayacağına dair hüküm yer almakla birlikte bunların tüketicinin menfaatini olumsuz şekilde etkilemesine izin verilmeyeceği de ifade edilmiştir.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, takviye edici özelliği olan herhangi bir gıda ürününün ve bitkisel içeriğe sahip malzemelerin ticari iletişim yayınlarını toplumu aldatma ve kişilerin sağlığını olumsuz yönde etkileme ihtimallerine karşı 6112 sayılı Kanun kapsamında denetlemektedir. Söz konusu denetim Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı mevzuatında da yer alan kişileri aldatıcı tanıtımlar hakkındaki hususlar da göz önünde bulundurularak yapılmaktadır.

RTÜK'ün ikaz ve yaptırım kararlarına rağmen yayıncı kuruluşların mevzuat çerçevesinde belirlenmiş olan yayın ilkelerine aykırılık teşkil edecek türden yayınlar yapmaya devam ettiği görülmektedir. Bu kapsamda Üst Kurul ilgili kuruluşlar hakkında hukuki işlem yapmaktadır. Yapılan söz konusu işlemler, izleyicinin menfaatine olmayan ve aldatıcı nitelikteki ticari iletişim yayınları hakkında 29.04.2017 tarihine kadar RTÜK Üst Kurul uzmanları tarafından 6112 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde yer alan 6'ncı fıkranın (c) bendine göre yapılmıştır.

RTÜK İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı tarafından hazırlanmış olan ve RTÜK'ün 6112 sayılı Kanun'un 9/6-c maddesi kapsamında yapmış olduğu işlemleri gösterir müeyyide listesi incelendiğinde 03.03.2011-31.12.2011 tarihleri arasında, tele-alışveriş yayını yapan ve yayınlarında ihlal görülen 22 farklı yayıncı kuruluş hakkında toplam 26 kez uyarı kararı verildiği görülmektedir.

01.01.2012-31.12.2012 tarihleri arasında, mevzuata aykırı şekilde tele-alışveriş yayını yapan 99 farklı medya hizmet sağlayıcı hakkında toplam 150 kez uyarı, 51 kez idari para cezası kararı (491.866,000 ₺) verilmiştir.

01.01.2013-31.12.2013 tarihleri arasında, yayınlarında aykırılık barındıran 100 farklı yayıncı kuruluş hakkında RTÜK tarafından toplam 171 kez uyarı kararı, 1220 kez idari para cezası kararı (13.143.048,000 ₺) alınmıştır.

01.01.2014-31.12.2014 tarihleri arasında, mevzuata uymayan bir anlayışla yayıncılık hizmeti veren 57 farklı yayıncı kuruluş hakkında toplam 108 kez uyarı, 679 kez idari para cezası yaptırımına karar (9.066.614,000 ₺) verilmiştir.

01.01.2015-31.12.2015 tarihleri arasında, mevzuat hükümlerini ihlal edecek türde yayınları bulunan 43 farklı yayıncı kuruluş hakkında RTÜK, toplam 15 kez uyarı ve 450 kez idari para cezası şeklinde karar (5.144.481,000 ₺) almıştır.

01.01.2016-31.12.2016 tarihleri arasında, yayın ihlali yapan 67 farklı yayıncı kuruluş hakkında toplam 43 kez uyarı ile 410 kez idari para cezası kararı (5.830.784,000 ₺) verilmiştir.

01.01.2017-17.04.2017 tarihleri arasında, yayınlarında mevzuatı ihlal eden unsurlar içeren 37 farklı yayıncı kuruluş hakkında toplam 9 kez uyarı kararı, 326 kez idari para cezası kararı (4.756.004,000 ₺) verildiği görülmektedir.

Yıllara göre, Üst Kurul tarafından hakkında işlem yapılan tele-alışveriş yayıncılarının sayısı ve uygulanan yaptırımlar Tablo 3.1'de yer almaktadır. Kanun'un 8'inci maddesine 4'üncü fıkranın eklendiği 17.04.2017 tarihinden önceki döneme ait işlemler, tabloda 2017/1 olarak gösterilmiştir.

Tablo 3.1: 03.03.2011-17.04.2017 Tarihleri Arasında, Üst Kurul Tarafından Hakkında İşlem Yapılan Tele-alışveriş Yayıncılarının Sayısı ve Yaptırım Kararları

Yıl	Yayıncı Kuruluş Sayısı	Uyarı	İdari Para Cezası	Program Durdurma	Yayın Durdurma	Lisans İptali	Para Cezası Toplam (₺)	Kanun Maddesi
2011	22	26	X	X	X	X	X	6112 (9/6-c)
2012	99	150	51	X	X	X	491.866,000	6112 (9/6-c)
2013	100	171	1220	X	X	X	13.143.048,000	6112 (9/6-c)
2014	57	108	679	X	X	X	9.066.614,000	6112 (9/6-c)
2015	43	15	450	X	X	X	5.144.481,000	6112 (9/6-c)
2016	67	43	410	X	X	X	5.830.784,000	6112 (9/6-c)
2017/1	37	9	326	X	X	X	4.756.004,000	6112 (9/6-c)

3.1.2. 6112 Sayılı Kanun'un Sekizinci Maddesinin Dördüncü Fıkrası

6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 8'inci maddesinde yer alan 1'inci fıkrada, Yayın Hizmeti İlkeleri sıralanmaktadır. Aynı Kanun'un ikinci fıkrası radyo ve televizyon yayın hizmetlerini ilgilendirmekte olup çocuklar ile gençlerin zihinsel, ahlaki ve fiziksel gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebilecek nitelikte özellikleri bulunan programların belirlenen zaman dilimleri dışında yayınlanmasına izin verilmeyeceğini ifade etmektedir. Söz konusu maddenin 3'üncü fıkrası isteğe bağlı yayın hizmeti sağlayıcılarını kapsamakta olup çocuklar ile gençler üzerinde olumsuz etkileri olabilecek nitelikteki yayın hizmetleri sunulurken gerekli tedbirlerin alınması yükümlülüğünü ifade eder. 4'üncü fıkra ise arkadaş bulma ve sağlık beyanıyla ürün satışı yapma amacıyla hazırlanan programların; seyirciler ile dinleyenleri aldatıcı özellikte ya da haksız kazanç doğuracak şekilde ödül veyahut ikramiye taahhüt eden programların yayınlanamayacağını belirtmektedir.

Yayın hizmeti veren radyo ve televizyonlarda, arkadaşlık kurma maksadıyla konukları tanıştıran ya da buluşturan programların, kişileri tedavi vaadiyle herhangi bir ürünü almaya sevk eden ve bu yolla haksız kazançla insanları aldatan ve istismar eden programların yaygınlaştığı ve bunların çoğunlukla 6112 sayılı Kanun'da ve Yayın Hizmetleri Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'te yer alan hükümleri ihlal

ettiği bu alanlardaki RTÜK işlemlerinin incelenmesi ve mevcut yayınların izlenmesi yoluyla görülmüştür.

6112 sayılı yasaya 17.04.2017 tarihinde yapılan değişiklikle yeni bir madde eklenmiş ve bu madde kapsamında kişileri aldatma amacıyla ürün tanıtımı veya sağlık vaadi ile ürün tanıtımı ve satışı yapmayı amaçlayan yayınlar yasaklanmıştır. Bu doğrultuda yayın yapan yayıncı kuruluşlar hakkında 17.04.2017 tarihinden önce madde 9/6-c kapsamında işlem yapılırken bahsi geçen tarihten sonra ilgili yayınlar madde 8/4 kapsamında denetlenmiştir. Bu maddelerle ilgili olarak, madde 9/6-c'de herhangi bir yayın içeriğinin kişileri aldatıcı nitelikte olmaması ve izleyicinin çıkarlarını olumsuz yönde etkilememesi gerektiğine vurgu yapılırken; madde 8/4'te ilgili hususlar detaylandırılmıştır. Ayrıca arkadaşlık kurma maksadıyla bireyleri tanıştıran veya çekilişle ve yarışma ile kişilerin çıkarlarına zarar verecek nitelikte olan yayınlar da ilgili madde kapsamına dâhil edilmiştir.

6112 sayılı Yasa madde 32/2 gereği 17.04.2017 tarihinden önce yayıncı kuruluşların ihlal içeren yayınları hakkında RTÜK'ün uyarı kararı verdiği görülmektedir. Ancak söz konusu maddede 690 sayılı KHK ile yapılan değişiklikle, aynı Kanun'un 8'inci maddesinin 4'üncü fıkrasına karşı yapılan ihlaller uyarı cezası kapsamından çıkarılmıştır.

RTÜK İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığının hazırlamış olduğu ve RTÜK'ün 6112 sayılı Yasa'nın 8/4 maddesi uyarınca gerçekleştirmiş olduğu işlemleri gösteren müeyyide listesi incelendiğinde, 17.04.2017-31.12.2017 tarihleri arasında, yayınlarında ihlal görülen 74 farklı yayıncı kuruluş hakkında toplam 78 defa idari para cezası (1.141.006,000 ₺), 78 defa program durdurma, 45 defa geçici yayın durdurma ve 11 defa da yayın lisansı iptali kararı verdiği görülmektedir.

01.01.2018-31.12.2018 tarihleri arasında, mevzuatı ihlal edecek nitelikte işlem yapan 41 farklı yayıncı kuruluş hakkında toplam 37 kez idari para cezası (598.090,000 ₺), 36 kez program durdurma, 62 kez geçici yayın durdurma, 22 kez yayın lisansı iptali kararı verildiği görülmektedir.

01.01.2019-31.12.2019 tarihleri arasında, aykırılık içeren yayınları bulunan 32 farklı yayıncı kuruluş hakkında toplam 99 kez idari para cezası (2.086.237,000 ₺), 99 defa program durdurma, 89 defa geçici yayın durdurma, 65 kez yayın lisansı iptali kararı yönünde hüküm verilmiştir.

01.01.2020-31.12.2020 tarihleri arasında, yayınlarında ihlal görülen 30 farklı yayıncı kuruluş hakkında toplam 541 kez idari para cezası (14.025.705,000 ₺), 230 kez program durdurma, 774 kez geçici yayın durdurma, 33 kez yayın lisansı iptali yaptırımı karara bağlanmıştır.

01.01.2021-30.09.2021 tarihleri arasında, mevzuata aykırı yayın yapan 18 farklı yayıncı kuruluş hakkında toplam 414 kez idari para cezası (11.671.676,000 ₺), 181 kez program durdurma, 572 kez geçici yayın durdurma, 23 kez yayın lisansı iptaline yönelik hükümler Üst Kurul toplantılarında kararlaştırılmıştır.

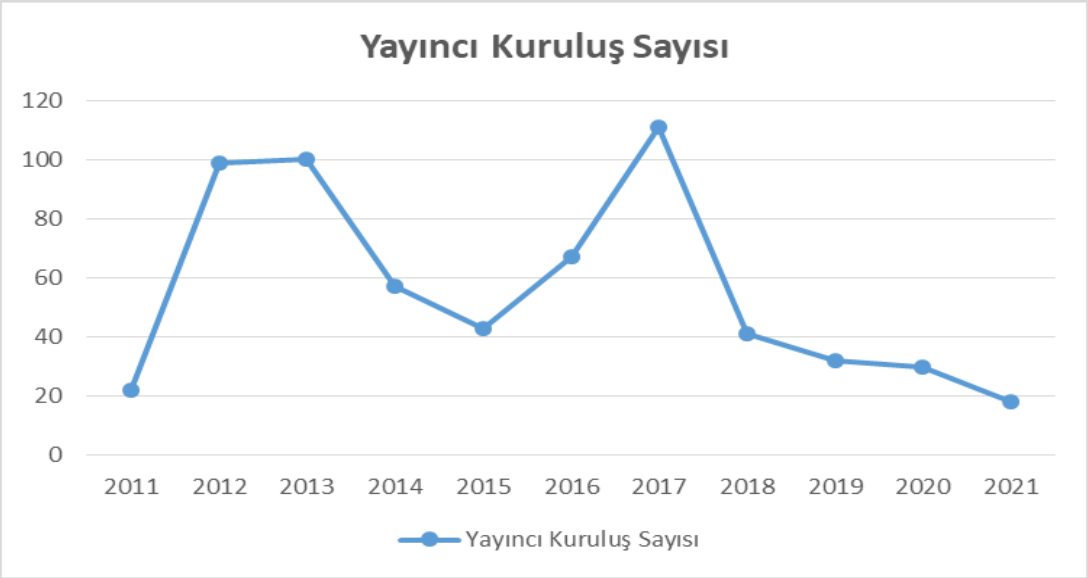
Yıllara göre, Üst Kurul tarafından hakkında işlem yapılan tele-alışveriş yayıncılarının sayısı ve uygulanan yaptırımlar Tablo 3.2'de yer almaktadır. Kanun'un 8'inci maddesine 4'üncü fıkranın eklendiği 17.04.2017 tarihinden sonraki döneme ait işlemler, tabloda 2017/2 olarak gösterilmiştir.

Tablo 3.2: 17.04.2017-30.09.2021 Tarihleri Arasında, Üst Kurul Tarafından Hakkında İşlem Yapılan Tele-alışveriş Yayıncılarının Sayısı ve Yaptırım Kararları

Yıl	Yayıncı Kuruluş Sayısı	Uyarı	İdari Para Cezası	Program Durdurma	Yayın Durdurma	Lisans İptali	Para Cezası Toplam (₺)	Kanun Maddesi
2017/2	74	x	78	78	45	11	1.141.006,000	6112 (8/4)-(32/5)
2018	41	x	37	36	62	22	598.090,000	6112 (8/4)-(32/5)
2019	32	x	99	99	89	65	2.086.237,000	6112 (8/4)-(32/5)
2020	30	x	541	230	774	33	14.025.705,000	6112 (8/4)-(32/5)
2021	18	x	414	181	572	23	11.671.676,000	6112 (8/4)-(32/5)

Çalışma, radyo ve televizyon yayıncıları birlikte değerlendirilerek farklı yayın kuruluşları bazında veriler elde etmek amacıyla yayıncı kuruluşlarla ilgili RTÜK'ün yapmış olduğu işlemler incelenerek hazırlanmıştır. 6112 sayılı Yasa madde 9/6-c kapsamında yapılan işlemlerin 2017 yılı Nisan ayına kadar uyarı ve para cezası şeklinde olduğu görülmektedir. Aldatıcı ve haksız çıkara imkân sağlayacak nitelikte olan tele-alışveriş yayınları için ilgili Kanun maddesi dâhilinde yayın lisansı iptali kararı verilememektedir. Bu sebeple 2017 yılına kadar bahsi geçen Kanun'da belirtildiği üzere tele-alışveriş yayınları ile ilgili genel hüküm ve esaslara uymayan yayınların sayısının fazlalığı dikkat çekmekte ve bu tarz yayınlar yapan çok sayıda farklı yayıncı kuruluş olduğu görülmektedir. 2011 yılında yayınlarında ihlal içerecek türden tele-alışveriş yayını yapan medya hizmet sağlayıcı kuruluş sayısı 22 iken, bu sayının 2012 ve 2013 yıllarında yaklaşık beş katına çıktığı görülmektedir. 2013'te yayınlarında ihlal bulunan 100 adet yayıncı kuruluş hakkında toplam 1220 kez idari para cezası kararı verilmişken; 2014'te 679 kez idari para cezası kararının 57 yayıncı kuruluş hakkında verildiği görülmektedir. RTÜK tarafından verilmiş bir lisans iptali kararı olmadığı halde 2014'te hakkında işlem yapılan yayıncı kuruluş sayısının bir önceki yılın neredeyse yarısına düşerek 57 olmasının, 2013 yılına ait para cezası kararı sayısının caydırıcı etkisiyle ilgili olduğu değerlendirilmektedir.

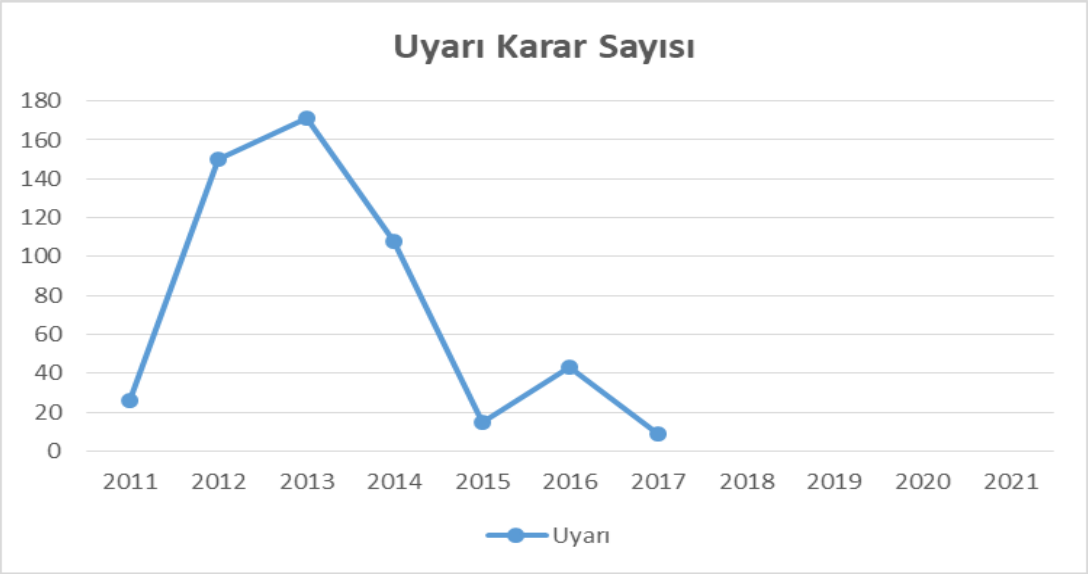
Yıllara göre, ihlal teşkil eden tele-alışveriş yayınları için RTÜK tarafından hakkında işlem yapılan yayıncı kuruluş sayısını gösterir grafik, Şekil 3.1'de yer almaktadır.

Şekil 3.1: Yıllara Göre, Tele-alışveriş Yayını Yapan Yayıncı Kuruluş Sayısı

Elde edilen veriler ışığında 6112 Sayılı Kanun'un geçerli olduğu tarihten başlayarak genel bir değerlendirme yapıldığında, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016 ve 2017 yıllarında RTÜK tarafından yayıncı kuruluşlar hakkında yalnızca uyarı ve idari para cezası kararı verildiği görülmektedir. Söz konusu yayınlarla mücadele noktasında 6112 sayılı Kanun madde 9/6-c'nin yetersiz kalması ve bu durumun yayıncılar için ihlale uygun bir ortam hazırlaması sebebiyle 2011 yılında 26 kez uyarı kararı verilmişken bu sayının 2012'de 150; 2013'te 171; 2014'te 108 olduğu görülmektedir. 6112 Sayılı Kanun yayımlandığında uyarı cezasına dair hüküm madde 32/2'de düzenlenmiştir. Ancak daha sonra Bakanlar Kurulu tarafından 17.04.2017 tarihinde kararlaştırılan 690 sayılı KHK'nın 61'inci maddesi ile uyarı cezası hakkındaki hükümle ilgili Kanun'da düzenleme yapılması sebebiyle 2017 yılından sonra yayıncı kuruluşlar hakkında verilmiş bir uyarı cezası kararı bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Yayıncı kuruluşların ihlal teşkil eden tele-alışveriş yayınları için, Üst Kurul tarafından verilen uyarı cezası sayısını, yıllara göre gösteren grafik, Şekil 3.2'de yer almaktadır.

Şekil 2.2: Yıllara Göre, Üst Kurul Tarafından Verilen Uyarı Karar Sayısı

2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016 ve 2017 yıllarında para cezası kararlarındaki artış dikkat çekmektedir, bu durum yayın içeriklerinde mevzuata aykırı türden tele-alışveriş yayınlarının ne derece arttığını göstermektedir. Buna göre 2012 yılında 51; 2013'te 1220; 2014 yılında 679; 2015'te 450; 2016'da 410 ve 2017 Nisan ayına kadar 326 kez Üst Kurul tarafından medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar hakkında işlem yapılarak bu kapsamda para cezası kararı verilmiştir. 2017 yılı Nisan ayından yıl sonuna kadar 78, 2018'de 37, 2019 yılında 99 kez para cezası kararı verildiği görülmektedir. Burada dikkat çeken husus, bir önceki yıla ait değerlerin beş katından fazla olacak şekilde, 2020 yılında 541 kez para cezası kararının Üst Kurul tarafından aldatıcı türden tele-alışveriş yayını yapan yayıncı kuruluşlar hakkında verilmiş olmasıdır. 2021 yılına ait para cezası kararlarına ilişkin grafik incelendiğinde, 30 Eylül 2021'e kadar 414 kez para cezası kararı verilmiş olduğu görülmektedir. Üst Kurulun son yıllarda vermiş olduğu yaptırım kararı sayılarındaki artış göz önüne alındığında, halk sağlığını olumsuz etkileyecek nitelikte ve toplumun maddi ve manevi değerlerini istismar etmeye yönelik yayınlara karşı RTÜK'ün titizlikle çalıştığı anlaşılmaktadır.

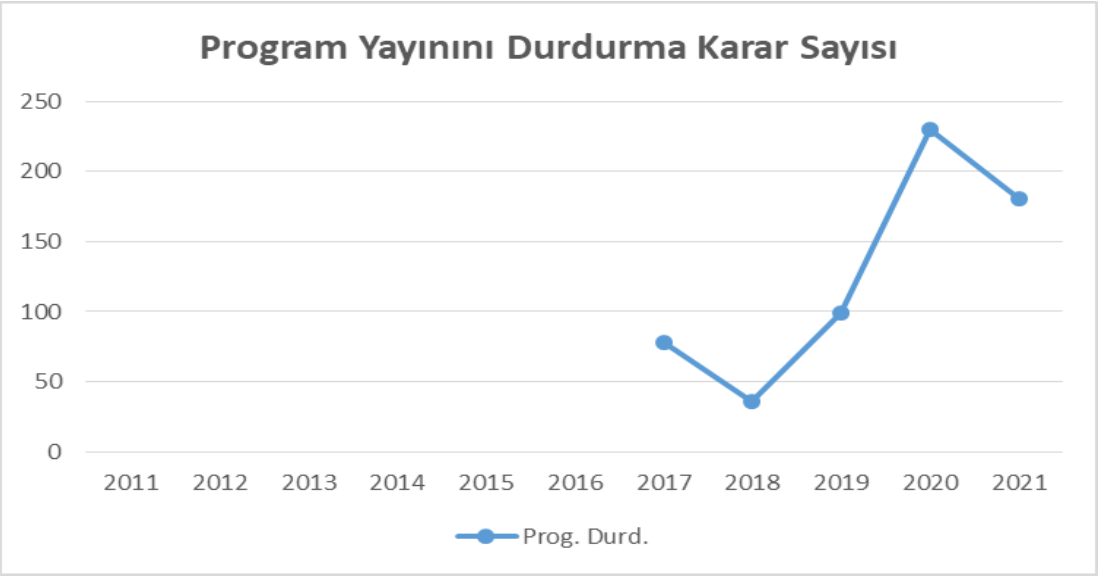
Yayıncı kuruluşların mevzuata aykırı tele-alışveriş yayınları için, Üst Kurul tarafından verilen idari para cezası sayısını, yıllara göre gösteren grafik, Şekil 3.3'te yer almaktadır.

Şekil 3.3: Yıllara Göre, Üst Kurul Tarafından Verilen İdari Para Cezası Karar Sayısı

17.04.2017 tarihinde 6112 sayılı Kanun'un 8'inci maddesine eklenen dördüncü fıkra ile mevzuatta sınırları ve esasları belli olmasına karşın gıda takviyesi herhangi bir ürünü, sağlığa iyi geldiğini iddia ederek tanıtan veya satmaya çalışan yayınların; kişileri arkadaşlık maksadıyla tanıştıran yayınların; haksız çıkara imkân tanıyan, bireyleri aldatarak ve kandırarak yarışma düzenleyip çekiliş yapan yayınların önüne geçebilmek adına büyük bir adım atılmıştır. Söz konusu tarihten sonra yapılan Üst Kurul işlemlerinde medya hizmet sağlayıcı kuruluşların ihlal teşkil eden yayınlarından dolayı ilgili programın durdurulması, geçici yayın durdurma ve yayın lisansı iptali kararlarının yer aldığı görülmektedir. Bu kapsamda yapılan işlemler değerlendirildiğinde 17 Nisan 2017'den sonra olmak üzere (2017-2) 2017 yılında 78; 2018'de 36; 2019 yılında 99; 2020 yılında 230 ve 30 Eylül 2021 tarihine kadar olmak üzere 2021 yılında 181 kez yayıncı kuruluşlar hakkında işlem yapıldığı ve bu doğrultuda program durdurma müeyyidesi kararı verildiği anlaşılmaktadır.

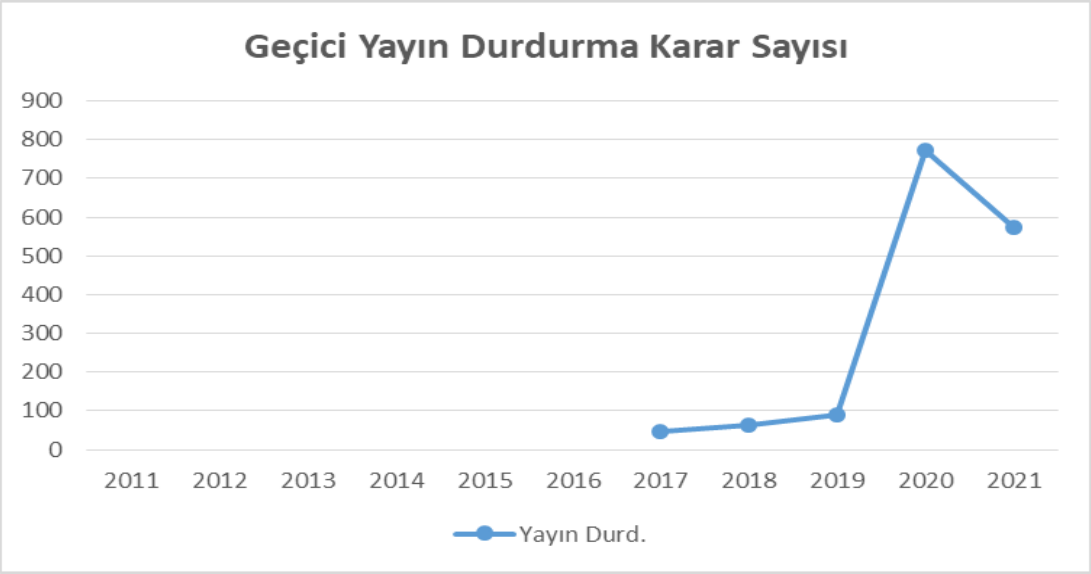
Medya hizmet sağlayıcıların mevzuata aykırı tele-alışveriş yayınları için, Üst Kurulca verilen program durdurma kararı sayısını, yıllara göre gösteren grafik, Şekil 3.4'te yer almaktadır.

Şekil 3.4: Yıllara Göre, Üst Kurul Tarafından Verilen Program Durdurma Karar Sayısı

Üst Kurul uzmanlarının düzenlediği raporların, Üst Kurul toplantılarında görüşülerek karara bağlanması neticesinde yayıncı kuruluşlara tebliğ edilen geçici yayın durdurma müeyyideleri ile ilgili olarak 2017 yılında (2017-2) 45; 2018'de 62; 2019'da 89; 2020 yılında 774; 30 Eylül 2021'den önce olmak üzere 2021'de 572 defa işlem yapılmış olması ve bahsi geçen işleme ait sayının her yıl bir önceki yıla oranla artmış olması, RTÜK'ün ilgili yayınların topluma vereceği zararın önüne geçmek amacıyla konuya verdiği önemi göstermektedir.

Yayıncı kuruluşların ihlal teşkil eden tele-alışveriş yayınları için, Üst Kurul tarafından verilen yayın durdurma cezası sayısını, yıllara göre gösteren grafik, Şekil 3.5'te yer almaktadır.

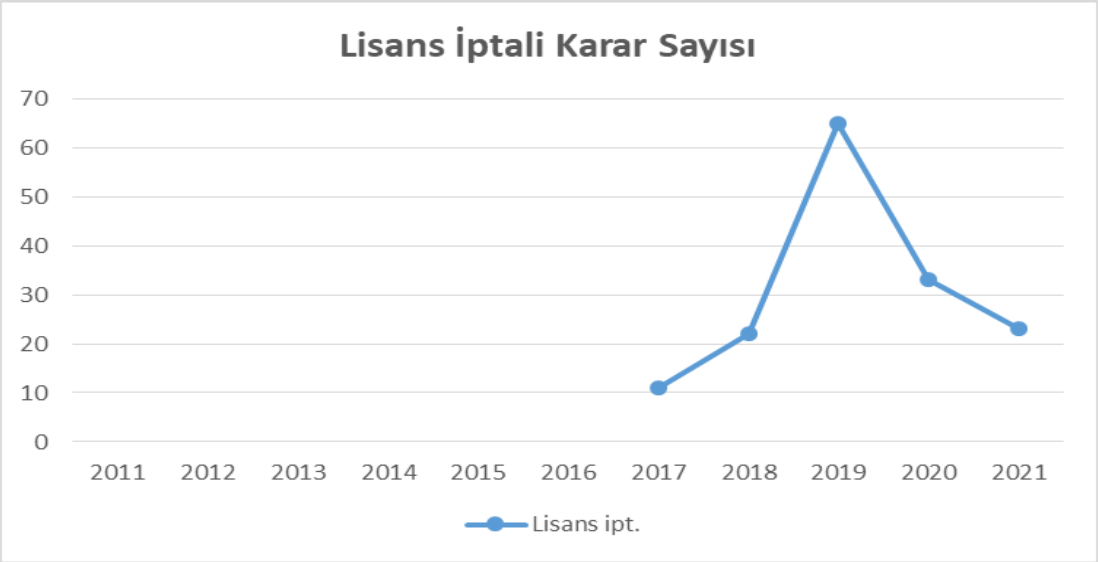

Şekil 3.5: Yıllara Göre, Üst Kurul Tarafından Verilen Geçici Yayın Durdurma Karar Sayısı

6112 sayılı Yasa'nın idari yaptırımlar bölümünü açıklayan 32'nci maddesinin beşinci fıkrasına 17.04.2017'de yürürlüğe giren 690 sayılı KHK ile, aynı Kanun'un 8'inci maddesine eklenen dördüncü fıkra dâhil edilmiş ve böylece bu kapsamda ihlalde bulunmaya devam eden yayıncı kuruluşların yayın lisansının iptal edilmesine imkân sağlanmıştır. Yayın lisansı iptali işlemleri incelendiğinde, 2017 yılı Nisan ayına kadar 11, 2018'de 22; 2019'da 65; 2020 yılında 33; 30 Eylül 2021'e kadar olmak üzere 2021'de 23 yayıncı hakkında lisans iptali kararı verilmiştir. Gelinen noktada mevzuat hükümlerini ihlal ederek yayın yapan medya hizmet sağlayıcılara karşı Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun toplumsal düzen, ailenin ve özellikle çocukların korunması amacıyla mücadele ettiği açıktır.

Zararlı içeriklere sahip yayınların önüne geçmek için, bu tarz yayınlar yapan yayıncı kuruluşlar hakkında RTÜK tarafından lisans iptali seviyesinde işlem yapılması ve bu işlemler sayesinde kişileri maddi ve manevi açılardan sömürerek aldatıcı nitelikte yayın yapan yayıncı kuruluş sayısının her geçen yıl bir önceki yıla kıyasla azalması RTÜK'ün konuya ne derece hassasiyetle yaklaştığını göstermektedir.

Medya hizmet sağlayıcıların ihlal teşkil eden tele-alışveriş yayınları için, Üst Kurul tarafından verilen lisans iptali karar sayısını, yıllara göre gösteren grafik, Şekil 3.6'da yer almaktadır.

Şekil 3.6: Yıllara Göre, Üst Kurul Tarafından Verilen Lisans İptali Karar Sayısı

Üst Kurul farklı gerekçelerle aynı yayıncı kuruluş hakkında birden fazla kez lisans iptali kararı verebilmektedir. 6112 sayılı Kanun'un 32'inci maddesinin beşinci fıkrasına dayanarak, aynı Kanun'un sekizinci maddesinin dördüncü fıkrasının tekraren ihlal edilmesi ya da Üst Kurulca verilmiş olan program yayınını durdurma veya geçici yayın durdurma müeyyidesi kararlarının yayıncı kuruluşça uygulanmaması durumlarında Üst Kurul aynı yayıncı kuruluş hakkında yeniden lisans iptali kararı verebilmektedir.

Lisans iptali kararının yayıncı kuruluş tarafından yargıya taşınıp mahkemeden söz konusu işlem için alınmış bir yürütmeyi durdurma kararı olması durumunda kuruluşlar yayınlarına devam edebilmektedir. Devam eden yayınlarda içerik ihlaline rastlanması halinde Üst Kurul söz konusu yayınları denetlemekle yükümlüdür. Gerekli şartlar mevcut ise aynı yayıncı kuruluş hakkında Üst Kurul

yeniden lisans iptali kararı verebilmektedir. Bu sebeplerle, karar sayısı ile yayın lisansı iptal edilen yayıncı kuruluş sayısı arasında sayıca fark bulunmaktadır. İzin ve Tahsisler Dairesi Başkanlığı ile İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı veri tabanı kullanılarak yapılan çalışma neticesinde elde edilen, 6112 sayılı Kanun kapsamında ve çeşitli nedenlerle yayın lisansı iptal edilen yayıncı kuruluş sayısal verileri Tablo 3.3'te görülmektedir. Tabloda yer alan 6112 (8/4) ibaresi, 6112 sayılı Kanun madde 8/4'ün tekraren ihlali; 6112 (32/5) ibaresi ise Üst Kurulca verilmiş olan yaptırım kararının uygulanmaması nedeniyle verilmiş olan lisans iptali kararını ifade etmektedir. Her iki durumda da lisans iptali kararının yasal dayanağı 6112 sayılı Kanun'un 32'inci maddesinin beşinci fıkrasıdır. Tablo 3.3'ün detaylı değerlendirmesi aşağıda yapılmıştır.

Tablo 3.3: 03.03.2011-30.09.2021 Tarihleri Arasında, Yayın Lisansı İptal Edilen Yayıncı Kuruluş Sayısı

Yıl	Toplam Lisans İptali	6112 (8/4)	6112 (32/5)	Lisans Süresi Sona Eren	Ohal Kapsamında Kapatılan	697 sayılı KHK	677 sayılı KHK	668 sayılı KHK	KEP Adresini Bildirmeyen
2011									
2012									
2013	1			1					
2014									
2015									
2016	13				4		1	8	
2017	7		6					1	
2018	15	4	9			1			1
2019	12	8	4						
2020	13	8	5						
2021	12	5	6	1					

Yayın lisansı iptal edilen yayıncı kuruluşlar yıl bazında incelendiğinde 2013 yılında 1 (bir) yayıncı kuruluşun lisans süresinin sona ermesi ve yenileme talebinde bulunmaması sebebiyle, Üst Kurulca kuruluşun yayınının durdurulmasına ve bunun altyapı/platform işletmecilerine bildirilmesine karar verilmiştir.

2016 yılında toplam 13 yayıncı kuruluşun yayın lisansı iptal edilmiş olup bunlardan 8'i 668 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin[46] 2'nci maddesinin 4'üncü fıkrası uyarınca oluşturulan komisyon tarafından alınan karar uyarınca kapatılmıştır.

[46] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/07/20160727M2..htm (06.10.2021)

4'ü olağanüstü hâl kapsamında kapatılmıştır ve bu kuruluşların durumu, "lisans başvurusu var" ancak "yayında değil" şeklinde düzeltilmiştir. 2016 yılında 1 (bir) yayıncı kuruluş ise 677 sayılı KHK[47] ile kapatılmıştır.

2017 yılında 6 yayıncı kuruluş 6112 sayılı Kanun'un otuz ikinci maddesinin beşinci fıkrası uyarınca kapatılmış olup 1 (bir) yayıncı kuruluş ise 668 sayılı KHK'nin 2'nci maddesinin 4'üncü fıkrası kapsamında oluşturulan komisyonca alınan karar doğrultusunda kapatılmıştır.

2018 yılında toplam 15 yayıncının yayın lisansı Üst Kurul işlemleri neticesinde iptal edilmiş olup bunlardan 4'ü 6112 sayılı Kanun'un sekizinci maddesinin dördüncü fıkrasının yaptırım kararının tebliğinden başlayarak 1 (bir) yıl içinde ikinci kez tekraren ihlali sebebiyle Kanun'un 32'nci maddesinin beşinci fıkrası; 9'u ise müeyyide kararının tebliğine rağmen kararın gereklerini yerine getirmeyerek yayınlarını sürdürdüğü için aynı Kanun'un 32'nci maddesinin beşinci fıkrası uyarınca kapatılmıştır. 2018 yılında 1 (bir) yayıncı kuruluş 697 sayılı KHK'nin[48] 4'üncü maddesinin 1'inci fıkrası kapsamında ekli (6) sayılı listede yer alan kuruluşlar arasında bulunduğundan kapatılmıştır. Aynı yıl kayıtlı elektronik posta (KEP) adresini bildirmediği için yükümlülüklerini yerine getirmeyen 1 (bir) medya hizmet sağlayıcı kuruluşun yayın lisansları ve/veya yayın hakları iptal edilerek kanal ve frekans kullanımlarına Üst Kurul kararı ile son verilmiştir.

2019 yılında toplam 12 yayıncının yayın lisansı Üst Kurul kararı neticesinde iptal edilmiş olup 8 yayıncı kuruluş 6112 sayılı Kanun'un sekizinci maddesinin dördüncü fıkrasının yaptırım kararının tebliğinden başlayarak 1 (bir) yıl içinde ikinci kez tekraren ihlalinden dolayı Kanun'un 32'nci maddesinin beşinci fıkrasında yer alan hüküm; 4 kuruluş ise yaptırım kararı tarafına bildirildiği halde kararın gereklerini

[47] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/11/20161122-1.htm (06.10.2021)
[48] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/01/20180112-1.htm (06.10.2021)

uygulamayarak yayınlarına devam ettiği için aynı Kanun'un otuz ikinci maddesinin beşinci fıkrası uyarınca kapatılmıştır.

2020'de toplam 13 yayıncının yayın lisansı Üst Kurul işlemleri doğrultusunda iptal edilmiş olup bunlardan 8'i 6112 sayılı Kanun'un sekizinci maddesinin dördüncü fıkrasının müeyyide kararının tebliğinden başlayarak 1 (bir) yıl içinde ikinci kez tekraren ihlali sebebiyle Kanun'un 32'nci maddesinin beşinci fıkrası; 5'i ise müeyyide kararının tarafına bildirilmesine rağmen, kararın gereklerini yok sayarak yayınlarına devam ettiği için aynı Kanun'un otuz ikinci maddesinin beşinci fıkrası uyarınca kapatılmıştır.

2021 yılında, 30.09.2021 tarihine kadar olmak üzere, toplam 12 yayıncının yayın lisansı Üst Kurul kararı neticesinde iptal edilmiş olup bunlardan 5'i 6112 sayılı Kanun'un sekizinci maddesinin dördüncü fıkrasının müeyyide kararının tebliğinden itibaren 1 (bir) yıl içinde ikinci kez tekraren ihlalinden dolayı Kanun'un 32'nci maddesinin beşinci fıkrası; 6'sı ise yaptırım kararı tarafına bildirildiği halde kararın gereklerine aykırı şekilde yayınlarını sürdürdüğü için aynı Kanun'un otuz ikinci maddesinin beşinci fıkrası kapsamında kapatılmıştır. Aynı yıl 1 (bir) yayıncı kuruluşun ise yayın lisansı yenileme talebinde bulunmadığı için lisans tarihleri silinmiştir.

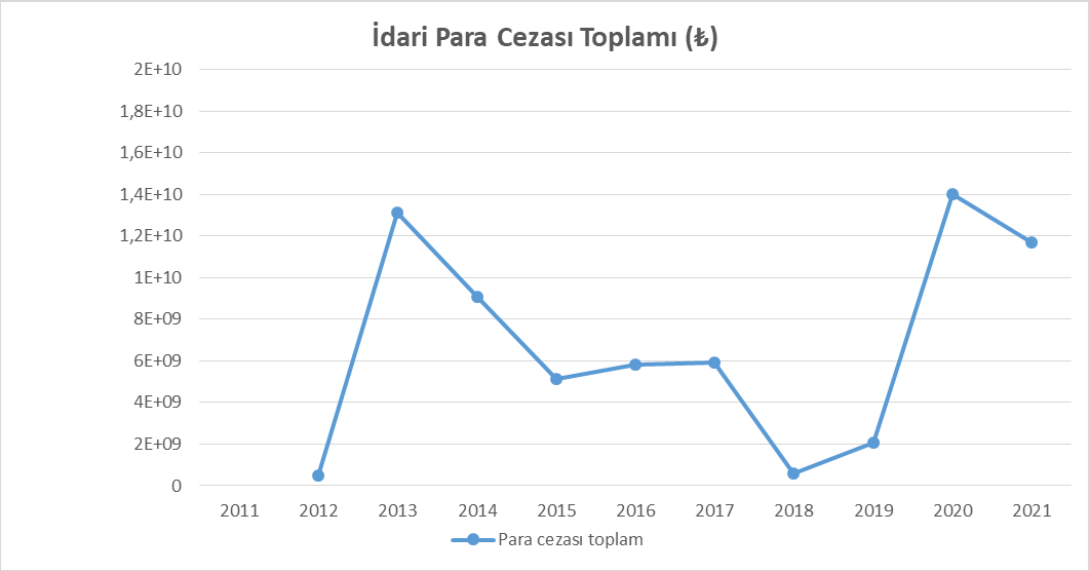
İzin ve Tahsisler Dairesi Başkanlığı ile İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı veri tabanı kullanılarak yapılan çalışma neticesinde, 6112 sayılı Kanun madde 9/6-c, 8/4 ve 32/5 kapsamında Üst Kurul tarafından yayıncı kuruluş hakkında yapılan son işlem tarihi, ilgili kuruluşun durumu ve Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS) bilgileri ile yayın lisansının iptal edildiği yıl ve gerekçesi Tablo 3.4'te yer almaktadır.

Tablo 3.4: 03.03.2011-30.09.2021 Tarihleri Arasında, Yayın Lisansı İptal Edilen Yayıncı Kuruluşlar

Tv Logo	Radyo Çağrı	TV/RD	Üst Kurul Son İşlemi	Kuruluş Durumu	MERSİS	Lisans İptali Karar Yılı
KANAL BİZ		TV	29.07.2013	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Terkin Edilmiş	2013 (Lisans Süresi Sona Eren)
RUMELİ TV		TV	06.04.2016	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2021 (Lisans Süresi Sona Eren)
ALASKA TV		TV	26.11.2020	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2020 (6112.8.4)
KANAL ÇAY		TV	10.06.2020	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2021 (6112.32.5)
TV 10		TV	01.03.2012	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Terkin Edilmiş	2016 (668 sayılı KHK)
ŞU TV		TV	03.02.2021	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2021 (6112.8.4)
HLT		TV	05.07.2017	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2017 (6112.32.5)
Kanal 35		TV	21.03.2012	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2016 (668 sayılı KHK)
ART TV	ART RADYO	TV	10.01.2013	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Terkin Edilmiş	2016 (668 sayılı KHK)
tele9		TV	25.04.2012	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Terkin Edilmiş	2016 (668 sayılı KHK)
BUGÜN TV		TV	25.04.2012	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Terkin Edilmiş	2016 (668 sayılı KHK)
KANAL TÜRK	KANAL TÜRK RADYO	TV	17.12.2013	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Terkin Edilmiş	2016 (Ohal Kapsamında)
	Cuma Radyo	RD	04.12.2013	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Terkin Edilmiş	2016 (668 sayılı KHK)
PARK TV		TV	14.04.2021	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2021 (6112.8.4)
HM (Haberin Merkezi)		TV	31.03.2021	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2021 (6112.8.4)
KANAL C		TV	06.11.2019	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Tasfiye Halinde	2019 (6112.8.4)
	BATMAN FM	RD	23.10.2013	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Terkin Edilmiş	2016 (677 sayılı KHK)
OUTLET TV		TV	21.09.2017	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2017 (6112.32.5)
SHOPPİNG CHANNEL		TV	17.06.2020	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2020 (6112.32.5)
TUNA SHOPPİNG TV	Samanyolu Haber Radyo Anadolu	TV	06.06.2013	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Bilgi bulunmamaktadır.	2016 (Ohal Kapsamında)
BARIŞ TV	RADYO DAMGA	TV	20.08.2014	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Terkin Edilmiş	2016 (668 sayılı KHK)
DENGE TV		TV	21.07.2016	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Terkin Edilmiş	2016 (668 sayılı KHK)
NİSA TV		TV	07.01.2021	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2021 (6112.8.4)
	DİKİLİ FM	RD	28.08.2013	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2018 ((KEP) adreslerini bildirmeyen)
	UMUT LİFE	RD	24.09.2013	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Terkin Edilmiş	2017 (668 sayılı KHK)
EVİN TV		TV	09.06.2021	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2021 (6112.32.5)
DOLUNAY INT	DURU FM	TV	23.07.2020	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2020 (6112.32.5)
ANADOLU YURDUM TV		TV	30.06.2017	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2017 (6112.32.5)
STV	BURÇ FM	TV	06.04.2016	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Bilgi bulunmamaktadır.	2016 (Ohal Kapsamında)
AVANTAJ TV		TV	21.06.2018	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Terkin Edilmiş	2018 (6112.32.5)
DAMLA		TV	18.01.2018	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2018 (6112.32.5)
CAN ERZİNCAN TV		TV	23.07.2014	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Bilgi bulunmamaktadır.	2016 (Ohal Kapsamında)
ONE BAL TV		TV	12.06.2019	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2019 (6112.8.4)
One Best TV		TV	21.06.2018	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2018 (6112.32.5)
B MEDYA TV		TV	01.02.2018	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2018 (6112.32.5)
SEYMEN TV		TV	03.04.2018	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2018 (6112.32.5)
YURDUM		TV	13.03.2018	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2018 (6112.32.5)
GALA		TV	04.08.2021	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2021 (6112.32.5)
KANAL S		TV	16.01.2019	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Terkin Edilmiş	2018 (6112.8.4)
DERYA TV	DERYA RADYO	TV	28.06.2018	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2018 (6112.32.5)
BEDİR TV		TV	23.08.2017	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Tasfiye Halinde	2017 (6112.32.5)
Nehir		TV	02.12.2020	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2020 (6112.8.4)
farklı tv		TV	18.06.2019	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2019 (6112.8.4)
YAŞAM TV		TV	19.02.2019	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2019 (6112.32.5)
Maya TV		TV	21.06.2018	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2018 (6112.32.5)
Medyam 14		TV	19.07.2017	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2021 (6112.32.5)
SON HEDEF TV	SON HEDEF RD	TV	30.06.2017	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2017 (6112.32.5)
Mega Müzik		TV	29.08.2019	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2019 (6112.8.4)
MAKSİM		TV	18.06.2019	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Tasfiye Halinde	2019 (6112.8.4)
YEK		TV	03.01.2018	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Terkin Edilmiş	2018 (697 sayılı KHK)
Canlar TV		TV	12.02.2020	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2020 (6112.8.4)
YENİ SİNEMA		TV	26.12.2018	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2018 (6112.8.4)
HTV		TV	03.04.2018	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2018 (6112.8.4)
Mega Suare		TV	12.09.2019	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2019 (6112.32.5)
BER TV		TV	27.08.2020	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2020 (6112.8.4)
Genç		TV	30.06.2017	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2017 (6112.32.5)
KANAL TEK		TV	24.06.2020	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2020 (6112.32.5)
HAZAN TV		TV	06.11.2019	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2019 (6112.32.5)
FUL TV		TV	31.03.2021	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2021 (6112.32.5)
SILA TV		TV	26.12.2019	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2019 (6112.8.4)
ARAFAT		TV	02.12.2020	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2020 (6112.8.4)
MÜZİK TÜRK		TV	28.03.2019	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2019 (6112.32.5)
Kanal Yalova		TV	18.11.2020	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2020 (6112.8.4)
tiviti		TV	07.11.2018	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2018 (6112.8.4)
SHOPPING TV 1		TV	19.02.2019	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2018 (6112.32.5)
1AN TV		TV	16.07.2020	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2020 (6112.32.5)
halkeuro		TV	15.05.2019	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2019 (6112.8.4)
metro RTV		TV	10.10.2019	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2019 (6112.8.4)
VADİM		TV	07.01.2021	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2020 (6112.32.5)
ANADOLU TV		TV	21.10.2020	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2020 (6112.8.4)
BLD		TV	18.11.2020	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2020 (6112.8.4)
TV 19		TV	05.05.2021	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2021 (6112.32.5)
KIDZ.-ANIMEZ.		TV	07.07.2021	Yayın izni/lisansı iptal edilen	Aktif	2021 (6112.8.4)

6112 sayılı Kanun'un otuz ikinci maddesinin birinci fıkrasında belirtildiği gibi yayıncının aylık brüt ticari iletişim geliri üzerinden hesaplanarak belirlenen para cezası miktarının oranı, yüzde ikiden beşe kadar olacak şekildedir. Medya hizmet sağlayıcı kuruluşların mevzuatı açık bir şekilde ihlal ederek yapmış oldukları yayınlarla ilgili, 6112 sayılı Kanun madde 9/6-c ve 8/4 kapsamında Üst Kurul tarafından verilmiş olan para cezası miktarı ve söz konusu verilerin yıllara göre değişimini gösteren grafik incelendiğinde, 2012 yılında 491.866,000 ₺ olan miktarın 2013 yılında ortalama 26 kat artarak 13.143.048,000 Türk lirasına ulaştığı görülmektedir. 2014 yılında yaklaşık 10 milyon Türk lirası olan yıllık toplam para cezası miktarının 2015, 2016 ve 2017 yıllarında 5 milyon Türk lirası civarına düşerek 2014 yılının yaklaşık yarısı oranında azaldığı görülmektedir. 2018 yılına gelindiğinde bir önceki üç yıla kıyasla para cezası oranının ortalama 10 kat azalarak 598.090,000 ₺ olduğu görülmektedir. 2019 yılında 2.086.237,000 ₺ olduğu görülen toplam bir yıllık para cezası miktarının önceki yılın 3 katından fazla olduğu anlaşılmaktadır. 2020 yılında verilen para cezası miktarının bir önceki yılın 6 katından yüksek olduğu görülürken, 30 Eylül 2021 yılına kadar verilmiş olan para cezası miktarının ise 11.671.676,000 ₺ olduğu görülmektedir.

Yayıncı kuruluşların mevzuata aykırılık teşkil eden tele-alışveriş yayınları için, Üst Kurulca verilmiş olan toplam para cezası miktarını, yıllara göre gösteren grafik, Şekil 3.7'de görülmektedir.

Şekil 3.7: Yıllara Göre, Üst Kurul Tarafından Verilen Toplam İdari Para Cezası Miktarı

29.04.2017 tarihli ve 30052 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 690 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname[49] ile 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'da önemli düzenlemeler yapılmıştır. Bu kapsamda, 6112 sayılı Yasa'nın 8'inci maddesine eklenen dördüncü fıkra ile arkadaşlık kurma ve insanları tanıştırma niyetiyle yayına konuk davet eden yapımlar; ek gıda ya da bu nitelikte olan ürünleri sağlığa iyi geldiği iddiasıyla Sağlık Bakanlığının izni olmadan tanıtan yayınlar; sohbet etme veya eş bulma amacıyla hizmet veren telefon numaralarının reklamını yapan programlar; izleyenleri ya da dinleyenleri aldatmaya yönelik ve bu yolla kişileri maddi zarara uğratan ayrıca haksız kazanca sebep olan çekiliş veya yarışma tarzı programlar yayın hizmeti veren radyolar ve televizyonlarda yasaklanmıştır. Söz konusu maddenin yayıncılar tarafından ihlal edilmesi durumunda mevzuat gereği RTÜK tarafından işlem yapılmaktadır.

6112 sayılı Kanun madde 8/4'e aykırı yapılan yayınlar için uygulanacak müeyyideler, aynı Kanun'un 32'nci maddesi üzerinde birtakım değişiklikler yapılarak

[49] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/04/20170429-M1-2.htm (21.04.2021)

yeniden düzenlenmiştir. İlgili maddeyi ihlal edecek türden yayın yapılması halinde, yayını yapan medya hizmet sağlayıcıya Üst Kurul tarafından idari para cezası ve program durdurma müeyyidesi uygulanmaktadır. Bahsi geçen müeyyideye ait kararın yayıncı kuruluşa bildirildiği tarihten itibaren bir sene zarfında yeniden aynı ihlalin yapılması durumunda yayıncı kuruluşun yayın hizmet hakkı on gün süreyle kesintiye uğratılmaktadır. İkinci kez ihlal yapılması durumunda da ilgili kuruluşun yayın lisansı iptal edilmektedir.

Üst Kurul tarafından söz konusu kanuni değişikliğin yürürlüğe girdiği 29.04.2017 tarihinden 30.09.2021 tarihine kadar medya hizmet sağlayıcılar hakkında toplam 29.419.190,00 ₺ tutarında 1.169 kez idari para cezası, 624 kez program durdurma, 1.542 kez geçici yayın durdurma kararı verilmiştir.

6112 sayılı Yasa'nın 8/4 maddesinin üçüncü kez ihlal edilmesi ya da Üst Kurul tarafından alınan kararın uygulanmaması sebebiyle aynı Kanun'un 32/5 maddesi gereğince 154 yayıncı kuruluş hakkında lisans iptali kararı (94'ü 8/4 ihlalinden ve 60'ı 32/5 ihlalinden dolayı) verilmiştir. Bu kararlar neticesinde 29.04.2017 tarihinden 30.09.2021 tarihine kadar 55 medya hizmet sağlayıcının yayın lisansı iptal edilmiştir. Bunlardan 25'inin yayın lisansı, 6112 sayılı Kanun'un sekizinci maddesinin dördüncü fıkrasının yaptırım kararının tebliğinden başlayarak 1 (bir) yıl içinde ikinci kez tekraren ihlalinden dolayı Kanun'un 32'nci maddesinin beşinci fıkrasında yer alan hüküm; 30'unun yayın lisansı ise yaptırım kararı tarafına bildirildiği halde kararın gereklerini uygulamayarak yayınlarına devam ettiği için aynı Kanun'un otuz ikinci maddesinin beşinci fıkrası uyarınca iptal edilmiştir.

3.2. 6112 SAYILI KANUN'UN SEKİZİNCİ MADDESİNİN DÖRDÜNCÜ FIKRASI KAPSAMINDA İDARİ YAPTIRIMLAR

İhlalin niteliğine göre, 6112 sayılı Kanun kapsamında RTÜK, idari para cezası, ihlale konu olan programın yayınının durdurulması, isteğe bağlı yayın hizmetlerinde ihlale konu olan programın katalogdan çıkarılması, medya hizmet sağlayıcı kuruluşun yayınının durdurulması, yayın iletiminin durdurulması, medya hizmet sağlayıcı kuruluşun yayın lisansının iptali veya yayın iletim yetkisinin iptali şeklinde yayıncılara yaptırım uygulayabilmektedir.

6112 sayılı Kanun'un idari yaptırımlar kenar başlıklı 32'nci maddesinin 1'inci fıkrasına göre, aynı Kanun'un 8'inci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (d), (f), (g), (ğ), (h), (n), (ö), (s), (ş) ve (t) bentlerindeki yayın hizmeti ilkelerini ve aynı maddenin dördüncü fıkrasını ihlal edecek şekilde yayın yapan yayıncı kuruluşlar hakkında idari para cezası kararı verilmektedir. Bahsi geçen fıkra, ihlale konu olan program yayınını idari tedbir olarak beş defaya kadar durdurma ve isteğe bağlı yayın hizmetlerinde ihlal bulunan programın katalogdan çıkarılmasına karar verme hükümlerini de içermektedir. İhlalin mahiyetine bakılarak, yayıncı kuruluş hakkında idari para cezası ve/veya idari tedbir kararı verilebilmektedir.

Kanun'un 32'nci maddesinin 2'nci fıkrasında, aynı Kanun'un 8'inci maddesinin 1'inci fıkrasında sayılan diğer bentler ile ikinci ve üçüncü fıkralar ve bu Kanun'un diğer maddelerinde belirlenen ilkeleri, yükümlülükleri ya da yasakları ihlal edecek türden yayın yapan yayıncı kuruluşlar hakkında ihlalin derecesi, yayın ortamı ile alanı birlikte değerlendirilerek, ihlalin görüldüğü aydan bir önceki aydaki brüt ticari iletişim gelirinin yüzde birinden yüzde üçüne kadar idari para cezası kararı verilmektedir.

Kanun'un Özel Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşlar başlıklı 19'uncu maddesinin uygulanması ve idari para cezalarının hesaplanması için medya hizmet sağlayıcıların ticari iletişim gelirlerini her ay RTÜK'e beyan etmeleri gerekmektedir.

RTÜK idari para cezası kararı vermek yerine uyarı cezası vermek konusunda takdir yetkisine sahiptir. 6112 sayılı Kanun'un 32'nci maddesinin 8'inci fıkrası gereğince, ihlalin derecesi, haksız çıkar ve bu durumun tekrarının yanı sıra son beş senede verilen idari yaptırım kararları dikkate alınmak koşuluyla ikinci fıkrada ifade edilen ihlal türleri için bir kez olacak şekilde, idari para cezası kararından ziyade uyarı kararı vermek Üst Kurulun inisiyatifindedir.

Kanun'un 32'nci maddesinin 4'üncü fıkrasına göre, idari tedbir amacıyla bir programın yayını durdurulduğunda söz konusu programın yayın saatinde kültürel konular, belgesel yayınları, trafik, çevre, gençlere yönelik eğitici yayınlar, insan hakları, uyuşturucu niteliğindeki maddelerin zararlarını anlatan programlar, Türk dilinin doğru ve düzgün kullanımını teşvik edici yayınlar, engellilerin sorunlarına dair yayınlar gibi topluma fayda sağlayacağı düşünülen içeriklere sahip programların yayınlanması gerekmektedir. Bu türden programlar Üst Kurul tarafından temin edilerek yayıncı kuruluşlara gönderilmektedir. Yayıncı kuruluş bahsi geçen yayınlara müeyyide süresi boyunca herhangi bir ticari iletişim yayınına yer vermeksizin devam etmek durumundadır. Ayrıca söz konusu fıkrada yayını durdurulan yayıncı kuruluşların bu durumu doğuran eylemin yapılmasında payı olan program yapımcısı ve sunucusunun, yaptırım süresi bitip de programın yayına geçmesine yeniden izin verilene kadar herhangi bir yayıncı kuruluşta program ya da sunuculuk yapamayacağı ifade edilmiştir.

Kanun'un 32'nci maddesinin 5'inci fıkrasında, aynı Kanun'un 8'inci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (d) bentlerindeki hükümler ile dördüncü fıkrasını bir yıl içinde tekrarlayarak ihlal eden yayıncı kuruluşların yayınlarının on

güne kadar durdurulacağı ve yeniden aynı ihlalin yapılması durumunda yayıncı kuruluşun yayın lisansının iptal edilmesi hususunda yaptırım kararı alınacağına dair hükümler yer almaktadır.

Radyo ve televizyonların çok geniş bir kitleye ulaşması ve yayınların kitap, gazete gibi kitle iletişim araçlarından daha fazla ve doğrudan etkisinin olması bahsi geçen tedbirleri zorunlu kılmaktadır.

3.3. TELE-ALIŞVERİŞ YAYINLARININ DENETİM SÜRECİ

6112 sayılı Kanun'un Yayın kayıtlarının muhafazası başlıklı 25'inci maddesinin 1'inci fıkrasına göre özel medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar yaptıkları her yayının bandını bir yıl muhafaza etmek zorundadır. RTÜK Sayısal Kayıt Arşiv ve Analiz Sistemi (SKAAS) aracılığıyla yayınlar kayıt altına alınmaktadır. Söz konusu kayıtlar Üst Kurul uzmanları tarafından izlenip değerlendirilir ve 6112 sayılı Kanun'a ve Türkiye'nin tarafı olduğu uluslararası sözleşmelere göre denetlenir ve gerekli durumlarda uzman raporu hazırlanır.

Tele-alışveriş yayınlarının RTÜK tarafından denetim sürecini anlatmak amacıyla Üst Kurul uzman raporu düzenlenmesi, bu raporun görüşülmek üzere Üst Kurula gönderilmesi, Üst Kurul toplantısında görüşüldükten sonra yayıncı kuruluş hakkında verilen Üst Kurul kararı aşamaları bu bölümde anlatılacaktır. Ayrıca yaptırım kararlarının medya hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından uygulanıp uygulanmama durumları, yayıncı kuruluşun itiraz ederek hakkında verilen Üst Kurul kararını yargıya taşıdığı durumlar ve bu süreçte İdare Mahkemesince verilen kararlar sırasıyla anlatılacaktır.

3.3.1. Uzman Raporu I

Herhangi bir ürünü sağlığa iyi geldiği veya destekleyici ek gıda niteliğinde olduğu iddiasıyla tanıtan ve bu yolla satışını yapmaya çalışan yayınlar 6112 sayılı Kanun madde 8/4 kapsamında RTÜK tarafından denetlenmektedir. Televizyon ve radyo yayınlarına davet edilen konuklar arasında arkadaşlık ilişkisi kurmak ve onları tanıştırmak amacı taşıyan yayınlar ile kişileri aldatma, yanlış yönlendirme ve bu yolla haksız kazanç sağlama maksadı bulunan yayınlar da ilgili Kanun maddesi kapsamında denetlenmektedir. Ancak GALA logolu ve C P C Medya Radyo Televizyon ve Yayıncılık Anonim Şirketi unvanlı medya hizmet sağlayıcı kuruluşa ait tele-alışveriş yayınları, ağırlıklı olarak takviye gıdalar, bitki özlü ürünler ile başka herhangi bir malzemenin tıbbi malzeme şeklinde düşünülmesine sebep olan yayınlar oldukları için tezde yer alan uzman raporları ihlal konusu itibarıyla sağlık beyanıyla ürün tanıtımı çerçevesinde hazırlanmış raporlardır.

Tezin çalışma konusunu teşkil eden 6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 8'inci maddesinin 4'üncü fıkrasında yer alan hususlara, medya hizmet sağlayıcılar tarafından uyulmaması durumunda, Üst Kurul uzmanlarınca ilgili mevzuat gereği rapor hazırlanmaktadır. Hazırlanan rapor en az bir Üst Kurul Uzmanının imzasıyla düzenlenerek İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığına sunulmaktadır. Söz konusu rapor, İzleme ve Değerlendirme Daire Başkan Yardımcısının parafı, İzleme ve Değerlendirme Daire Başkanının imzası ve Üst Kurul Başkanının onayını içeren üst yazı ile görüşülmek üzere Üst Kurula gönderilmektedir.

GALA logolu ve C P C Medya Radyo Televizyon ve Yayıncılık Anonim Şirketi unvanlı medya hizmet sağlayıcı kuruluşun 31.05.2019'da saat 20:54'te yayınlamış olduğu tele-alışveriş yayını hakkında Üst Kurul uzmanları tarafından rapor hazırlanmıştır. Buna göre yayın esnasında 6112 sayılı Kanun, madde 8/4'ü ihlal edecek şekilde bir ürünün prostat, cinsel problemler, hemoroit, diyabet gibi çeşitli bir

çok hastalığa iyi geldiği konuk ve sunucu tarafından ifade edilmektedir. Söz konusu ürünün kendi imalatı olduğunu ve son derece güvenli olmakla birlikte hastaları tedavi edebilme özelliğinin bulunduğu program konuğu tarafından ifade edilmektedir. Program boyunca ürüne ait özellikler sıralanarak ürünün kalitesi ve işlevselliği vurgulanmaktadır. Söz konusu ürünü yaklaşık yirmi yıldır birlikte çalıştığı bir ekip ile ürettiklerini ve kendisinin de bahsi geçen ürünü kullandıktan sonra iyileşip hastalıklarından kurtulduğunu beyan eden program konuğunun sarfettiği sözlerin izleyiciler ile dinleyicileri yönlendirici nitelikte olduğu görülmüştür.

Bir ürünün herhangi bir hastalığı iyileştirme fonksiyonundan bahsedebilmek için öncelikle söz konusu ürünün Sağlık Bakanlığı tarafından onaylanması ve Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumundan alınmış izinlerinin olması gerekmektedir.

GALA logolu yayıncı kuruluşun program esnasında tanıtımını yaptığı ürünün herhangi bir resmî onay olmaksızın tamamen subjektif ve yönlendirici ifadelerle izleyici ve dinleyiciye sunulduğu görülmektedir. Kişilerin maddi ve manevi duygularının istismar edilmeye çalışıldığı söz konusu program, yayıncı kuruluşun bu yolla haksız çıkar sağlamaya çalıştığının ispatı niteliğindedir.

Program boyunca konuk tarafından tanıtımı yapılan ürün ile ilgili olarak izleyiciyi ve dinleyiciyi etkilemek veya dikkat çekici bir unsur yaratmak maksadıyla görüntülü uyaranların yanı sıra sesli ifadelere yer verildiği görülmüştür. Ayrıca ürüne ait fiyat bilgisi ve programın iletişim numarası yayın boyunca ekranda sabit bir şekilde gösterilmektedir. Bahsi geçen yayında, ürünle ilgili indirim ve kampanya bildirimi yapan sesli ve yazılı uyarıcılar yoluyla, program devam ederken arayan kişilere hediye olarak bir kutu ürünün ücretsiz olarak gönderileceğine dair ifadelerin yer aldığı, bu yöntemin kişileri yönlendiren ve haksız rekabete imkân tanıyan bir duruma ortam hazırladığı görülmektedir.

Program boyunca izleyen ve dinleyenlere aktarılan ifadeleri içeren deşifre metninin eklendiği uzman raporu, Üst Kurul uzmanları tarafından incelenip değerlendirilen tele-alışveriş yayınının mevzuata aykırı olması gerekçesiyle düzenlenmiştir. Bu kapsamda söz konusu yayıncı kuruluş hakkında, 6112 sayılı Kanun madde 8/4'te yer alan hükümleri ve 1262 sayılı Kanun madde 19/1'i ihlal etmesi gerekçesiyle Üst Kurul uzmanlarının hazırladığı rapor doğrultusunda Üst Kurul tarafından işlem yapılmıştır.

Tüketiciyi aldatmaya yönelik bir nitelik gösteren ticari iletişim yayınlarının üreticiler veya reklam verenler tarafından tüketiciyi etkileyerek ürünlerine gösterilen rağbeti artırmak amacında oldukları görülmektedir. Ürünlerinin reklamlarını istedikleri şekilde yapma hakkı, serbest rekabet ortamında mal ve hizmet üreticilerinin hakkıdır. Ancak tüketiciyi aldatarak maddi ve manevi istismara sebep olan yayınların varlığı durumunda, söz konusu yayınlar üzerinde devletin denetim yetkisi devreye girmektedir.

Ticaret Bakanlığı Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliğinin[50] 29'uncu maddesinin 1'inci fıkrası doğru olmayan bilgiler barındıran ya da söz konusu bilgiler doğru da olsa kamuya arz edilişi hakkındaki tüm durumlar birlikte düşünüldüğünde, tüketiciyi aldatma amacı güden ve bu yolla tüketicinin esasen dâhil olmayacağı bir hukuki işleme dâhil olmasına neden olan veya olma ihtimali taşıyan ticari uygulamaları aldatıcı olarak kabul etmektedir. Bahsi geçen yönetmeliğin Doğruluk ve dürüstlük kenar başlıklı 7'nci maddesinde reklamların doğru ve dürüst olmasının, ekonomik ve sosyal sorumluluk bilinci içinde ve haksız rekabete sebep olmayacak şekilde hazırlanmasının gerekliliği; ayrıca tüketicinin güvenini kötüye kullanamayacağı ya da onun tecrübe ve bilgi eksikliklerini istismar edemeyeceği hususunda hükümler yer almaktadır.

[50] https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/44186 (21.04.2021)

1262 sayılı İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu[51] ile ülkemiz piyasasına sunulacak beşerî tıbbi ürünler için ruhsat düzenlenmeye başlanmıştır. Ülkemizde piyasaya sunulacak her ürünün Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumundan ruhsat alması gerekmektedir. Dolayısıyla bir ürünün sağlık beyanı ile satılabilmesi için tedavide etkinliği ve emniyetinin kanıtlanması bu nedenle de üzerine bilimsel çalışmalar yapılmış olması ve ruhsatlandırma sürecini tamamlaması gerekmektedir. Buradan hareketle Üst Kurul uzmanları tarafından hakkında rapor düzenlenen tele-alışveriş yayınlarında bir ürünün; beşerî tıbbi ürünün araştırılma, geliştirilme, ruhsatlandırılma ve piyasaya sunulma süreçlerine ilişkin temel basamaklar uygulanmaksızın sağlık beyanıyla tanıtım ve satışının yapıldığı ve izleyicilerin tıbbi tedavilerden uzaklaştırıldığı görülmektedir. Ayrıca ifade etmek gerekir ki bir ticari iletişim yayınının aldatıcı olarak nitelendirilebilmesi için tüketicinin zarar görmesine gerek olmayıp zarar görme ihtimalinin varlığı yeterlidir.

6112 sayılı Kanun m. 8/4 kapsamında düzenlenen Üst Kurul uzman raporları RTÜK İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı tarafından, Ticaret Bakanlığı Reklam Kuruluna ve Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumuna gereği için gönderilmektedir.

Ürünlerinin reklamını yaparken, mal ve hizmet üreticileri, belli kişilerin tanıklığından yararlanabilirler. Bu kişiler ünlü kişiler, kuruluşlar olabileceği gibi, reklamı verilen mal veya hizmeti deneyimlemiş tüketiciler de olabilir.[52] Reklamlarda tanıklığa yer verilebilmesi için hiç şüphesiz söz konusu tanıklık gerçek olmalı ve tanıklığına yer verilen kişiden izin alınmış olmalıdır.[53] Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliğinin Tanıklı reklamlar kenar başlıklı 16'ncı maddesinde reklamlarda tanıklığından faydalanılan kişilerin, kurum ya da kuruluşların deneyimine, bilgi birikimine ya da dayanağını herhangi bir araştırmanın sonucundan

[51] https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.1262.pdf (21.04.2021)
[52] Emrehan İnal, *Reklam Hukuku ve Aldatıcı Reklamlar*, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2000, s. 74.
[53] Celal Göle, *Aldatıcı Reklamlara Karşı Tüketicinin Korunması*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1983, s. 90.

almayan ve yanlış olan hiçbir tanıklık veya tasdik ifadesine yer verilemeyeceği ya da atıfta bulunulamayacağı, geçerliliğini yitiren ya da farklı sebeplerle uygulanamaz duruma gelen tanıklık veya tasdik ifadelerinin kullanılamayacağı, tabip, diş hekimi, veteriner hekim ve eczacıların yanı sıra sağlık kuruluşlarının bir ürün ya da hizmet hakkında sağlık vaadinde bulunduğuna ilişkin veya böylesi bir izlenim yaratan herhangi bir görüntü, beyan veya atfa yer verilemeyeceği hususunda hükümler yer almaktadır. Üst Kurul uzman raporunda yer alan ihlal içeren yayına ait deşifre metni incelendiğinde, bahsi geçen ürünün tanıtımı yapılırken tanık beyanına dayalı bir tanıtım yapıldığı görülmektedir. Burada yayına katılan kişi ürünü daha önce kullanıp faydasını gördüğünü ve çevresinden ürünün faydalı olduğuna dair geri bildirim aldığını ifade etmektedir. Tele-alışveriş yayını yoluyla tanıtımı yapılan ürünle ilgili gerçek olmayan beyanlar ve ürünün anlatılan nitelikleri, tüketicinin tercihlerini etkileme noktasında önemli rol oynayabilmektedir.

Program konuğunun ihlale konu yayında ürün tanıtımı yaparken tercih ettiği üslubun toplumun büyük bir çoğunluğunun hassas olduğu konularla ilişkili olarak, tüketicilerin duyarlılığını kullanmak yoluyla, kişileri istismar edici nitelikte olduğu görülmektedir. Yayında sarf edilen sözlerin, toplumun dinî inançlarına yönelik tercih edilmiş bir üslupla sarf edildiği açıktır. Birçok şekilde istismar etme yöntemi kullanılabileceği gibi bu tarz istismar edici ticari iletişim yayınlarının ortak özelliği, toplumun herhangi bir konudaki duyarlılığını kullanarak ürünün tanıtımını yapmak, ürünün cazibesini artırarak tüketiciyi ürünü satın almaya ikna etmektir.

Tüketicilerin duygularını istismar edici reklamların yasaklanmasının amacı sosyal içeriğe sahip reklamları engellemek değil; bu gibi reklamlarda kullanılan ögelerin tüketicinin duygularını istismar etmesinin önüne geçmektir. Tüketicilerin bu yolla istismar edilmemesini sağlamak için reklamların, dile getirdikleri hassasiyetler noktasında da ölçülü olmaları gerekmektedir.[54]

[54] Sevil Yıldız, *Medya ve Hukuk*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2010, s. 173.

03.07.2015 tarihli ve 29405 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Beşerî Tıbbi Ürünlerin Tanıtım Faaliyetleri Hakkında Yönetmeliğin[55] Ürünlerin Tanıtım Faaliyetlerinin Kapsamı ve Esasları başlıklı 5'inci maddesinin 3'üncü fıkrasında beşerî tıbbi ürünlerin, internet de dâhil olmak üzere kamuya açık yayın yapılan her çeşit medya ve iletişim kanalında program, film, dizi film, haber ve benzeri şekillerde doğrudan ya da dolaylı yollarla halka tanıtımının yapılamayacağı ifade edilmiştir.

Türk Gıda Kodeksi Gıda Etiketleme ve Tüketicileri Bilgilendirme Yönetmeliğinin[56] 7'nci maddesinin 3'üncü fıkrasında herhangi bir gıdanın bir hastalığı engelleyici ya da tedavi edici bir niteliği olduğu hususunda açıklama yapılamayacağı, bu tür niteliklere atıfta bulunulamayacağı ifade edilmiştir.

Bahsi geçen Üst Kurul uzman raporuna ilgi olarak Sağlık Bakanlığı, Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu'nun 13.02.2013 tarih ve 18816847 sayılı yazısı eklenmiştir. Buna göre bir gıdanın kişilerin sağlığına iyi geldiği ya da herhangi bir hastalığın tedavisinde işe yaradığı iddialarının sağlık beyanı tanımına uyduğu ifade edilmiştir. Söz konusu ilgi yazıda ekranlarda görülen ve sağlık beyanı ile tanıtımı yapılan ürünlerin, iyi geldiği iddia edilen hastalıklar sıralanmıştır. Ayrıca gıda desteği sağlayan ürünlerin kişilerin sağlığı üzerindeki olumlu etkileri ve bu etkilerin çok geniş bir yelpazede çeşitli hastalıkları iyileştirme özelliği bulunduğu; bunun yanı sıra kozmetik malzemelerin kişilerin sağlık sorunlarını tedavi edici nitelikte olduğu öne sürülerek ekranlara getirildiği ve bu yolla sağlık beyanı niteliğinde kamuya arz edildiği belirtilmiştir.

Dolayısıyla bu açıklamalar ve mevzuat hükümleri kapsamında yayıncı kuruluşun sağlık beyanı ile satış yapmasının açık ve net şekilde 6112 sayılı Kanun'a aykırılık taşıdığı görülmüştür.

[55] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/07/20150703-2.htm (21.04.2021)
[56] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/01/20170126M1-6.htm (21.04.2021)

3.3.2. Üst Yazı I

Söz konusu rapor, tedavi edici özelliği bulunduğuna dair bilimsel bir kanıta sahip olmayan ürünlerin sağlığa iyi geldiği iddiasıyla ekranlarda anlatılması sonucunda 6112 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinin dördüncü fıkrası ve 1262 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan hükümleri doğrudan ihlal ettiği gerekçesiyle Üst Kurul uzmanları tarafından bahsi geçen medya hizmet sağlayıcı kuruluşun ilgili yayını hakkında düzenlenmiştir. Radyo ve televizyon yayınlarının sayısal ortamda kayıt altına alınması, arşivlenmesi ve izlenmesi amacına hizmet eden Sayısal Kayıt, Arşiv ve Analiz Sistemi (SKAAS) üzerinden oluşturulan uzman raporu, söz konusu ihlali içeren video klibi ve deşifre metni ihtiva edecek şekilde hazırlanmış, İzleme ve Değerlendirme Daire Başkan Yardımcısının parafı, İzleme ve Değerlendirme Daire Başkanının imzası ve Üst Kurul Başkanının onayı ile Üst Kurul toplantısında görüşülmek üzere üst yazı ile Üst Kurula gönderilmiştir.

İlgili medya hizmet sağlayıcı tarafından 31.05.2019'da saat 20.54'te yayınlanan tele-alışveriş yayını hakkında Üst Kurul uzmanlarınca düzenlenen rapor, üst yazı ile Üst Kurula gönderildikten sonra en az beş üyenin hazır bulunduğu Üst Kurul toplantısında görüşülmüş ve en az beş üyenin aynı yöndeki oyuyla karara bağlanmıştır. Bu karar, 6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un "İdari yaptırımlar" başlıklı 32'nci maddesi kapsamında verilmiştir. Bahsi geçen Üst Kurul uzman raporu, 18.06.2019 tarihli Üst Kurul toplantısında görüşülmüştür ve toplantı sonucunda Üst Kurul yayıncı kuruluş hakkında karar almıştır.

3.3.3. Üst Kurul Kararı I

2019/25 sayılı toplantıda alınan 39 no.lu Üst Kurul kararında ihlale konu yayında sarf edilen konuşmaların yer aldığı deşifre metne yer verilmiş ve ilgili kanun maddelerine atıfta bulunularak yayın içeriğinde tespit edilen ihlalin varlığı

gösterilmiştir. Buna göre, 6112 sayılı Yasa'nın 8'inci maddesinin dördüncü fıkrasına aykırı yayın yapılmasından dolayı, aynı Yasa'nın 32'nci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen hüküm gereğince; ihlalin derecesi, içeriği, toplum yararı gibi hususlar dikkate alınarak, idari para cezası miktarı %5 ve program yayını durdurma süresi 5 (beş) kez olacak şekilde Üst Kurul tarafından yayıncı kuruluş hakkında karar verilmiştir.

Bu kapsamda, ilgili Üst Kurul kararında 6112 sayılı Yasa'nın 8'inci maddesinin dördüncü fıkrasında ifade edilen "Yayın hizmeti sunan radyolar ve televizyonlarda … destekleyici gıdalar ile takviye ürünlerin tabi olduğu mevzuatı ihlal ederek sağlık vaadi ile satış veya tanıtımı … uygun değildir …" hususunun ihlal edilmesi sebebiyle; ayrıca aynı Kanun'un 32'inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen "6112 sayılı Yasa'nın … 8'inci maddesinin dördüncü fıkrasını ihlal ederek yayın yapan yayıncılara, ihlalin derecesi, yayın alanı ile ortamı dikkate alınarak, aykırılığın görüldüğü aydan bir önceki aydaki brüt ticari iletişim geliri oranında idari para cezası verilir ve bu oran yayıncı kuruluşun gelirinin yüzde ikisinden beşine kadar olacak şekilde belirlenir. Televizyon ile isteğe bağlı yayıncı kuruluşlar hakkında on bin ve radyocular hakkında bin Türk Lirasından düşük olmamak koşuluyla söz konu para cezası kararı Üst Kurul tarafından verilmektedir. Buna ek olarak, aykırılık içeren programın yayını hakkında durdurma kararı beş defaya kadar verilmekte ve katalogdan çıkarma kararı ise isteğe bağlı yayın hizmetleri üzerinde uygulanmaktadır. Aykırılığın niteliğine göre, söz konusu fıkrada belirtilen hükümler doğrultusunda yayıncı kuruluşlar hakkında idari para cezasının yanı sıra idari tedbir kararı alınmaktadır ancak duruma göre yalnızca para cezası ya da tedbir kararı da alınabilmektedir." hükümleri gereğince Üst Kurul, yayıncı kuruluş hakkında idari para cezası ile idari tedbir kararı vermiştir. Aykırılığın derecesi, yayın alanı ile ortamı dikkate alınmış ve yayıncıya verilecek para cezası oranı %5 olarak belirlenmiştir. Fakat ihlal içeren yayının görüldüğü tarih dikkate alındığında, yayıncının 2019'un Nisan ayı için Üst Kurula bildirmiş olduğu ticari iletişim gelirlerini gösteren herhangi bir bildirimi bulunmadığından, televizyon kuruluşları için belirlenmiş olan alt taban tutarı

üzerinden bir hesaplama yapılmış ve yayıncı kuruluşa verilecek olan idari para cezası 21.114 ₺ olarak belirlenmiştir.

2019/25 sayılı toplantıda alınan 39 no.lu Üst Kurul kararında, idari tedbir maksadıyla aykırılık içeren program yayının durdurulmasına hükmedilmiş ve bu durdurma süresi 5 (beş) defa olacak şekilde karara bağlanmıştır. Söz konusu durdurmanın başlangıç tarihi ile ilgili bildirimin yayıncı kuruluşa RTÜK tarafından tebliğ edilmesi gerektiği hükmüne yer verilmiştir. Buna ek olarak, ilgili Kanun'un 32'nci maddesinin dördüncü fıkrasında bulunan "… bir program yayınının, mevzuata aykırı şekilde yapılan yayınlar yüzünden durdurulması durumunda, hakkında karar verilen eylemin gerçekleşmesinde rolü olan yapımcı ya da sunucunun, söz konusu yaptırım kararı süresince herhangi bir kuruluşta program ve sunuculuk yapmasına izin verilmez." hususları çerçevesinde yapılacak olan işlemlere dair bilgilendirmenin yayıncı kuruluşa tebliğ edileceği ifade edilmiştir.

Bahsi geçen Üst Kurul kararına göre; yayın durdurma kararı verilen programın yerine gösterilecek olan ve Üst Kurul tarafından yayıncı kuruluşlara tavsiye edilen programın girişinde, programın hangi sebep dolayısıyla durdurulduğu, durdurma kararının alındığı Üst Kurul toplantısının sayısı, tarihi ve karar numarası ile ilgili Kanun'un hangi maddelerini ihlal ettiği ve söz konusu programın kaç kez durdurulacağına dair bilgileri içeren metin yayıncı kuruluş tarafından ekranda gösterilmelidir. Söz konusu metin yayın boyunca akar bant şeklinde ekrana getirilmelidir.

2019/25-39 no.lu Üst Kurul kararında, ilgili Kanun'un 32'nci maddesinin beşinci fıkrasında belirtilen 8'inci maddenin … dördüncü fıkrasında yer alan hususları ihlal eden yayıncılar hakkında verilen müeyyide kararının, yayıncıya bildirilmesinin ardından bir sene boyunca söz konusu aykırılığın tekrarlanması durumunda, yayıncı

kuruluş hakkında yayın durdurma kararının on gün olacak şekilde verileceği; ikinci kez tekrarlanırsa lisans iptali kararı verileceği ve bahsi geçen müeyyide kararlarını tebellüğ etmesine rağmen yaptırım kararını hiçe sayarak yayın yapmaya devam eden yayıncılar hakkında lisans iptali kararı verileceğine dair hususlar doğrultusunda Üst Kurul tarafından işlem yapılacağı ve bu konuda yayıncı kuruluşa bilgilendirme yapılması gerektiği hükmü yer almaktadır.

6112 sayılı Kanunun 40'ıncı maddesi Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun çalışma esasları[57], toplantı ile karar yeter sayısına ilişkin hususları ifade etmektedir. Söz konusu madde, Üst Kurulun tam gün şeklinde çalıştığı, haftada en az bir kez ve en az beş üyenin hazır bulunmasıyla toplandığı ve en az beş üyenin aynı yöndeki oyuyla karar aldığına dair hükümleri içermektedir. Çekimser oy kullanılamayacağı da ilgili maddede belirtilmiştir.

Üst Kurul başkanının çağrısı ya da üç Üst Kurul üyesinin birlikte talep etmesi halinde olağanüstü toplantı söz konusu olabilmektedir.

Toplantının gündemini, toplantının yapılacağı günden en az bir gün önce olmak üzere Başkan, Başkan'ın olmadığı durumlarda ise vekili hazırlayarak üyelere sunmaktadır. Toplantı esnasında üyelerden birinin sunduğu öneri Üst Kurul tarafından kabul görürse söz konusu öneri toplantı gündemine eklenebilmektedir.

[57] Ayrıca bk. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/12/20111216-5.htm (21.04.2021) "Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik", RG: 16.12.2011, 28144.

Geçerli mazereti olmadan art arda iki kez, bir aylık süre zarfında üç kez toplantılara katılmayan Üst Kurul Üyelerinin üyeliği düşmektedir. Bu durum Üst Kurul kararı ile belirlenir ve bildirim TBMM Başkanlığına yapılır.

Üst Kurul toplantılarındaki müzakereler gizli yapılmakta ve açıklık kararı alınmadıkça müzakereler açıklanmamaktadır. Ayrıca gerek görülen hallerde, fikirlerinden faydalanmak amacıyla konuyla ilgisi olan kişiler Üst Kurul toplantılarına davet edilebilmekte fakat kararlar misafir katılımcıların yanında alınmamaktadır.

Toplumsal bir faaliyet yürütülürken, idare tarafından tali, dolaylı olmayan ve resen yöntemlerle üçüncü kişilere uygulanan zor kullanma yetkisine idari yaptırım denilmektedir. Söz konusu yaptırım yetkisi, idari makamların elindedir ve bu durum idari işlemin bir neticesidir. İdare, düzenleyici işlemlerle kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanarak idari yaptırım uygulayabilir.[58]

İdari yaptırımın amacı, kamusal düzen, huzur, sağlık ve dirliği güvence altına almak ve devamını sağlamaktır. Bu, toplumsal faaliyetleri gerçekleştirirken idari mercilere verilmiş önemli bir yetkidir.[59]

Bahsi geçen Üst Kurul kararı incelendiğinde, 2019/25 sayılı toplantıda alınan 39 no.lu karar ile 6112 sayılı Kanun m. 8/4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.) kapsamında, söz konusu yayıncıya aynı Kanun'un 32'nci maddesinin 1'inci fıkrasına dayanarak 21.114 ₺ para cezası ve 5 bölüm program durdurma cezası verildiği görülmektedir.

[58] Hayrettin Kurt, "İdari Yaptırımlara Karşı Güvenceler", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 18, S.1, Ankara, 2014, s. 132.
[59] Yücel Oğurlu, *İdari Yaptırımlar Karşısında Yargısal Korunma*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2001, s. 34.

6112 sayılı Kanun'un 32'nci maddesinin 11'inci fıkrasına göre idari para cezası kararının yayıncı kuruluşa bildirildiği tarihten başlayarak, bir aylık süre zarfında söz konusu cezanın ödenmesi gerekmektedir. Ancak aynı Kanun'un Mali kaynaklar ve bütçe kenar başlıklı 41'inci maddesi incelendiğinde RTÜK'ün gelirleri arasında söz konusu idari para cezalarının bulunmadığı görülmektedir. İdari para cezası kararından sonraki süreçte medya hizmet sağlayıcının muhatabı Maliye Bakanlığıdır.

2019/25-39 no.lu Üst Kurul kararı, 09.07.2019 tarihli yazıyla RTÜK Hukuk Müşavirliği tarafından ilgili medya hizmet sağlayıcı kuruluşa tebliğ edilmiştir.

3.3.4. Üst Kurul Kararının Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşa Tebliği I

Üst Kurul kararı 09.07.2019 tarihinde RTÜK Hukuk Müşavirliği tarafından yazılan resmî bir yazıyla ilgili medya hizmet sağlayıcı kuruluşa tebliğ edilmiştir. Bahsi geçen yazıda, Üst Kurul kararına göre; 6112 sayılı Kanun madde 8/4'ün ihlal edilmesi sebebiyle aynı Kanun madde 32/5 gereği yayıncı kuruluşa verilen idari para cezası kararının bildiriminden itibaren bir ay içinde, ilgili kuruluşun belirlenen miktarı Üst Kurul hesabına yatırması gerektiği ifade edilmiştir. Söz konusu ödemenin "6112 sayılı Kanun'un 32'nci maddesine göre ödenen para cezasıdır" notu ile yapılması gerektiği bilgisi de yazıya eklenmiştir. Ayrıca aynı Kanun madde 32/9'da belirtildiği üzere yaptırım kararının yayıncı kuruluşa bildirildiği tarihten itibaren en geç 15 gün içinde kararın yargıya taşınabileceği ve bu süre zarfında belirlenen para cezası miktarının peşin ödenmesi durumunda 5326 sayılı Kanun madde 17/6 kapsamında cezanın dörtte bir oranında indirime uğratılarak ödenebileceği ve taksit imkânından faydalanılabileceği, peşin yapılan ödemenin karara itiraz hakkına mâni olmayacağı ifade edilmiştir. Buna ek olarak bir ay geçtiği halde idari para cezasının ödenmemesi durumunda, bu ödemenin 6183 sayılı Kanun uyarınca tahsil edileceği ve bunun için Hazine ve Maliye Bakanlığının belirleyeceği tahsil dairesine iletileceği bilgisi ilgili yazıda yer almaktadır.

Medya hizmet sağlayıcı kuruluş hakkında verilen 5 (beş) program durdurma müeyyidesinin uygulanması gereken tarihlerle ilgili hususlar anılan Hukuk Müşavirliği yazısıyla yayıncı kuruluşa bildirilmiştir. Buna göre mevzuata aykırı olan program yayının idari tedbir olarak 29, 30, 31 Temmuz, 1, 2 Ağustos 2019 tarihlerinde saat 20.54'te toplam beş defa olacak şekilde durdurulmasına dair hüküm ilgili yazıya eklenmiştir.

Program durdurma cezası yaptırımına sebep olan ihlalin yer aldığı programın yapımcısı ile varsa sunucusunun, programın durdurulduğu süre boyunca, herhangi bir koşulda aynı ya da farklı bir kuruluşta program sunamayacağı ya da yapamayacağı hususu 6112 sayılı Kanun madde 32/4'te yer almakta olup bu bilgi ilgili Hukuk Müşavirliği yazısına eklenmiştir. Ayrıca program durdurma müeyyidesini uygulayan yayıncı kuruluşun, yayını durdurulan programın yerine, Üst Kurulca belirlenen ve belli konularda topluma yarar sağlayacağı düşünülen eğitici ve bilgilendirici içeriklerden oluşan programları yayınlaması gerektiği de ifade edilmiştir. Bu programların, idari tedbir sonucunda yayını durdurulan program yerine yayınlandıkları bilgisinin yanı sıra programın girişinde söz konusu yaptırıma neden olan ticari iletişim yayını, ihlal ettiği kanun maddesi, müeyyide kararının verildiği Üst Kurul toplantı ve karar sayısı bilgilerinin, medya hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından ekranda gösterilmesi gerektiğine dair ifadeler ilgili yazıda yer almaktadır. Program durdurma müeyyidesini uyguladığı süreçte, Üst Kurulun tavsiye yayınlarını yayınlamakla yükümlü olan yayıncı kuruluşun, bu yayınları ticari iletişim yayınına yer vermeden yapması gerektiği de bahsi geçen yazıda ifade edilmiştir.

Son olarak yayıncı kuruluşun söz konusu Üst Kurul kararını yargıya taşımak istediği durumlarda, 6112 sayılı Kanun madde 32/9 kapsamında, Üst Kurul kararının kuruluşa bildirilmesinden itibaren on beş günlük itiraz süresi olduğu hususu, 09.07.2019 tarihli RTÜK Hukuk Müşavirliği yazısında belirtilmiştir.

09.07.2019 tarihinde tebliğ edilen karar, medya hizmet sağlayıcı tarafından 22.07.2019 tarihinde tebellüğ edilmiştir. 5 günlük program durdurma müeyyidesi, RTÜK Hukuk Müşavirliğinin belirlediği 29, 30, 31 Temmuz, 01, 02 Ağustos 2019 tarihlerinde saat 20.54'te söz konusu medya hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından uygulanmıştır.

Program durdurma yaptırımını uygulayan yayıncı kuruluş, cezalı olan söz konusu programın saatinde, 6112 Sayılı Kanun m. 32/4 kapsamında, RTÜK tarafından gönderilen ikame programı yayınlamak durumundadır. İkame program, Kanun'a aykırı olacak şekilde yapılan bir programın durdurulması durumunda bunun yerine Üst Kurul tarafından uygun görülen trafik kuralları, kadınlar ile çocukların hakları, eğitim, toplumun büyük bir bölümünü teşkil eden gençlerin ahlaki, fiziksel ve sosyal gelişimi, kötü alışkanlıklardan korunma, dilin doğru ve düzgün kullanımı, çevreye duyarlılık, dezavantajlı grupların hakları ve sorunları, toplum ve birey sağlığı, kültürün yaşatılması gibi topluma faydalı olacak nitelikteki içeriklere sahip yayınlardır. Üst Kurul tarafından yayıncı kuruluşa iletilen bu yayınların, ticari iletişim yayınına yer verilmemek şartıyla ve programı durdurulan yayın ile aynı yayın kuşağında olacak şekilde kuruluşça yayınlanması gerekmektedir.[60]

Üst Kurul tarafından verilen karar neticesinde yayını durdurulan programın saatinde ekrana gelecek olan ikame programların Üst Kurul Başkanına sunulması, yayıncıların uyarı ile program durdurma müeyyidelerini usulünce yayımlamasının denetlemesi RTÜK İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığının görev, yetki ve sorumluluğundadır.

6112 sayılı Kanun m. 32/5 kapsamında, müeyyide kararının yayıncı kuruluşa bildirildiği tarih itibarıyla bir yıl boyunca aynı ihlalin tekrarlanması durumunda,

[60]https://www.rtuk.gov.tr/sikca-sorulan-sorular/5054/5021/izleme-ve-degerlendirme-dairesi-baskanligi.html (21.04.2021)

yayıncı kuruluşun yayınının on güne kadar durdurulmasına karar verilir. Bu kapsamda, aynı ihlalin tekrar edildiği görülmüş ve yeniden uzman raporu düzenlenmiştir.

3.3.5. Uzman Raporu II

24.07.2019 tarihli ticari iletişim yayını için düzenlenen Üst Kurul uzman raporu incelendiğinde, ihlal konusu tele-alışveriş yayınının içeriğinin, 31.05.2019 tarihli ticari iletişim yayını için düzenlenen Üst Kurul uzman raporu ile aynı olduğu görülmektedir. Buna göre, GALA logolu yayıncı kuruluşun 24.07.2019'da saat 11.31'de ekrana getirmiş olduğu "Şeyh-i Şifa" isimli ürünü, hastalıklara iyi geldiği iddiasıyla tanıttığı Üst Kurul uzmanları tarafından görülmüştür. Sağlık Bakanlığından onayı ve izni olmadığı halde sağlık beyanı ile tanıtılan ürünün, kişileri yanıltıcı nitelikte olduğu ayrıca kişilerin zayıf yönlerini ve zaaflarını kullanmak suretiyle onları beklentiye sokarak maddi ve manevi açıdan istismar etmeye yönelik olduğu anlaşılmıştır.

Yayın boyunca program sunucusu ile konuk bahsi geçen ürün hakkında konuşmuş ve söz konusu ürünün çeşitli hastalıkları iyileştirme özellikleri üzerinde durulmuştur. Ürünün iyileştirici olduğu iddia edilen özellikleri, program konuğunun tecrübelerini aktarması ve söz konusu ürün üzerinde uzun yıllar çalışılmış olduğu vurgusu ile ürüne olan güven artırılmaya çalışılmıştır. İlgili ürünün kişiler üzerinde herhangi bir yan etkisinin olmadığı özellikle vurgulanmakta ve sağlık personeli tavrıyla ürünün kişileri iyileştireceği iddiasında bulunulmaktadır.

Üst Kurul uzman raporuna eklenen yayın boyunca sunucu ve konuğun yaptığı konuşmaya ait deşifre metin incelendiğinde, konuğun kullandığı dilin seyirciyi ikna etmeye ve yönlendirmeye yönelik olduğu görülmektedir. Bilhassa toplumun genel inanç yapısını dikkate alarak dinî söylemler eşliğinde sarf edilen sözler, seyircinin

ürüne karşı itimat geliştirmesini sağlamaya yöneliktir. Bunun yanı sıra kullanılan dile samimiyet getirerek seyirciyi etkilemek maksadıyla ürünün üretiminde çok yakından tanıdığı ve artık evlatları, kardeşleri gibi gördüğü kişilerin çalıştığı vurgusu program konuğu tarafından yapılmaktadır. İzleyicinin dinî duygularını, ahlaki değerlerini ve düşünce tarzını etkileyecek türdeki konuşmalar, kişileri manipüle ederek ürün hakkında olumlu düşünmeye ve söz konusu ürüne inanıp güvenmeye teşvik etmektedir.

Bahsi geçen 24.07.2019 tarihli ticari iletişim yayınında, hitap edilen kitlenin ekonomik koşulları göz önüne alınarak, ürünle ilgili indirim kampanyası vurgusu yapıldığı görülmektedir. Yayın boyunca ekrana getirilen yazılı ve sözlü ifadelerle, aldıkları ürün miktarı kadar ürünün hediye olarak gönderileceği ve herhangi bir kargo ücreti talep edilmeyeceği belirtilmektedir. Ekrana getirilen söz konusu kampanyaya ait yazıların büyük punto ile yanıp söner şekilde ilgi çekiciliği artırılarak verildiği görülmektedir. Program devam ederken arayan izleyicilerin öncelikli olacağı ve indirimden faydalanabilmeleri için bir an önce yayını telefonla aramaları vurgusu yapılarak ürüne olan rağbet ve rekabetin artırılmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır.

Bahsedilen hususlar üzerinde genel bir değerlendirme yapılmış ve Üst Kurul uzmanları tarafından mevcut durumun ihlal ettiği Kanun ve içtihatlara atıfta bulunularak yayın içeriğinde yer alan aykırılık açıklanmıştır. Sağlık Bakanlığının kişi sağlığına yararlı olduğu, hastalığı iyileştirmede etken olduğu veya kişileri koruduğu yönündeki ifadelerin herhangi bir ürünün tanıtımı esnasında sarf edilmesi durumunun sağlık beyanına girdiğine dair açıklayıcı yazısı rapora ilgi olarak eklenmiştir. Ayrıca söz konusu yazı, televizyonlar ile radyolarda gıda desteği amacıyla satılan bazı ürünlerin ve kozmetik malzemelerin çeşitli hastalıkları tedavi ettiğine dair tanıtımlarının yapıldığını belirtmektedir. İlgi yazıda bir ürünün sağlık vaadinde bulunabilmesi için Sağlık Bakanlığından ruhsatının olmasının gerektiği ve bu tarz ürünlerin yalnızca eczaneler ile ecza ticareti yapan yerlerde satılabileceğine dair

açıklamalar yer almaktadır. Ayrıca izinsiz şekilde bunların satışını yapanlar için Türk Ceza Kanunu[61] madde 193'te açıkça belirtildiği üzere ceza yaptırımının bulunduğu bilgisi ilgi yazıda yer almaktadır.

24.07.2019 tarihli ticari iletişim yayını için düzenlenen Üst Kurul uzman raporuna Reklam Kurulu tarafından alınmış benzer bir karar eklenmiştir. Buna göre, bir ürünün mevzuatı ihlal ederek sağlık beyanı ile tanıtılması, kişileri izinsiz ve ruhsatsız bir ürünü satın almaya yönlendirmesi ve dolayısıyla aldatıcı nitelik taşıması sebebiyle Kurul, ekranda gösterilen bu türden bir aldatıcı reklam ile ilgili olarak yayıncı kuruluş hakkında müeyyide kararı vermiştir. Üst Kurul uzman raporunda yer verilen bu karar, mevzuatta kati surette yasaklanmış olan bu tarz yayınlar için ilgili kurumların gereğini yaptığının bir kanıtıdır.

Danıştay tarafından bitkisel bir ürünü ilaç gibi göstermek suretiyle sağlık beyanında bulunarak insanların maddi ve manevi duygularını zedeleyici ve onları yanıltıcı şekilde yapılan her türlü açıklamaya karşı alınan karar, bahsi geçen Üst Kurul uzman raporuna eklenmiştir. Burada açıkça görülmesi gereken husus, önüne geçilmediği takdirde yalnızca bireysel değil aynı zamanda toplumsal boyutta, halk sağlığını olumsuz etkileyecek ve sonucunda maddi ve manevi boyutlarda zarara sebep olabilecek bu türden yanıltıcı söylemlere karşı devlet eliyle mücadele edildiğidir.

6112 sayılı Kanun m. 32/5 kapsamında, müeyyide kararının yayıncı kuruluşa bildirilmesinden itibaren bir sene içerisinde aynı ihlalin tekrarlanması ve yeniden uzman raporu düzenlenmesi durumunda yayıncı kuruluşun yayınının Üst Kurul kararı ile on güne kadar durdurulabileceği bilgisi yukarıdaki satırlarda ifade edilmiştir. Ancak burada belirtmek gerekir ki, tekraren ihlal sebebiyle düzenlenen ve 24.07.2019 tarihli ticari iletişim yayını için düzenlenen Üst Kurul uzman raporuna konu olan tele-

[61] https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf (29.07.2021)

alışveriş yayınının, 31.05.2019 tarihli ticari iletişim yayını için düzenlenen Üst Kurul uzman raporu ile aynı ürün hakkında olması tamamen yayıncı kuruluşun aynı ürünü tanıtmakta ısrar etmesiyle ilgilidir. Bahsi geçen medya hizmet sağlayıcı kuruluş, sağlık beyanıyla ürün satışı haricinde, arkadaşlık kurma maksadıyla insanların tanıştırılıp bir araya getirildiği yayınlar ile bu amaca hizmet eden hat ve hizmetlerin reklamına; yarışma veya çekiliş formatında haksız kazanç sağlanmasına hizmet eden aldatıcı programlar ile bunların tanıtılmasına yer veren yayınlar yapmış olsaydı yine aynı şekilde 6112 sayılı Kanun m. 8/4 kapsamında, söz konusu yayıncı kuruluş hakkında rapor düzenlenmesi gerekirdi. Çünkü burada Üst Kurul uzmanları tarafından dikkate alınan unsur, bahsi geçen Kanun maddesi kapsamında ihlalin varlığı olup yayının içeriği değildir.

Söz konusu rapor, ilgili medya hizmet sağlayıcı kuruluşun tedavi edici özelliği bulunduğuna dair herhangi bir bilimsel veriye dayanmayan ürünlerin sağlık beyanı ile tanıtılması yoluyla 6112 sayılı Kanun ve 1262 sayılı Kanun'un ilgili maddelerini açıkça ihlal ettiği görülerek Üst Kurul uzmanları tarafından düzenlenmiştir. GALA logosuna sahip yayıncı kuruluşun 31.05.2019 tarihli ticari iletişim yayını için düzenlenen rapor sonucunda alınan 2019/25-39 no.lu Üst Kurul kararı ve bu kararın yayıncı kuruluşa 09.07.2019 tarihinde bildirildiği bilgisi, yayıncı kuruluşa ait müeyyide listesi ile birlikte, 24.07.2019 tarihli ticari iletişim yayını için düzenlenen Üst Kurul uzman raporuna ilgi olarak eklenmiştir.

3.3.6. Üst Yazı II

Radyo ve televizyon yayınlarının sayısal ortamda kayıt edilmesi, arşivlenmesi ve izlenmesi amacıyla kullanılan Sayısal Kayıt, Arşiv ve Analiz Sistemi (SKAAS) üzerinden oluşturulan uzman raporu, söz konusu ihlali içeren video klibi ve deşifre metni ihtiva edecek şekilde hazırlanmış, İzleme ve Değerlendirme Daire Başkan Yardımcısının parafı, İzleme ve Değerlendirme Daire Başkanının imzası ve

Üst Kurul Başkanının onayı ile Üst Kurul toplantısında görüşülmek üzere üst yazı ile, Üst Kurula gönderilmiştir.

3.3.7. Üst Kurul Kararı II

24.07.2019 tarihli ticari iletişim yayını için düzenlenen Üst Kurul uzman raporu, 05.08.2019 tarihli Üst Kurul toplantısında görüşülmüştür ve toplantı sonucunda 2019/32-6 no.lu Üst Kurul kararı alınmıştır. Rapor konusu tele-alışveriş yayınına ait deşifre metnin eklendiği Üst Kurul kararında ilgili mevzuata atıfta bulunularak karar gerekçelendirilmiştir. Buna göre, yayıncı kuruluşun yayınlarında yer verdiği "Şeyhi Şifa" isimli ürünün ilaç olmamasına rağmen çeşitli hastalıkları tedavi etme özelliğine vurgu yapılarak tanıtılması sebebiyle yazılan Üst Kurul uzman raporu neticesinde, Üst Kurul ilgili kuruluşun yayınlarını 10 (gün) olacak şekilde durdurmaya karar vermiştir. Bu karar, 6112 sayılı Yasa'nın 8'inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan hükümlerin bir sene içerisinde yeniden ihlal edilmesi sebebiyle; aynı Yasa madde 32/5'te belirtilen 8'inci maddenin dördüncü fıkrasının ihlal edilmesinden ötürü Üst Kurulun aldığı müeyyide kararının yayıncıya bildirilmesinden başlayarak bir sene içinde aynı ihlalin tekrarlanması durumunda, yayıncının yayınlarının on güne kadar durdurulacağı, buna ek olarak ihlal ikinci kez tekrarlanırsa, yayın lisansının iptal edileceğine dair hükümler doğrultusunda verilmiştir.

Üst Kurul tarafından geçici yayın durdurma kararı verilmesi durumunda, söz konusu kararın bildirimini takiben 00:00 itibarıyla kararın, yayıncı kuruluşça uygulanması gerekmektedir. Müeyyide uygulanırken medya hizmet sağlayıcı, yayının kim tarafından, hangi kanuna dayanarak, hangi süre zarfında ve ne tür bir ihlal sebebiyle durdurulduğunu açıklayan yazıyı, logosu görünür vaziyette ekrana getirmelidir.

6112 sayılı Yasa madde 32/5'te belirtilen hususlar 2019/32-6 no.lu Üst Kurul kararına eklenmiş ve yayın durdurma yaptırımına rağmen aynı ihlale devam eden yayıncı kuruluşun yayın lisansının iptal edileceği hatırlatması yapılmıştır. Buna ek olarak yaptırımı uygulamayarak yayın yapmayı sürdürenler hakkında 6112 Sayılı Yasa madde 33/1'e ve 5237 sayılı Kanun madde 60'a göre ceza yaptırımı uygulanacağı hususunda uyarıda bulunulmuştur.

3.3.8. Üst Kurul Kararının Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşa Tebliği II

2019/32 sayılı toplantıda alınan 6 no.lu karar ile 6112 sayılı Yasa madde 8/4'te belirtilen hususları tekraren ihlal etmesi sebebiyle Üst Kurul tarafından yayıncı kuruluşun yayınları 2019/32-6 no.lu Üst Kurul kararı ile on gün boyunca durdurulmuştur. İhlalin tekerrür etmesi durumunda medya hizmet sağlayıcıların yayınları hakkında, yayın durdurma kararı verilmektedir. Söz konusu yaptırım kararının kesinleşmiş olması şart değildir, medya hizmet sağlayıcı kuruluşa tebliğ edilmesi yeterlidir.

6112 sayılı Yasa'nın 32'nci maddesinin 10'uncu fıkrası gereği Üst Kurulun vermiş olduğu uyarı ile idari müeyyide kararları, yayıncı kuruluşun RTÜK'e ibraz etmiş olduğu elektronik posta adresine bildirilmektedir. Elektronik ortam üzerinden mecburi bir nedenle iletilemeyen kararlar, yayıncının mevcut adresine iletilir ve bu ileti tebligat niteliğindedir.

Üyelerin görüşmesi sonucunda oy birliği ile karara bağlanan Üst Kurul kararı, üst yazıyla RTÜK Hukuk Müşavirliği tarafından ilgili medya hizmet sağlayıcı kuruluşa tebliğ edilmiştir.

RTÜK Hukuk Müşavirliği tarafından ilgili medya hizmet sağlayıcıya yazılan yazıda, Üst Kurulun almış olduğu karara karşılık yayıncı kuruluşun yargı yoluna başvuru hakkının bulunduğu ifade edilmiştir. Buna göre yayıncı kuruluş bahsi geçen kararı tebellüğ ettikten sonra 6112 sayılı Kanun madde 32/9 kapsamında en geç on beş gün içerisinde idarenin vermiş olduğu kararı yargıya taşıyabilmektedir.

3.3.9. Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşun Üst Kurul Kararına İtirazı

09/09/2019 tarihinde tebliğ edilen karar, medya hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından 30/09/2019 tarihinde tebellüğ edilmiştir.

İdarenin yerine getirmiş olduğu eylemler ile işlemler hakkında yargı yoluna başvurulabilir. Bu bağlamda RTÜK tarafından verilen kararlar da yargı denetimine tabidir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası madde 125'te yer alan idarenin gerçekleştirdiği işlemlere karşı yargı yolunun kapalı olmadığı ifadesi ve 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanunu[62] kapsamında, medya hizmet sağlayıcılar, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun idari yaptırım kararlarını yargıya taşıyabilmektedirler. İdare mahkemesi tarafına yapılmış olan başvuruları değerlendirirken, Üst Kurul kararlarını hukuka uygunluk açısından incelemekte ve bu yolla ilgili kararları denetlemektedir.

Üst Kurul Kararlarının yayıncı kuruluşlar tarafından yargıya taşınması durumunda yetkili mahkemenin Ankara İdare Mahkemesi olduğu hükmü 6112 sayılı Kanun'un Tebligat ve yetkili mahkemeler kenar başlıklı 47'nci maddesinde yer almaktadır.

[62] https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2577.pdf (21.04.2021)

Yargı yeri tarafından yapılan ilk incelemede dava açma süresinin geçtiği tespit edilirse dava reddedilir. Dava açma süresinin geçmiş olması sebebiyle davanın reddedilmesi durumunda dava tekrar açılamaz. Ancak bu karara karşı kanun yoluna başvuru açıktır.[63]

Hak düşürücü süre olarak değerlendirilen dava açma süresi kamu düzeninin sağlanması için bir gerekliliktir. Davaya taraf olanların isteğiyle yargılamanın istenilen aşamasında talep edilebilir veya mahkemece resen dikkate alınabilir.[64]

İdari Yargılama Usulü Kanunu madde 7/1'de dava açma süresi, kanunlarında süreye dair özel bir düzenleme bulunmadığı durumlarda, Danıştay ile idare mahkemelerinde altmış gün olarak, vergi mahkemelerinde ise otuz gün olarak belirlenmiştir.

6112 sayılı Kanun madde 32/9'da, 6112 sayılı Kanun dâhilinde alınmış olan idari yaptırım kararlarının İYUK kapsamında yargıya taşınabileceği ve dava açma süresinin de işleme ait bildirimin idare tarafından karşı tarafa tebliği itibarıyla on beş gün olduğu belirtilmektedir. Buna ek olarak söz konusu fıkrada, davacı tarafından idareye açılmış bir iptal davasının mevcut olmasının, yaptırım kararının uygulanmasını kesintiye uğratmayacağı da ifade edilmiştir. Buna göre 6112 sayılı Kanun'da 15 günlük özel dava açma süresi belirtildiği için genel dava açma süreleri uygulanmamaktadır.

[63] Ramazan Çağlayan, *İdari Yargılama Hukuku*, Seçkin Yayınevi, İstanbul, 2018, s. 303.
[64] Ender Ethem Atay, *İdari Yargılama Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 150.

Yayıncı kuruluşa ait elektronik posta adresine gönderilen ve tebligat yerine geçen bildirimler hangi tarihte yapıldıysa o tarihten itibaren İYUK'un 7'nci maddesinin 2'nci fıkrasının (a) bendine göre dava açma süresi başlar.

Medya hizmet sağlayıcılar, idari yargı yoluna başvurmak suretiyle RTÜK kararlarına göre yayınlarına uygulanacak yaptırımların yürütmesinin durdurulmasını ve iptalini isteyebilirler. İdare mahkemesi davaya konu olan radyo veya televizyon yayını ile ilgili gerekli incelemelerin ardından, davalı taraf olan idarenin savunması alındıktan ve ara karar gereği yerine getirildikten veya savunma ve ara karara cevap vermek için belirlenen süre geçtikten sonra yeni bir karara kadar dava konusu işlemin yürütmesinin durdurulmasına karar verebilir veya RTÜK'ün işleminin yerinde olmadığı gerekçesiyle verilen cezayı iptal eder ya da işlemi yerinde görerek davayı reddeder. İdare mahkemesindeki davada aleyhine karar verilen taraf (RTÜK veya medya hizmet sağlayıcı), Danıştay'a davayı temyiz maksadıyla başvurabilir.

GALA logolu CPC Medya Radyo Televizyon ve Yay. A.Ş. tarafından 24.07.2019 tarihinde saat 11.31'de "Şeyh-i Şifa" isimli ürünün ticari iletişim yayınında 6112 sayılı Yasa madde 8/4'ün ihlal edildiği görülmüş, bu sebeple aynı Kanun'un 32'nci maddesinin beşinci fıkrası gereği Üst Kurulca yayıncı kuruluşun yayınının on gün süreyle durdurulmasına karar verilmiştir. 05.08.2019 tarihli ve 2019/32 sayılı toplantıda alınan 6 no.lu Üst Kurul kararının yürütmesinin durdurulması ve iptali talebiyle bahsi geçen kuruluş yargı yoluna başvurmuştur.

3.3.10. Mahkeme Kararı ve Yürütmenin Durdurulması

GALA logolu CPC Medya Radyo Televizyon ve Yay. A.Ş. tarafından Üst Kurul kararının yürütmesinin durdurulması ve iptali talebiyle, Ankara 8. İdare Mahkemesinin 2019/1948 Esasına kayden açılan davada verilen 30.09.2019 tarihli karar ile idarenin savunması alındıktan ve ara karar gereği yerine getirildikten veya

savunma ve ara kararına cevap vermek için belirlenen süre geçtikten sonra yeni bir karara kadar dava konusu işlemin yürütmesinin durdurulmasına hükmedilmiştir.

2019/1948 Esasına kayden açılan dava hakkında mahkemece verilen karara, yürütmenin durdurulmasını isteyen (davacı) yayıncı kuruluşun şirket ismi ve vekili olarak avukat ismi ile karşı tarafın (davalı) isim bilgisi işlenmiş, buna ek olarak davacıya ait istem özetlenerek davanın konusu anlatılmıştır. Mahkeme dava dosyasını incelemiş ve kararı görüşerek vermiştir. Buna göre, mahkeme, Üst Kuruldan on günlük yayın durdurma müeyyidesine ilişkin 2019/32 sayılı toplantıda alınan 6 no.lu Üst Kurul kararını ve bu kararı vermekte etkin olan bilgi ile belgelerin tarafına gönderilmesini istemiştir. Ayrıca 6112 sayılı Kanun'a dayanarak verilen Üst Kurul kararının, bu kanunun ilgili maddesinde belirtildiği üzere aynı ihlalin tekrarlanması neticesinde verilmiş olduğunu ispatlaması açısından, tekrar teşkil eden yayına ait kayıtların Üst Kurul tarafından mahkemeye gönderilmesi talep edilmiştir.

Mahkeme kararında, davaya ait dilekçe ile eklerinin incelendiği belirtilmiş ve davanın konusunu teşkil eden yayın durdurma müeyyidesinin önemi vurgulanarak uygulandığında telafi edilemez olumsuz bir durumun ortaya çıkmaması adına yürütmeyi durdurma kararı verildiği ifade edilmiştir. 30.09.2019 tarihinde bir başkan ve iki üyenin görüşmesi sonucu oybirliği ile alınan mahkeme kararına, savunmasını yapabilmesi ve ara karara cevap verebilmesi için davalı idarenin on beş günlük süresi bulunduğu bilgisi de eklenmiştir.

2019/1948 Esas numaralı dava ile ilgili verilen mahkeme kararı, Hukuk Müşavirliği tarafından İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığına 08.10.2019 tarihinde tebliğ edilmiştir.

İdarî Yargılama Usulü Kanunu madde 27/2'ye göre davalı idarenin savunmasını yapmasından ya da savunma için belirlenmiş olan sürenin geçmesinden sonra, davaya konu olan idari işlemin hukuka aykırılığı noktasında şüphe olmaması ile birlikte söz konusu işlem uygulandığında telafi etmesi zor ya da telafi edilemez hallerin ortaya çıkması durumları bir arada gerçekleşirse Danıştay ya da idari mahkemeler yürütmenin durdurulması yönünde hüküm verebilmektedir.

İYUK madde 27/1'e göre Danıştay ya da idari mahkemelerde açılmış bir davanın mevcut olması, davalı idareye ait işlemin yürütülmesini durdurmayacağı hükmü yer almaktadır. 6112 sayılı Yasa madde 32/9'da ise hakkında iptal davası açılmış bir idari yaptırımın yine de uygulanması gerektiği, bu durumun kararın yerine getirilmesini durdurmayacağı ifade edilmiştir.

3.3.11. Mahkeme Kararı ve Yürütmenin Durdurulması İsteminin Reddi

05.08.2019 tarihli 2019/32 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 6 no.lu karar hakkında, hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle iptal ve yürütmenin durdurulması talebiyle yayıncı kuruluş tarafından yargı yoluna başvurulduğu ve bunun sonucunda Ankara 8. İdare Mahkemesinin yürütmeyi durdurma kararı verdiği yukarıdaki satırlarda ifade edilmiştir. Mahkemenin 30.09.2019 tarihli söz konusu kararında, savunma ve ara karara cevap verebilmesi için davalı idareye (RTÜK), 15 gün süre tanıdığı görülmektedir.

İYUK'un 27'nci maddesinin 2'nci fıkrasına göre, idari işlemin gereği yerine getirildiğinde telafisi zor veya mümkün olmayan olumsuzlukların ortaya çıkması hallerinde ve idari işlemin kesin olarak hukuka aykırılık teşkil etmesi durumlarının varlığı söz konusu olduğunda Danıştay ya da idari mahkemeler, yürütmenin durdurulması kararı verebilmektedir. Bahsi geçen karar dava edilen idarenin

savunmasının alınmasından ya da savunma için verilen sürenin geçmesinden sonra gerekçeli olarak alınmaktadır. Buna ek olarak uygulandığında tesiri azalacak olan idari işlemler için, savunmanın alınmasından sonra tekrar karar verilmek şartıyla, idarenin savunması alınmadan da yürütmeyi durdurma kararı çıkabilmektedir.

Yürütmeyi durdurma ve davanın reddi talebinde bulunan yayıncı kuruluş bu talebi bazı iddialar eşliğinde mahkemeye sunmuştur. Buna göre yayıncı kuruluş dava konusu Üst Kurul kararının İYUK madde 28/1'de ifade edilen Danıştay'ın, bölge idare mahkemelerinin, idare mahkemeleri ile vergi mahkemelerinin vermiş olduğu esasa yönelik ve yürütmenin durdurulmasına dair kararlarının gereğine göre idarenin, vaktinde işlem yapması ya da eyleme geçmesinin zaruri olduğuna ve bu sürenin hiçbir koşulda kararın idareye bildirildiği tarihten itibaren otuz günü geçemeyeceğine dair hükme; ve 6112 sayılı Kanun'un 32'nci maddesine aykırı olarak tesis edildiğini öne sürmüştür.

Davalı idare (RTÜK) yaptığı savunmada, dava konusu 2019/32-6 sayılı Üst Kurul kararının alındığı 05.08.2019 tarihi itibarıyla Üst Kurul tarafından tebellüğ olunan herhangi bir yürütmenin durdurulması kararı bulunmadığı için bu bağlamda dava konusu Üst Kurul kararının, 6112 sayılı Kanun'un 32'nci ve İYUK'un 28'inci maddesi hükümlerine uygun olarak verildiğini belirtmiştir. Ayrıca tele-alışverişi yapılan ürünün, yayıncı tarafından prostat ve cinsel rahatsızlıkları iyileştirdiğinin altı çizilerek sağlık vaadi ile tanıtılıp satışının yapıldığı ve yayıncı kuruluşun Kanun'a aykırı olarak sağlık beyanı ile satış yapmasının açık ve net şekilde 6112 sayılı Yasa madde 8/4'ü ihlal ettiği davalı idarenin savunmasında yer almaktadır. Davalı idare tarafından dava konusu yayın ihlaline ilişkin düzenlemenin kaynağını Anayasadan aldığı ve kanunilik ilkesine aykırılık oluşturmadığı ifade edilmiştir.

Davalı idare tarafından Anayasa'nın 125'inci maddesi ile İYUK'un 27'nci maddesinde bir dava ile ilgili olarak yürütmenin durdurulması kararının verilmesinin gereği, söz konusu idari işlemin kesin bir şekilde hukuka aykırı olması ve işlemin uygulanması durumunda telafi edilmesi zor bir zararın (hukuki, fiili veya teknik) doğması şartlarının birlikte gerçekleşmesidir. Bu iki şartın birlikte gerçekleşmemesi durumunda yürütmeyi durdurma kararı verilmesinin hukuken mümkün olmadığı ifade edilmiştir.

Dava konusu işlem hukuka aykırılık teşkil etmemekle birlikte hukuka uygundur. Bu itibarla dava konusu işlem açısından yürütmenin durdurulması şartlarının oluşmadığı görülmektedir.

Davalı idare tarafından, davacı kuruluşun ifade özgürlüğü hakkını ihlal eden bir durumun söz konusu olmadığı da yapılan savunmaya eklenmiştir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin İfade özgürlüğü başlıklı 10'uncu maddesinin 2'nci fıkrasında ifade özgürlüğünün sınırlanabileceği durumlar anlatılmıştır. Buna göre millî güvenlik, toprak birliği, toplumsal emniyet, kamusal düzen, suçun varlığı veya yayılması, sağlık, ahlak, kişilerin şan ve hakları, açıklanmaması gereken bilgiler, yargı gücünün yetkileri ve tarafsız çalışabilmesi gibi durumları sağlamak, korumak ya da önlemek adına ifade hürriyeti sınırlanabilmektedir.

Davalı idare, açıklanan nedenler doğrultusunda yayıncı kuruluş tarafından yürütmeyi durdurma ve davanın reddi isteminin kanuni dayanaktan yoksun olduğunu ifade ederek, mahkemeden yürütmenin durdurulması isteminin reddini, sonrasında ise kanuni dayanaktan yoksun olan davanın reddini arz ve talep etmiştir.

İYUK madde 27/2'ye göre yürütmeyi durdurma kararı verilebilmesi için idarenin yapmış olduğu işlemin hukuka aykırı olduğu iddiasının davalı tarafından kanıtlanması ile işlem uygulandığında ortaya çıkacak telafi edilmesi zor durumların açıklanması mecburidir. Ayrıca yalnızca ilgili yasada ya da Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde yer alan bir hükmün iptali talebiyle Anayasa Mahkemesine başvuru yapıldığı gerekçesi yürütmeyi durdurma kararı için yeterli görülmemektedir. Buna göre, davalı idarenin (RTÜK) savunması alındıktan sonra dosyayı yeniden inceleyen Ankara 8'nci İdare Mahkemesi gerekçesiyle birlikte 08.11.2019 tarihli kararında, İYUK'un 27'nci maddesindeki şartların gerçekleşmediğini değerlendirerek, yayıncı kuruluşun yürütmeyi durdurma yönündeki talebini reddetmiştir. Mahkeme kararının yayıncı kuruluşa bildirildiği tarihten itibaren, yayıncı kuruluşun Ankara Bölge İdare Mahkemesine itiraz edebileceği ve itiraz süresinin 7 gün olduğu bilgisi mahkeme kararına eklenmiştir. Ayrıca ilgili karar, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Hukuk Müşavirliği birimine iletilmiştir.

3.3.12. Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşun Dilekçesi

Mahkeme kararı tarafına ulaştıktan sonra, davacı GALA logolu CPC Medya Radyo Televizyon ve Yay. A.Ş.'nin vekili, UETS üzerinden gönderilen kararın tebliğ edilmiş sayıldığı günden bir gün önce olmak üzere Üst Kurulun on günlük yayın durdurma kararının uygulanması kapsamında ilgili medya hizmet sağlayıcı tarafından yayınların durdurulduğunu ve on gün süre boyunca yayın durdurma yaptırımının uygulanacağını belirten dilekçeyi 18.11.2019 tarihinde RTÜK'e göndermiştir. RTÜK Hukuk Müşavirliği yazısı ile söz konusu dilekçe, 19.11.2019 tarihinde İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığına tebliğ edilmiştir.

Yürütmenin durdurulmasının reddine dair mahkeme kararı, Ankara 8. İdare Mahkemesi tarafından 08.11.2019 tarihinde verilmiştir. Medya hizmet sağlayıcı, söz konusu kararı 18.11.2019 tarihinde tebellüğ etmiştir. Bu kapsamda ilgili medya hizmet sağlayıcının yayın durdurma müeyyidesini 18–27.11.2019 tarihleri arasında uygulaması gerekmektedir. Davacı vekili tarafından Üst Kurula gönderilen avukat

dilekçesinde, Üst Kurulun on günlük yayın durdurma kararının uygulanması kapsamında, yayınların 17.11.2019 tarihinde saat 23.59 itibarıyla durdurulduğu ve on gün süre boyunca yayın durdurma yaptırımının uygulanacağı ifadeleri yer almasına rağmen söz konusu müeyyide ilgili medya hizmet sağlayıcı tarafından uygulanmamıştır. Medya hizmet sağlayıcı tarafından yayınlar sonlandırılmış ve aynı frekanstan "plusmusic" logolu yayıncı kuruluşun yayın yaptığı görülmüştür.

3.3.13. Davanın Reddi Kararı

05.08.2019 tarihli Üst Kurul toplantısında alınan 2019/32 sayılı ve 6 no.lu kararın, hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek CPC Medya Radyo Televizyon ve Yayıncılık A.Ş. tarafından iptali istenilmiştir. Davalı idare (RTÜK) ise, GALA logosu ile yayın yapan yayıncı kuruluş tarafından, 24.07.2019 tarihinde yayınlanan ticari iletişim yayınında sağlık beyanıyla ürün satışının ve pazarlamasının yapıldığının sabit olduğunu, ilgili mevzuat çerçevesinde yapılan işlemin hukuka uygun olduğunu beyan ederek davanın iptalini talep etmiştir.

Mahkeme kararında, 6112 sayılı Yasa madde 8/4'te yer alan, yayınlarda tıbbi bir ürün olmadığı halde sağlık vaadi ile ürün tanıtımı ile satışını yapan, arkadaşlık amacıyla konukları bir araya getiren ve bu tarz hizmetler veren hatlar ile hizmetleri tanıtan, kişilere hediye veya para vaad ederek haksız çıkara sebep olacak türden yarışma düzenleyen yayınlara izin verilmeyeceğine dair hükümlere değinilmiştir. Ayrıca aynı Kanun'un 32'nci maddesinde belirtilen para ve program durdurma cezaları ile ilgili fıkralara yer verilmiştir. Buna göre 1'inci fıkra uyarınca bahsi geçen Kanun'un yayın hizmeti ilkeleri bölümünde yer alan (a), (b), (d), (f), (g), (ğ), (h), (n), (ö), (s), (ş), (t) bentleri ile dördüncü fıkrayı ihlal edenler hakkında, idari para cezası verilebilmektedir. Cezanın oranı ise aykırılığın görüldüğü aydan bir önceki aya ait olmak üzere yayıncı kuruluşun brüt ticari iletişim gelirinin yüzde ikisinden beşine kadar olacak şekilde belirlenmektedir. Bu miktar radyolar için en az bin Türk lirası iken televizyonlar ile isteğe bağlı yayıncılar için en az on bin Türk lirasıdır. Para cezasına ek olarak aynı fıkrada yer alan bir diğer husus program durdurma cezasıdır.

Söz konusu ceza, idari tedbir olarak verilmekle birlikte aykırılık içeren programın yayını beş defaya kadar durdurulabilmektedir. İsteğe bağlı yayıncı kuruluşlar için ise ihlal içeren program ile ilgili olarak katalogdan çıkarma kararı verilebilmektedir. Ayrıca ilgili Kanun'un 2'nci fıkrasında yer alan, aynı Kanun madde 8/1'in diğer bentleri, 2'nci ve 3'üncü fıkraları ile bu Yasanın diğer maddelerindeki hususları ihlal edenler için idari para cezası verileceğine dair hükme de mahkeme kararında değinilmiştir. Bahsi geçen para cezası aykırılığın görüldüğü aydan bir önceki aya ait olmak üzere, yayıncı kuruluşun brüt ticari iletişim geliri üzerinden hesaplanmaktadır. Bu oran yayıncının gelirinin yüzde birinden yüzde üçüne kadar olacak şekilde belirlenmiştir. Miktar bakımından ise radyolar için alt sınır bin Türk lirası, televizyon ve isteğe bağlı yayıncılar için ise alt sınır on bin Türk lirasıdır. Bahsedilen cezalar, ihlalin derecesi, yayın alanı ile ortamı dikkate alınarak Üst Kurul tarafından verilmektedir.

Dava dosyasını inceleyen Ankara 8'inci İdare Mahkemesi, karar metninde 1262 sayılı Kanun madde 19/1'e atıfta bulunmuştur. İlgili Kanun maddesine göre, ruhsat almadan ilaç üretenler ile bu ruhsatsız ilaçların kasıtlı şekilde ticaretini yapanlar için hapis cezasının alt sınırı bir yıl iken üst sınır beş yıldır. Ancak söz konusu ürünlerin iddia edilen faydalara sahip olmadığı veya faydayı azaltacak/ortadan kaldıracak özellikte olduğu ya da sentetik maddelerden üretildiği tespit edilirse, ceza üçte bir oranında artırılabilmektedir. Bununla birlikte, ruhsatsız olarak üretilmiş bir ilacın hastalıklara iyi geldiği iddiasıyla reklamını veya satışını yapanlar için de hapis cezası bir yıldan beş yıla olacak şekilde belirlenmiştir. Mahkeme kararında, aynı Kanun'un 18'inci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen hususa da atıf yapılmıştır. Bu husus, internet ortamında bu tarz ürünlerin reklamı ile satışının yapılması durumunda, Bakanlık iradesiyle ivedi bir şekilde erişim engeli kararı verilmesi ile verilen engel kararının uygulanabilmesi için Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna bildirilmesini içermektedir.

Mahkeme kararı incelendiğinde, ilgili mevzuat kapsamında beşerî tıbbi ürünlerin tanımına yer verildiği görülmektedir. Beşerî Tıbbi Ürünlerin Tanıtım Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik madde 4'e göre bir hastalığı iyileştirmek ya da ortaya çıkmasını engellemek, hastalığı belirlemek ya da vücutla ilgili işlevini düzeltmek ya da değiştirmek maksadıyla, kişiye tatbik edilen doğal ya da bileşimli maddelerin tertibine beşerî tıbbi ürün denilmektedir. Aynı yönetmelik madde 5/3'te ise kamuya yönelik yayın yapan tüm kitle iletişim ortamlarında beşerî tıbbi ürünlerin reklamının yapılamayacağı ifade edilmiştir. Ancak sağlık çalışanlarına ürünün pazara sunulduğunu bildirmekle birlikte kurumdan izin alınarak yapılan duyuru niteliğindeki gazete veya dergi yayınları için böyle bir kısıtlama söz konusu değildir.

Dava dosyasını inceleyen mahkeme tarafından, ilgili davanın konusunu teşkil eden ihlal hakkında, Üst Kurulun vermiş olduğu kararların genel değerlendirmesi yapılarak mahkeme kararına eklenmiştir. Buna göre davacı şirket olan GALA logolu yayıncı kuruluş, 31.05.2019'da saat 20.45'te, ekrana getirdiği "Şeyh-i Şifa" adlı ürünün tele-alışveriş yayınında 6112 sayılı Yasa'nın sekizinci maddesinin dördüncü fıkrasını ihlal ettiği gerekçesiyle Üst Kurulca yaptırıma maruz bırakılmıştır. Bu yaptırım ilgili Kanun'un 32'nci maddesi kapsamında 21.114,00 ₺ tutarında idari para cezası ile beş kez program durdurma cezası şeklindedir. Bahsi geçen yaptırım kararı, Üst Kurulun 18.06.2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda aldığı 2019/25 toplantı ve 39 numaralı kararı ile alınmıştır. Karar yayıncı kuruluşa tebliğ edilmiştir ve bunun üzerine ilgili kuruluş tarafından Üst Kurul kararına karşı söz konusu dava açılmıştır.

Dava dosyasına eklenen "Şeyh-i Şifa" isimli ürüne ait tele-alışveriş yayını mahkeme tarafından izlenmiş ve 24.07.2019 tarihinde yayınlanan ticari iletişim yayını hakkında hazırlanmış olan uzman raporunda yapılan değerlendirmelerin yerinde olduğu mahkeme kararında ifade edilmiştir.

Sağlık Bakanlığı, Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu tarafından yazılan ve bazı hususlara açıklık getiren yazıda sağlık beyanı ifadesinin tanımına yer verilmiştir. Mahkeme kararında, ilgili yazıya da atıf yapılmıştır. İnsanların sağlığına iyi geldiği ya da hastalıklar ve bunların semptomlarıyla savaştığı, sağlığa zararlı etkenleri önlediği, kişileri tedavi ettiği iddiası içeren bütün sözlerin Sağlık Bakanlığı tarafından sağlık beyanı olarak görüldüğü bahsi geçen yazıda yer almaktadır. Buna ek olarak ilgili yazıda, ilaç hüviyetinde üretilen ürünler için Sağlık Bakanlığından ruhsat alınmasının şart olduğu ve ruhsatı bulunan ürünlerin de yalnızca eczanelerde satılmasının zorunlu olduğu ifade edilmiştir.

Bahsi geçen Kanun ve yönetmelik hükümlerinden hareketle Ankara 8. İdare Mahkemesi, söz konusu ürün hakkında çeşitli cinsel problemlere iyi gelmekle birlikte bunları tedavi ederek tamamen ortadan kaldırdığına dair iddiaların ve ilgili kanunlarda kesin bir dille yasaklanmış olmasına rağmen ilaç olmadığı halde bir ürünün ilaç gibi gösterilerek halka arz edilmesi durumunun varlığını, yaptığı incelemeler sonucunda saptamıştır. Bu durumun, kişilerin sağlık çalışanlarına ve tıbba olan inancını zayıflatma ve böylece halk sağlığını doğrudan etkileyecek bir olumsuzluğu ortaya çıkarma ihtimali mahkemece öngörülmüştür. Ayrıca sağlık beyanı içeren ifadelerle, ürünlerin yayınlarda satışının, reklamının ya da pazarlama çalışmalarının yapılamayacağına dair hükümlerin mevzuatta açık bir şekilde yer aldığı görüldüğünden, mahkeme Üst Kurul tarafından verilmiş olan kararın hukuka uygun olduğuna hükmetmiş ve bu nedenlerle davayı reddetmiştir.

Davacı şirketin, 05.08.2019 tarihli Üst Kurul kararının iptali talebiyle, Ankara 8. İdare Mahkemesinin 2019/1948 Esasına kayden açmış olduğu davada, 22.01.2020 tarihinde 2020/146 no.lu karar ile "davanın reddine" karar verilmiştir. Ayrıca mahkeme kararının yayıncı kuruluşa bildirildiği tarihten başlayarak 30 gün süresince, davacı şirketin istinaf yolu açık olmak üzere Ankara Bölge İdare Mahkemesine başvurabileceği bilgisi ilgili mahkeme kararına eklenmiştir. Hukuk Müşavirliğinin

05.06.2020 tarihli yazısıyla bahsi geçen mahkeme kararı İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığına iletilmiştir.

2019 yılında anılan yayıncı kuruluşun mevzuatı ihlal eden tele-alışveriş yayınları hakkında RTÜK tarafından yapılan işlemler ve sonrasında söz konusu işlemler aleyhinde açılan davaya ait mahkeme süreci incelendiğinde, 6112 sayılı Kanun'un 32'nci maddesinin 5'inci fıkrasında 1 yıl olarak belirlenen sürenin dolduğu görülmektedir. Böylece lisans iptali aşamasına geçilememiş ve yayıncının müeyyide sicili sıfırlanmıştır. Ayrıca SKAAS üzerinden yapılan yayın taramalarında, GALA logolu CPC Medya Radyo Televizyon ve Yayıncılık Anonim Şirketinin belli dönemlerde yayınlarına ara verdiği görülmüş olup nihai olarak 18.12.2020'de yayınlarını durdurduğu anlaşılmıştır.

3.3.14. Lisans İptali Kararı

GALA logolu yayıncı kuruluşun farklı bir frekanstan aynı logo ile 05.05.2021 tarihinde yayın yapmaya başladığı görülmüştür.

02.06.2021 tarihinde saat 10.02'de ilgili yayıncı kuruluşun "Anadolu Yöresel Doğal Antibiyotix" adlı bir ürünün tanıtımına yönelik tele-alışveriş yayını yaptığı ve bu tanıtımın mevzuata aykırı nitelikte olduğu görülmüştür. Buna göre yayın içeriğinde söz konusu ürünün bağışıklığı günlendirdiği, çeşitli solunum yolu rahatsızlıklarını tedavi ettiği, çocukların gelişim sürecini desteklediği gibi iddialarla izleyiciye tavsiye edildiği anlaşılmıştır. Yayın esnasında izleyicinin güvenini kazanmak ve ürüne olan rağbeti artırmak amacıyla kesin ifadelerin kullanıldığı ayrıca ürünün böbrek rahatsızlığından mide hastalıklarına kadar birçok sağlık problemini tamamen ortadan kaldırdığına ve bunlara nihai çözüm getirdiğine yönelik ifadelerin yer aldığı görülmüştür. Bahsi geçen ürünün tele-alışveriş yayını sırasında, telefonla ekranda

belirtilen iletişim numarasını arayan kişiler için indirim uygulanacağı ayrıca kargo için ekstra bir ücret talep edilmeyeceği vurgulanmıştır.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Sağlık Bakanlığı ve Tarım ve Orman Bakanlığı mevzuatına aykırı olarak kişileri aldatıcı nitelikte yapılan tele-alışveriş yayını hakkında Üst Kurul uzmanları tarafından rapor düzenlenmiştir.

02.06.2021 tarihinde saat 16.00'da ve 03.06.2021 tarihinde saat 07.24'te bahsi geçen kuruluş tarafından "Mucize Ağrı Kremi" adlı bir ürüne ait mevzuata aykırı şekilde tele-alışveriş yayını yapıldığı Üst Kurul uzmanları tarafından tespit edilmiştir. Ürünün vücudun farklı bölgelerinde bulunan çeşitli ağrılara iyi geldiği, bilhassa fıtık ameliyatına gerek kalmadan bu hastalığı tedavi ettiği söz konusu yayında ifade edilmiştir. Ürünü tanıtan kişi daha önce fıtık ameliyatı olduğunu ancak tanıtımını yaptığı ürünün tedavi konusunda en etkili yöntem olduğunu vurgulamıştır. Tıbbi bir müdahale olan eklem sıvısını artırmak amacıyla doktorlar tarafından vücuda sıvı enjekte edilmesinin bu konuda yetersiz kaldığı da yayın esnasında vurgulanmıştır. Ayrıca ürünün çeşitli deri hastalıklarını iyileştirme noktasında da hastalara kesin çözüm sunduğuna dair iddialar yayın esnasında dile getirilmiştir. Ekranın alt kısmında ürünü satın almak isteyenlerin ulaşabileceği iletişim numarası gösterilmiştir. Ürünü dikkat çekici hale getirmek amacıyla hemen arayanlar için indirim uygulanacağı, bahsi geçen indirimin son kampanya kapsamında olduğu vurgulanmıştır.

Tıbbi tedavileri yetersiz göstererek Sağlık Bakanlığı tarafından onaylanmamış bir ürünü tedavi edici bir ürün olarak tanıtan tele-alışveriş yayınları hakkında mevzuata aykırı olmaları gerekçesiyle Üst Kurul uzmanları rapor düzenlemiştir.

Uzman raporlarının Üst Kurula gönderilmesi üzerine, 02.06.2021 tarihinde saat 10.02'de tespit edilen ihlal için düzenlenen rapor neticesinde, Üst Kurul tarafından 16.06.2021 tarihinde 2021/24 toplantı ve 132 numaralı Üst Kurul kararı alınmıştır.

02.06.2021 tarihinde saat 16.00'da görülen ihlal için hazırlanan rapor sonucunda Üst Kurul tarafından 16.06.2021 tarihinde 2021/24 toplantı ve 133 numaralı Üst Kurul kararı alınmıştır.

03.06.2021 tarihinde saat 07.24'te ekrana getirilen ihlal için yazılan rapor neticesinde Üst Kurul tarafından 16.06.2021 tarihinde 2021/24 toplantı ve 134 numaralı Üst Kurul kararı alınmıştır.

Üst Kurulun 16.06.2021 tarihinde 2021/24 numaralı toplantıda aldığı 132, 133 ve 134 numaralı kararlarda yayıncı kuruluşa bildirilmek üzere yer verilen hükümler şu şekildedir:

6112 sayılı Kanun madde 8/4'ün ihlali sebebiyle aynı Kanun madde 32/1 kapsamında yayıncı kuruluş hakkında idari para cezası kararı verilmiştir. İhlalin derecesi, yayın alanı ile ortamının dikkate alınması sonucu para cezası oranı %5 olarak belirlenmiştir. Söz konusu maddede belirtildiği üzere para cezası miktarı ihlalin görüldüğü aydan bir önceki aya ait brüt ticari iletişim geliri üzerinden hesaplanmaktadır. Üst Kurul kararına konu olan ihlal Haziran 2021'e ait olduğundan yayıncı kuruluşun Mayıs 2021'deki brüt ticari iletişim geliri esas alınarak hesap yapılması gerekmektedir. Fakat yayıncı kuruluşun söz konusu aya ait Üst Kurula bildirilmiş gelir beyanı bulunmadığından aynı maddede yer aldığı üzere televizyon yayıncıları için en düşük 10.000 (on bin) ₺ olarak belirlenmiş olan para cezası miktarından az olmamak kaydıyla hesaplama yapılmıştır. Buna göre 2021 senesi için yapılan değerlendirme oranı sonucunda yayıncı kuruluşa 28.238,00 ₺ tutarında para

cezası verilmiştir. Ayrıca ihlal içeren programın yayınının beş kez durdurulmasına ve bahsi geçen durdurmanın hangi günler uygulanacağını bildiren tebligatın yayıncıya gönderilmesine karar verilmiştir.

6112 sayılı Yasa madde 32/4'te belirtilen durdurulan programın yapımcısı ya da sunucusunun müeyyidenin uygulanacağı tarihlerde aynı veya başka bir yayıncı kuruluşta program sunamaz ya da yapamaz hükmünün yayıncıya bildirilmesi hususu, 2021/24 toplantı ve 132, 133 ve 134 numaralı Üst Kurul kararlarına eklenmiştir. Ayrıca yayını durdurulan programın yerine RTÜK tarafından gönderilen ikame program yayınlanırken, program girişinde ilgili yayının hangi kanun maddesi kapsamında, kaç gün süreyle ve hangi ihlal sebebiyle durdurulduğuna dair bilgilere yer verilmesi gerektiği söz konusu Üst Kurul kararlarında ifade edilmiştir.

6112 sayılı Kanun'un otuz ikinci maddesinin 5'inci fıkrasında ifade edilen aynı Kanun'un sekizinci maddesinin dördüncü fıkrasının ihlal edilmesi sebebiyle hakkında yaptırım kararı verilen yayıcı kuruluş, bu kararı tebellüğ etmesinin ardından bir yıl içinde yeniden aynı ihlali tekrarlarsa yayınlarının on güne kadar durdurulması; ikinci kez tekrar etmesi durumunda hakkında lisans iptali kararı verileceğine dair hükümler 2021/24 toplantı ve 132, 133 ve 134 numaralı Üst Kurul kararlarında belirtilmiştir.

Reklam Kurulu Yönetmeliği[65] madde 7/1-b'de belirtilen ticari reklamlar ile haksız ticari uygulamaların takibi ve denetimi için ve uygun bulunması durumunda 6502 sayılı Kanun'a göre işleme alınması için Üst Kurul kararına ait dosyanın Reklam Kuruluna iletilmesi, 2021/24 toplantı ve 132, 133 ve 134 numaralı Üst Kurul kararlarında yer almaktadır.

[65]https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=7&MevzuatNo=19832&MevzuatTertip=5 (23.08.2021)

RTÜK Hukuk Müşavirliği tarafından 05.07.2021 tarihinde yazılan yazıyla 16.06.2021 tarihli ve 2021/24 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 132, 133 ve 134 numaralı kararlar ilgili medya hizmet sağlayıcı kuruluşa tebliğ edilmiştir. Anılan yazıda Üst Kurulca verilen idari para cezasının tebliğ edildiği günden başlamak üzere bir aylık süre zarfında, Üst Kurulun banka hesabına ödenmesi gerektiği bilgisi hesap numarası bilgileriyle birlikte yer almaktadır. Ayrıca işlem yapılırken ilgili ödemenin mevzuat ihlali sebebiyle yapıldığını belirten ifadenin açıklama kısmına yazılması gerektiği de aynı yazıda geçmektedir. Buna ek olarak yazıda, 6112 sayılı Kanun'un otuz ikinci maddesinin 9'uncu fıkrasına göre Üst Kurul kararlarını yayıncıya tebliğ eden Hukuk Müşavirliği yazısının yayıncı kuruluşa iletildiği tarihten başlayarak 15 gün içinde yayıncının kararlara itiraz etme hakkı olduğu ve İdare Mahkemesine başvuru yapabileceği bilgisi yer almaktadır. Mahkemeye başvuru için belirlenen 15 günlük süre dolmadan ödenmesi gereken miktarın peşin olarak ödenmesi durumunda 5326 sayılı Kanun gereği dörtte bir oranında indirim uygulanacağı ve taksit imkânı doğacağı; ödeme peşin yapıldığında bunun yargı yoluna müracaata engel teşkil etmeyeceği; bir ay dolmasına rağmen ödemesi yapılmayan idari para cezasının 6183 sayılı Kanun kapsamında Hazine ve Maliye Bakanlığının belirleyeceği tahsil birimine iletileceği hususları ilgili Hukuk Müşavirliği yazısında yayıncıya bildirilmiştir.

Hukuk Müşavirliği tarafından yazılmış olan 05.07.2021 tarihli yazıda program yayınının durdurulması kararının hangi günlerde ve hangi saatlerde yayıncı kuruluşça uygulanması gerektiğine dair açıklamalara yer verilmiştir. Buna göre 02.06.2021 tarihinde saat 10.02'de mevzuata aykırı nitelikte yayınlanan program yayınının yine kendi yayın saatinde olacak şekilde 19-23 Temmuz 2021 tarihleri arasında saat 10.02'de; 02.06.2021 tarihinde saat 16.00'da mevzuatı ihlal ederek yayınlanan program yayınının yine kendi yayın saatinde olmak üzere 19-23 Temmuz 2021 tarihleri arasında saat 16.00'da; 03.06.2021 tarihinde saat 07.24'te mevzuata aykırı şekilde yayınlanan program yayınının yine kendi yayın saatinde olmak üzere 19-23 Temmuz 2021 tarihleri arasında saat 07.24'te takdiren 5 (beş) kez durdurulmasına karar verilmiştir.

6112 sayılı Kanun madde 32/4'te belirtildiği üzere hakkında program yayınının durdurulması kararı verilen programın yapımcısı ile sunucusunun, yayının durdurulduğu süre boyunca aynı ya da başka bir kuruluşta program yapamayacağı veya sunamayacağına dair hüküm ilgili Hukuk Müşavirliği yazısıyla yayıncı kuruluşa ihtar olunmuştur.

Yayını durdurulan programın yerine Üst Kurulca uygun görülmüş olan ikame programın yayınlanması gerektiği ile bu ikame programa erişim için kullanılacak internet adresi ve şifre bilgisine Hukuk Müşavirliği yazısında yer verilmiş olup program yayınının hangi irade ile hangi kanun kapsamında, hangi tarih ve saatte yayınlanan program sebebiyle durdurulduğunu açıklayan yazının ikame yayının başında belirtilmesi gerektiği ayrıca ifade edilmiştir. Buna ek olarak 6112 sayılı Kanun madde 32/5'te yer alan hükümler hatırlatılarak, yayıncının bahsi geçen Üst Kurul kararlarını aynı Kanun madde 32/9 kapsamında yargıya taşıyabileceği hükmü ve bu sürenin Hukuk Müşavirliği yazısının yayıncıya tebliğ edildiği tarih itibarıyla on beş gün olduğu bilgisi ilgili yazıda belirtilmiştir. Üst Kurul kararları ve yayınlanması gereken ikame program listesinin yer aldığı Hukuk Müşavirliği yazısı 05.07.2021 tarihinde yayıncı kuruluşa iletilmiştir.

SKAAS üzerinden yapılan inceleme neticesinde GALA logolu yayıncı kuruluşun, hakkında verilen program durdurma müeyyidelerini uygulamadığı anlaşılmıştır. Bunun üzerine 26.07.2021 tarihinde İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı tarafından RTÜK Hukuk Müşavirliğine yazılan yazı ile bahsi geçen Üst Kurul Kararlarına karşı mahkeme tarafından verilmiş yürütmenin durdurulması ya da iptal kararları olup olmadığı bilgisi talep edilmiştir. Bu yazıya cevaben 27.07.2021 tarihinde Hukuk Müşavirliği tarafından kayıtların incelenmesi sonucunda ilgili yayıncı kuruluşça anılan Üst Kurul kararları aleyhinde açılmış herhangi bir dava ya da yürütmeyi durdurma kararı olmadığı bilgisi verilmiştir.

2021/24 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 132, 133, 134 numaralı kararların gereğinin GALA logolu yayıncı kuruluşça yerine getirilmediği tespit edilerek 30.07.2021 tarihinde Üst Kurul uzmanları tarafından rapor düzenlenmiştir. Bahsi geçen raporda, 132, 133 ve 134 numaralı Üst Kurul kararlarına göre yayıncının 19, 20, 21, 22, 23 Temmuz 2021 tarihlerinde program yayınını durdurması gerekirken yayınlarına devam ettiği, dolayısıyla Üst Kurulun tavsiye ettiği ikame programları yayınlamayarak Üst Kurul kararına aykırı davrandığı belirtilmiştir. SKAAS üzerinden yayın taraması yapılarak video kayıtları rapora eklenmiştir.

6112 sayılı Kanun'un otuz ikinci maddesinin 5'inci fıkrasında belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak 30.07.2021 tarihli Üst Kurul raporu hazırlanmış ve bu kapsamda yayıncı kuruluş hakkında işlem yapılmıştır. Buna göre anılan kanun maddesi, aynı Kanun'un sekizinci maddesinin dördüncü fıkrasını ihlal ederek yayın yapılmasının ardından müeyyide kararı verildiyse bu kararın yayıncıya bildirildiği tarihten başlayarak bir yıl içerisinde tekrar aynı ihlalin yapılması durumunda yayıncının yayınlarının on güne kadar durdurulacağını, ikinci kez tekrarlanması durumunda yayın lisansının iptali aşamasına gelineceğini ifade etmektedir. Ayrıca aynı Kanun'un yayıncılık alanında ticari iletişimin esaslarını belirleyen hükümlerine, müeyyide kararı tarafına bildirildikten sonra bir sene içinde yirmiyi aşacak şekilde aykırı yayın yapan kuruluşun yayınları beş güne kadar durdurulmaktadır. Bir sene içerisinde aynı ihlal tekrarlanırsa kuruluşun yayını beş günden on güne kadar durdurulmakta, ihlal ikinci defa tekrarlanırsa yayın lisansı iptal edilmektedir. Buna ek olarak program ya da geçici yayın durdurma kararı verilmiş yayıncının müeyyide kararı tarafına bildirildiği halde yaptırım kararını uygulamayarak yayınlarına devam etmesi durumunda yayın lisansının iptaline karar verilmektedir.

30.07.2021 tarihli uzman raporu, ilgili medya hizmet sağlayıcı kuruluşun Üst Kurul kararı ile hüküm altına alınan program yayınını durdurma müeyyidelerini uygulamadığı ve dolayısıyla ikame programları yayınlamadığı görülerek Üst Kurul uzmanlarınca hazırlanmıştır. Söz konusu rapor lisans iptali önerisiyle, 6112 sayılı

Kanun'un 32'nci maddesinin 5'inci fıkrasında ifade edilen, hakkında program durdurma ya da yayın durdurma kararı verilen yayıncı kuruluşun, müeyyide kararı tarafına bildirildiği halde bu kararın gereğini yerine getirmeyerek yayınlarını sürdürmesi durumunda yayın lisansının iptaline karar verilir hükmü doğrultusunda düzenlenmiştir. Söz konusu rapor 30.07.2021 tarihinde İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı yazısıyla, görüşülmek üzere Üst Kurula gönderilmiştir.

Üst Kurul uzman raporu, 04.08.2021 tarihinde 2021/30 toplantı ve 23 karar sayılı Üst Kurul toplantısında görüşülmüş ve yayıncının Üst Kurul kararlarını uygulamayarak yayınlarını sürdürdüğü anlaşılmıştır. Bu kapsamda 6112 sayılı Kanun'un 32'nci maddesinin beşinci fıkrasına dayanarak yayıncı kuruluşun yayın lisansının iptaline Üst Kurulca karar verilmiştir.

Hakkında yayın lisansı iptali kararı verildiği halde yayın yapmaya devam edenler için adli yaptırım uygulanacağı bahsi geçen Üst Kurul kararında ifade edilmiştir. 6112 sayılı Kanun'un otuz üçüncü maddesinin 1'inci fıkrasında yer alan Üst Kurul tarafından verilmiş yayın lisansı bulunmadığı veya geçici şekilde yayınları durdurulduğu ya da hakkında lisans iptali kararı bulunduğu halde yayınlarına devam eden gerçek ve tüzel kişilerin genel müdürü ile yönetim kurulu üyelerinin, bir yıldan iki yıla kadar hapis cezasına ve bin günden beş bin güne kadar adli para cezasına çarptırılacağı hükmü 2021/30 toplantı ve 23 karar sayılı Üst Kurul kararında ifade edilmiştir. Buna ek olarak 5237 sayılı Kanun'un 60'ıncı maddesi kapsamında tüzel kişiler için güvenlik tedbiri uygulanacağı ve izinsiz şekilde çalışmaya devam eden yayın cihazları ile tesislerinin Üst Kurul yetkisiyle kapatılacağı bilgisi ilgili Üst Kurul kararına eklenmiştir.

Üst Kurul kararının yayıncıya tebligat ile iletilmesine, ayrıca alınan yayın lisansı iptali kararı doğrultusunda 6112 sayılı Kanun'un yirmi dokuzuncu maddesinin

üçüncü fıkrası kapsamında gerekli işlemlerin yapılabilmesi için TÜRKSAT A.Ş.'ye tebligat ile iletilmesine dair hususlar bahsi geçen Üst Kurul kararında ifade edilmiştir.

05.08.2021 tarihli İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı yazısıyla yayın lisansı iptali kararı söz konusu medya hizmet sağlayıcı kuruluşa ve TÜRKSAT A.Ş.'ye bildirilmiştir.

3.4. 2018 YILINA AİT ÜST KURUL KARARLARI

6112 sayılı Kanun m. 8/4 kapsamına giren ve RTÜK tarafından işlem yapılan GALA logolu CPC Medya Radyo Televizyon ve Yayıncılık Anonim Şirketine ait tele-alışveriş yayınlarının 2018, 2019 ve 2021 yıllarına ait olduğu görülmektedir. 2019 yılındaki uygulamalar aşama aşama anlatılmış olup denetim sürecinin anlaşılabilmesi için 1 (bir) yıllık dönemin incelenmesi yeterli görülmektedir. Ancak 2018 yılına ait müeyyidelere, sürecin benzerliğinin görülmesi açısından genel hatlarıyla değinilecektir.

6112 sayılı Kanun madde 8/4 kapsamında ilgili medya hizmet sağlayıcı kuruluşa ait RTÜK İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı (İMİD) tarafından hazırlanmış olan müeyyide listesi incelendiğinde;

01.04.2018 tarihli ticari iletişim yayınında 6112 sayılı kanun madde 8/4'te belirlenen ilkenin ihlali sebebiyle düzenlenen uzman raporu neticesinde 11.04.2018 tarihli 2018/15 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 20 no.lu kararla medya hizmet sağlayıcıya 5 program durdurma cezası verilmiştir.

Söz konusu müeyyide kararının yayıncı kuruluşa bildirilmesini takip eden bir yıl içerisinde aynı ihlalin tespit edilmesi nedeniyle 16.05.2018 tarihli ticari iletişim yayını için uzman raporu düzenlenmiş ve 22.05.2018 tarihli 2018/21 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 19 no.lu kararla medya hizmet sağlayıcıya 10 gün geçici yayın durdurma cezası verilmiştir.

Müeyyide kararının yayıncı kuruluşa bildirilmesiyle başlayan tarihten itibaren bir yıl boyunca aynı ihlalin ikinci kez tekrar etmesi durumunda, Üst Kurul tarafından yayıncının lisansı iptal edilir hükmü doğrultusunda 20.06.2018 tarihli yayında aynı ihlalin görülmesi sebebiyle düzenlenen rapor sonucunda 28.06.2018 tarihli 2018/26 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 37 no.lu kararla normal şartlarda Kanun'da açıkça belirtildiği üzere medya hizmet sağlayıcıya lisans iptali kararı verilmesi gerekirken ikinci kez 10 gün geçici yayın durdurma cezası verilmiştir. Çünkü 2018/21 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 19 no.lu kararı 30.05.2018 tarihinde tebellüğ eden yayıncı kuruluş tarafından mahkemeye yürütmenin durdurulması ve kararın iptali talebiyle başvuruda bulunulmuştur. Mahkeme söz konusu iptal talebi davasına ret kararını 20.12.2018 tarihinde vermiş ve karar yayıncı kuruluşa 31.01.2019 tarihinde tebliğ edilmiştir. Yürütmeyi durdurma kararı kaldırılmadığından lisans iptali aşamasına geçilemediği için, ihlal içeren yayınlarından dolayı yayıncı kuruluşa yeniden geçici 10 gün yayın durdurma cezası verilmektedir. Ancak medya hizmet sağlayıcı kuruluş, daha önce verilen program durdurma ve geçici yayın durdurma müeyyidelerini usulüne uygun şekilde yerine getirmesine rağmen ikinci 10 gün yayın durdurma müeyyidesini mahkemenin yürütmeyi durdurma kararından dolayı 10-12.07.2018 tarihleri arasında 10 gün yerine 3 gün olacak şekilde uygulamıştır ve 13.07.2018 saat 09.00 itibarıyla aynı frekanstan plusmusic logolu yayına geçilmiştir. Mahkeme tarafından, yayıncının yürütmenin durdurulması yönündeki talebinin reddedilmesinden sonra 04-10.08.2018 tarihleri arasında yeniden GALA logosuna geçen ilgili yayıncı kuruluş, yayın durdurma müeyyidesinin kalan 7 gününü de uygulayarak tamamlamıştır. Bahsi geçen yayıncı kuruluşun 10.08.2018 tarihinden sonraki yayınları incelendiğinde, 6112 sayılı Kanun m. 8/4 kapsamında denetlenmeyi gerektiren yayınlar yapmadığı, onun yerine yayınlarında içerik değişikliğine gittiği ve

ihlal konusu durumlarda mevzuata uygun şekilde ilgili Kanun kapsamında RTÜK tarafından işlem yapıldığı görülmektedir. Çalışmanın konusu gereği m. 8/4'ü ilgilendiren işlemler teze dâhil edilmiştir.

Ancak burada da görüldüğü üzere 6112 sayılı Yasa madde 32/5'te bulunan hükümlerin yerine getirilebilmesi için aynı ihlalin 1 yıl içinde tekrarı gerekmektedir. Ancak kararın yargıya taşındığı durumlarda süreç uzamakta ve 1 yıl dolunca yayıncı kuruluşun 6112 sayılı Kanun madde 8/4 kapsamındaki müeyyide karnesi sıfırlanmaktadır.

2018 yılında ilgili yayıncı kuruluşa ait tele-alışveriş yayınları hakkında 6112 sayılı Kanun madde 8/4 kapsamında 4 rapor düzenlenmiştir. Bunlardan 01.04.2018 tarihli yayın için, 2018/15 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 20 no.lu kararla ilgili medya hizmet sağlayıcı kuruluşa 17.065,00 ₺ idari para cezası ve program durdurma (5 program) cezası verilmiştir. 01.04.2018 tarihli yayın için 2018/15 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 21 no.lu kararla ilgili medya hizmet sağlayıcı kuruluşa 17.065,00 ₺ idari para cezası ve program durdurma (5 Program) cezası verilmiştir. Ayrıca 16.05.2018 tarihli yayın için verilen 2018/21 sayılı ve 19 no.lu Üst Kurul toplantısı kararı ile 20.06.2018 tarihli yayın için verilen 2018/26 sayılı ve 37 no.lu Üst Kurul toplantısı kararı doğrultusunda ilgili medya hizmet sağlayıcı kuruluşa iki kez geçici yayın durdurma cezası verilmiştir. 2018 yılına ait, RTÜK İdari Mali İşler Daire Başkanlığı tarafından hazırlanan ve bahsi geçen medya hizmet sağlayıcı kuruluşa ait yayınlar hakkında 6112 sayılı Kanun madde 8/4 kapsamında yapılan işlemleri gösteren müeyyide listesi aşağıda görülmektedir.

Tablo 3.5: 2018 Yılına Ait Müeyyide Listesi (GALA Logolu Yayıncı Kuruluş)

	Tv Logo	Toplantı Tarihi	Toplantı No	Karar No	İhlal Tarihi	Kanun Maddesi	Müeyyide Türü
2	GALA	11.04.2018	2018/15	20	01.04.2018	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
3	GALA	11.04.2018	2018/15	21	01.04.2018	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
4	GALA	11.04.2018	2018/15	20	01.04.2018	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
5	GALA	11.04.2018	2018/15	21	01.04.2018	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
6	GALA	22.05.2018	2018/21	19	16.05.2018	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
7	GALA	28.06.2018	2018/26	37	20.06.2018	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma

3.5. 2019 YILINA AİT ÜST KURUL KARARLARI

2019 yılı için, yukarıda bahsi geçen uzman raporları, Üst Kurul ve mahkeme kararları incelendiğinde;

31.05.2019 tarihli ticari iletişim yayınında 6112 sayılı Kanun m. 8/4'te belirlenen ilkenin ihlali sebebiyle düzenlenen uzman raporu neticesinde, 18.06.2019 tarihli 2019/25 sayılı 39 no.lu Üst Kurul toplantısı kararında medya hizmet sağlayıcıya 5 program durdurma cezası verilmiştir.

Söz konusu müeyyide kararının yayıncı kuruluşa bildirildiği tarihten başlayarak bir yıl içerisinde yeniden aynı ihlalin yapılması nedeniyle 24.07.2019 tarihli ticari iletişim yayını için uzman raporu düzenlenmiş ve 05.08.2019 tarihli 2091/32 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 6 no.lu kararla medya hizmet sağlayıcıya 10 gün geçici yayın durdurma cezası verilmiştir.

Söz konusu müeyyide kararının yayıncı kuruluşa bildirilmesiyle başlayan tarihten itibaren bir yıl boyunca aynı ihlalin tekrar etmesi durumunda, mevzuat gereği yayıncının lisansı iptal edilir hükmü doğrultusunda 09.10.2019 tarihli yayında aynı

ihlalin görülmesi sebebiyle düzenlenen rapor sonucunda 06.11.2019 tarihli 2019/45 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 69 no.lu kararla normal şartlarda Kanun'da açıkça belirtildiği üzere medya hizmet sağlayıcıya lisans iptali kararı verilmesi gerekirken ikinci kez 10 gün geçici yayın durdurma cezası verilmiştir. Çünkü 24.07.2019 tarihli ihlal sebebiyle verilen 10 gün geçici yayın durdurma cezasıyla ilgili olarak, Üst Kurul kararının iptali ve yürütmeyi durdurma talebiyle Ankara 8. İdare Mahkemesinin 2019/1948 Esasına kayden açmış olduğu davada, 30.09.2019 tarihli karar ile yürütmeyi durdurma kararı verilmiştir. Söz konusu karar 22.01.2020 tarihinde mahkeme tarafından reddedilmiş ve karar 03.06.2020'de yayıncı kuruluşa tebliğ edilmiştir. Yürütmeyi durdurma kararının verildiği bu gibi durumlarda, yürütmeyi durdurma kararı sebebiyle yargı süreci devam ettiği için lisans iptali aşamasına geçilememektedir ve ihlal içeren yayınlarından dolayı yayıncı kuruluşa yeniden geçici 10 gün yayın durdurma cezası verilmektedir. 6112 sayılı Yasa madde 32/5'te yer alan hükümlerin yerine getirilebilmesi için aynı ihlalin 1 yıl içinde tekrarı gerekmektedir. 2019 yılı için yapılan genel değerlendirme neticesinde, kararın yargıya taşındığı durumlarda sürecin uzadığı ve Üst Kurul kararının medya hizmet sağlayıcı kuruluşa ilk tebliğinin üzerinden 1 (bir) yıl geçmesi durumunda ilgili kuruluşun söz konusu Kanun maddesi kapsamındaki sicilinin sıfırlandığı görülmektedir.

GALA logolu CPC Medya Radyo Televizyon ve Yayıncılık Anonim şirketinin tele-alışveriş yayınları hakkında, 2019 yılında 6112 sayılı Kanun m. 8/4 kapsamında toplam 11 rapor yazılmıştır. Bunlardan 31.05.2019 tarihli yayın için, Üst Kurulun 2019/25 sayılı toplantısında alınan 39 no.lu karar neticesinde 21.114,00 ₺ idari para cezası ve program durdurma (5 Program) cezası verilmiştir. 01.06.2019 tarihli yayın için Üst Kurulun 2019/26 sayılı toplantısında alınan 15 no.lu karar neticesinde 21.114,00 ₺ idari para cezası ve program durdurma (5 Program) cezası verilmiştir. 11.06.2019 tarihli yayın için, Üst Kurulun 2019/26 sayılı toplantısında alınan 12 no.lu karar neticesinde 21.114,00 ₺ idari para cezası ve program durdurma (5 Program) cezası verilmiştir. 17.07.2019 tarihli yayın için, Üst Kurulun 2019/30 sayılı toplantısında alınan 23 no.lu karar neticesinde 21.114,00₺ idari para cezası ve program durdurma (5 Program) cezası verilmiştir. Ayrıca 24.07.2019 tarihli yayın

hakkında Üst Kurulun 2019/32 sayılı ve 6 no.lu toplantı kararı; 29.07.2019 tarihli yayın için verilen Üst Kurulun 2019/33 sayılı ve 15 no.lu toplantı kararı; 09.08.2019 tarihli yayın doğrultusunda Üst Kurulun 2019/35 sayılı ve 24 no.lu toplantı kararı; 06.09.2019 tarihli yayın hakkında verilen Üst Kurulun 2019/38 sayılı ve 8 no.lu toplantı kararı; 09.10.2019 tarihli yayın için verilen Üst Kurulun 2019/45 sayılı ve 69 no.lu toplantı kararı; 10.10.2019 tarihli yayın sebebiyle Üst Kurulun verdiği 2019/45 sayılı ve 70 no.lu toplantı kararı ile 12.11.2019 tarihli yayın için Üst Kurulun vermiş olduğu 2019/47 sayılı ve 338 no.lu toplantı kararı doğrultusunda ilgili medya hizmet sağlayıcıya yedi kez geçici yayın durdurma cezası verilmiştir. 2019 yılına ait, RTÜK İdari Mali İşler Daire Başkanlığı tarafından hazırlanan ve ilgili medya hizmet sağlayıcı kuruluşa ait yayınlar hakkında 6112 sayılı Kanun m. 8/4 kapsamında yapılan işlemleri gösteren müeyyide listesi aşağıda görülmektedir.

Tablo 3.6: 2019 Yılına Ait Müeyyide Listesi (GALA Logolu Yayıncı Kuruluş)

1	Tv Logo	Toplantı Tarihi	Toplantı No	Karar No	İhlal Tarihi	Kanun Maddesi	Müeyyide Türü
2	GALA	18.06.2019	2019/25	39	31.05.2019	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
3	GALA	18.06.2019	2019/25	39	31.05.2019	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
4	GALA	24.06.2019	2019/26	15	01.06.2019	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
5	GALA	24.06.2019	2019/26	12	11.06.2019	6112.8.1.f, 6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
6	GALA	24.06.2019	2019/26	15	01.06.2019	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
7	GALA	24.06.2019	2019/26	12	11.06.2019	6112.8.1.f, 6112.8.2, 6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
8	GALA	23.07.2019	2019/30	23	17.07.2019	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
9	GALA	23.07.2019	2019/30	23	17.07.2019	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
10	GALA	05.08.2019	2019/32	6	24.07.2019	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
11	GALA	16.08.2019	2019/33	15	29.07.2019	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
12	GALA	28.08.2019	2019/35	24	09.08.2019	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
13	GALA	18.09.2019	2019/38	8	06.09.2019	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
14	GALA	06.11.2019	2019/45	69	09.10.2019	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
15	GALA	06.11.2019	2019/45	70	10.10.2019	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
16	GALA	20.11.2019	2019/47	338	12.11.2019	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma

3.6. 2021 YILINA AİT ÜST KURUL KARARLARI

6112 sayılı Kanun madde 8/4 kapsamında ilgili medya hizmet sağlayıcı kuruluş hakkında yapılan işlemleri gösterir RTÜK İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı (İMİD) tarafından hazırlanmış olan müeyyide listesi incelendiğinde;

2021 yılında söz konusu yayıncı kuruluşun ihlal içeren yayınları için toplam 134 kez uzman raporu düzenlenmiştir. Raporların Üst Kurul toplantısında görüşülmesi neticesinde yayıncı kuruluş hakkında 64 kez %5 oranında idari para cezası; 23 kez program yayınını durdurma (5 program) ve 46 kez geçici yayın durdurma kararı verilmiştir.

10.05.2021 tarihli 2021/19 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 17 ve 18 sayılı kararlar doğrultusunda yayıncı kuruluşa toplam 2 kez idari para cezası verilmiştir. (56.476,00 TL)

20.05.2021 tarihli 2021/20 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28 ve 29 sayılı kararlar ile söz konusu kuruluşa toplam 9 kez idari para cezası verilmiştir. (254.142,00 TL)

28.05.2021 tarihli 2021/21 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 ve 30 sayılı kararlar neticesinde ilgili yayıncıya toplam 10 kez idari para cezası verilmiştir. (282.380,00 TL)

02.06.2021 tarihli 2021/22 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50 ve 51 sayılı kararlar doğrultusunda bahsi geçen medya hizmet sağlayıcıya toplam 10 kez idari para cezası verilmiştir. (282.380,00 TL)

09.06.2021 tarihli 2021/23 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32 ve 33 sayılı kararlar ile yayıncı kuruluşa toplam 10 kez idari para cezası verilmiştir. (282.380,00 TL)

16.06.2021 tarihli 2021/24 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142 ve 143 sayılı kararlar sonucunda anılan yayıncıya toplam 12 kez idari para cezası verilmiştir. (338.856,00 TL)

23.06.2021 tarihli 2021/25 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 ve 22 sayılı kararlar doğrultusunda yayıncı kuruluşa toplam 11 kez idari para cezası verilmiştir. (310.618,00 TL)

16.06.2021 tarihli 2021/24 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142 ve 143 sayılı kararlar ile yayıncı kuruluşa toplam 12 kez program yayınını durdurma (5 program) cezası verilmiştir.

23.06.2021 tarihli 2021/25 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 ve 22 sayılı kararlar neticesinde ilgili medya hizmet sağlayıcıya toplam 11 kez program yayınını durdurma (5 program) cezası verilmiştir.

30.06.2021 tarihli 2021/26 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 ve 21 sayılı kararlar ile söz konusu yayıncı kuruluş hakkında toplam 10 kez geçici yayın durdurma kararı verilmiştir.

07.07.2021 tarihli 2021/27 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771 ve 772 sayılı kararlar sonucunda bahsi geçen yayıncı kuruluş hakkında toplam 12 kez geçici yayın durdurma kararı verilmiştir.

13.07.2021 tarihli 2021/28 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38 ve 39 sayılı kararlar doğrultusunda yayıncı kuruluş hakkında toplam 12 kez geçici yayın durdurma kararı verilmiştir.

28.07.2021 tarihli 2021/29 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 ve 22 sayılı kararlar ile anılan kuruluş hakkında toplam 12 kez geçici yayın durdurma kararı verilmiştir.

GALA logolu medya hizmet sağlayıcı kuruluşun 2021 yılında yapmış olduğu tele-alışveriş yayınları Üst Kurul uzmanları tarafından incelenmiş ve ihlal içeren yayınları hakkında rapor düzenlenmiştir. Yayıncı kuruluşun mevzuata aykırı yayınları için verilmiş olan Üst Kurul kararlarını tebellüğ etmesine rağmen uygulamadığı görülerek, 6112 sayılı Kanun madde 32/5 kapsamında 04.08.2021 tarihli 2021/30 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan 23 sayılı karar ile anılan kuruluş hakkında lisans iptali kararı verilmiştir.

2021 yılına ait, RTÜK İdari Mali İşler Daire Başkanlığı tarafından hazırlanan ve ilgili medya hizmet sağlayıcı kuruluşa ait yayınlar hakkında 6112 sayılı Kanun m. 8/4 ve 32/5 kapsamında yapılan işlemleri gösteren müeyyide listesi aşağıda görülmektedir.

Tablo 3.7: 2021 Yılına Ait Müeyyide Listesi (GALA Logolu Yayıncı Kuruluş)

1	Tv Logo	Toplantı Tarihi	Toplantı No	Karar	İhlal Tarihi	Kanun Maddesi	Müeyyide Türü
2	GALA	10.05.2021	2021/19	17	05.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
3	GALA	10.05.2021	2021/19	18	06.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
4	GALA	20.05.2021	2021/20	21	08.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
5	GALA	20.05.2021	2021/20	22	09.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
6	GALA	20.05.2021	2021/20	23	10.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
7	GALA	20.05.2021	2021/20	24	10.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
8	GALA	20.05.2021	2021/20	25	11.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
9	GALA	20.05.2021	2021/20	26	12.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
10	GALA	20.05.2021	2021/20	27	13.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
11	GALA	20.05.2021	2021/20	28	14.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
12	GALA	20.05.2021	2021/20	29	14.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
13	GALA	28.05.2021	2021/21	21	15.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
14	GALA	28.05.2021	2021/21	22	15.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
15	GALA	28.05.2021	2021/21	23	16.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
16	GALA	28.05.2021	2021/21	24	16.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
17	GALA	28.05.2021	2021/21	25	17.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
18	GALA	28.05.2021	2021/21	26	17.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
19	GALA	28.05.2021	2021/21	27	18.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
20	GALA	28.05.2021	2021/21	28	19.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
21	GALA	28.05.2021	2021/21	29	20.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
22	GALA	28.05.2021	2021/21	30	20.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
23	GALA	02.06.2021	2021/22	42	21.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
24	GALA	02.06.2021	2021/22	43	21.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
25	GALA	02.06.2021	2021/22	44	22.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
26	GALA	02.06.2021	2021/22	45	22.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
27	GALA	02.06.2021	2021/22	46	23.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
28	GALA	02.06.2021	2021/22	47	23.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
29	GALA	02.06.2021	2021/22	48	24.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
30	GALA	02.06.2021	2021/22	49	25.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
31	GALA	02.06.2021	2021/22	50	25.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
32	GALA	02.06.2021	2021/22	51	26.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
33	GALA	09.06.2021	2021/23	24	27.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
34	GALA	09.06.2021	2021/23	25	27.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
35	GALA	09.06.2021	2021/23	26	28.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
36	GALA	09.06.2021	2021/23	27	28.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
37	GALA	09.06.2021	2021/23	28	29.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
38	GALA	09.06.2021	2021/23	29	29.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
39	GALA	09.06.2021	2021/23	30	30.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası

Tablo 3.7: 2021 Yılına Ait Müeyyide Listesi (GALA Logolu Yayıncı Kuruluş)

1	Tv Logo	Toplantı Tarihi	Toplantı No	Karar	İhlal Tarihi	Kanun Maddesi	Müeyyide Türü
40	GALA	09.06.2021	2021/23	31	30.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
41	GALA	09.06.2021	2021/23	32	31.05.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
42	GALA	09.06.2021	2021/23	33	01.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
43	GALA	16.06.2021	2021/24	132	02.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
44	GALA	16.06.2021	2021/24	133	02.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
45	GALA	16.06.2021	2021/24	134	03.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
46	GALA	16.06.2021	2021/24	135	03.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
47	GALA	16.06.2021	2021/24	136	04.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
48	GALA	16.06.2021	2021/24	137	04.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
49	GALA	16.06.2021	2021/24	138	05.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
50	GALA	16.06.2021	2021/24	139	05.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
51	GALA	16.06.2021	2021/24	140	06.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
52	GALA	16.06.2021	2021/24	141	06.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
53	GALA	16.06.2021	2021/24	142	06.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
54	GALA	16.06.2021	2021/24	143	07.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
55	GALA	16.06.2021	2021/24	132	02.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
56	GALA	16.06.2021	2021/24	133	02.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
57	GALA	16.06.2021	2021/24	134	03.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
58	GALA	16.06.2021	2021/24	135	03.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
59	GALA	16.06.2021	2021/24	136	04.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
60	GALA	16.06.2021	2021/24	137	04.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
61	GALA	16.06.2021	2021/24	138	05.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
62	GALA	16.06.2021	2021/24	139	05.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
63	GALA	16.06.2021	2021/24	140	06.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
64	GALA	16.06.2021	2021/24	141	06.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
65	GALA	16.06.2021	2021/24	142	06.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
66	GALA	16.06.2021	2021/24	143	07.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
67	GALA	23.06.2021	2021/25	12	09.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
68	GALA	23.06.2021	2021/25	13	09.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
69	GALA	23.06.2021	2021/25	14	10.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
70	GALA	23.06.2021	2021/25	15	10.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
71	GALA	23.06.2021	2021/25	16	11.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
72	GALA	23.06.2021	2021/25	17	11.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
73	GALA	23.06.2021	2021/25	18	12.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
74	GALA	23.06.2021	2021/25	19	12.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
75	GALA	23.06.2021	2021/25	20	13.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
76	GALA	23.06.2021	2021/25	21	13.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
77	GALA	23.06.2021	2021/25	22	14.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma

Tablo 3.7: 2021 Yılına Ait Müeyyide Listesi (GALA Logolu Yayıncı Kuruluş)

1	Tv Logo	Toplantı Tarihi	Toplantı No	Karar	İhlal Tarihi	Kanun Maddesi	Müeyyide Türü
77	GALA	23.06.2021	2021/25	22	14.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Program Durdurma
78	GALA	23.06.2021	2021/25	12	09.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
79	GALA	23.06.2021	2021/25	13	09.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
80	GALA	23.06.2021	2021/25	14	10.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
81	GALA	23.06.2021	2021/25	15	10.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
82	GALA	23.06.2021	2021/25	16	11.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
83	GALA	23.06.2021	2021/25	17	11.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
84	GALA	23.06.2021	2021/25	18	12.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
85	GALA	23.06.2021	2021/25	19	12.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
86	GALA	23.06.2021	2021/25	20	13.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
87	GALA	23.06.2021	2021/25	21	13.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
88	GALA	23.06.2021	2021/25	22	14.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Para Cezası
89	GALA	30.06.2021	2021/26	12	17.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
90	GALA	30.06.2021	2021/26	13	17.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
91	GALA	30.06.2021	2021/26	14	18.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
92	GALA	30.06.2021	2021/26	15	18.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
93	GALA	30.06.2021	2021/26	16	19.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
94	GALA	30.06.2021	2021/26	17	19.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
95	GALA	30.06.2021	2021/26	18	20.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
96	GALA	30.06.2021	2021/26	19	20.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
97	GALA	30.06.2021	2021/26	20	21.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
98	GALA	30.06.2021	2021/26	21	21.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
99	GALA	07.07.2021	2021/27	761	22.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
100	GALA	07.07.2021	2021/27	762	22.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
101	GALA	07.07.2021	2021/27	763	23.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
102	GALA	07.07.2021	2021/27	764	23.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
103	GALA	07.07.2021	2021/27	765	24.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
104	GALA	07.07.2021	2021/27	766	24.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
105	GALA	07.07.2021	2021/27	767	25.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
106	GALA	07.07.2021	2021/27	768	25.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
107	GALA	07.07.2021	2021/27	769	26.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
108	GALA	07.07.2021	2021/27	770	26.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
109	GALA	07.07.2021	2021/27	771	27.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
110	GALA	07.07.2021	2021/27	772	27.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
111	GALA	13.07.2021	2021/28	28	28.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
112	GALA	13.07.2021	2021/28	29	28.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
113	GALA	13.07.2021	2021/28	30	29.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
114	GALA	13.07.2021	2021/28	31	29.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma

Tablo 3.7: 2021 Yılına Ait Müeyyide Listesi (GALA Logolu Yayıncı Kuruluş)

1	Tv Logo	Toplantı Tarihi	Toplantı No	Karar	İhlal Tarihi	Kanun Maddesi	Müeyyide Türü
114	GALA	13.07.2021	2021/28	31	29.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
115	GALA	13.07.2021	2021/28	32	30.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
116	GALA	13.07.2021	2021/28	33	30.06.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
117	GALA	13.07.2021	2021/28	34	01.07.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
118	GALA	13.07.2021	2021/28	35	01.07.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
119	GALA	13.07.2021	2021/28	36	02.07.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
120	GALA	13.07.2021	2021/28	37	02.07.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
121	GALA	13.07.2021	2021/28	38	03.07.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
122	GALA	13.07.2021	2021/28	39	03.07.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
123	GALA	28.07.2021	2021/29	11	04.07.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
124	GALA	28.07.2021	2021/29	12	04.07.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
125	GALA	28.07.2021	2021/29	13	05.07.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
126	GALA	28.07.2021	2021/29	14	05.07.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
127	GALA	28.07.2021	2021/29	15	06.07.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
128	GALA	28.07.2021	2021/29	16	06.07.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
129	GALA	28.07.2021	2021/29	17	07.07.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
130	GALA	28.07.2021	2021/29	18	07.07.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
131	GALA	28.07.2021	2021/29	19	08.07.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
132	GALA	28.07.2021	2021/29	20	08.07.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
133	GALA	28.07.2021	2021/29	21	09.07.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
134	GALA	28.07.2021	2021/29	22	09.07.2021	6112.8.4 (Ek: 17/4/2017-KHK-690/60 md.),	Geçici Yayın Durdurma
135	GALA	04.08.2021	2021/30	23	19.07.2021	6112.32.5,	Yayın Lisansı İptali

SONUÇ VE ÖNERİLER

8 Temmuz 1993'te Anayasa'nın 133'üncü maddesinde yeniden bir düzenleme yapılarak özel radyolar ile televizyonların yayın yapması yasallaşmış; 20 Nisan 1994 tarihinde 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş, radyo ve televizyon yayınlarının düzenlenmesi ve denetlenmesi görevi RTÜK'e verilmiştir.[66] Sonraki süreçte Avrupa Birliği medya mevzuatı ile uyum sağlama amacıyla 3984 sayılı Kanun, 2011 yılında 6112 sayılı Kanun'un çıkmasıyla mülga haline gelmiştir. Bugün, özel medya hizmet sağlayıcı kuruluşların, bilhassa radyolar ile televizyonların yayınlarını halka arz ederken çocukların ve gençlerin korunmasını amaçlayan yayın hizmeti ilkeleri ile diğer ilke ve esaslara uyup uymadıklarının denetimi öncelikli olarak 6112 sayılı Kanun'da belirtilen hükümler çerçevesinde yapılmaktadır.

Ticari iletişim ve bunun içinde yer alan reklamların denetiminin gerekliliği, reklam sektörünün büyüklüğü ve başlı başına bir faaliyet alanı haline gelmesiyle ilgilidir. Bilgisayar, akıllı cep telefonu gibi yeni medya ortamları izleyicilerin, yayın hizmetlerine günün her saatinde istenildiği şekilde ulaşabilmelerini; bilgi ve haber alma ihtiyacını zaman ve mekândan bağımsız olarak karşılayabilmelerini; eğlence, spor vb. her türlü hizmete erişip satın alabilmelerini mümkün kılmaktadır. Televizyon içeriklerine yeni medya ortamlarından da ulaşılabilmesi sayesinde televizyonun mevcut durumundaki dönüşüm dikkat çekmektedir ve televizyon yayıncılığının esas geliri olarak ticari iletişim yayınları ön plana çıkmaktadır.

6112 sayılı Kanun'un Ticari İletişimin Genel Esasları başlıklı 9'uncu maddesinin 6'ncı fıkrasının (a) bendi, ticari iletişim yayınlarının dürüstlük ilkesine uygun olması; (c) bendi ise ticari iletişim yayınlarının yanıltıcı olmaması ve tüketicinin çıkarlarına zarar vermemesi gerekliliğine vurgu yapmaktadır. 6502 sayılı Tüketicinin

[66] Metin Kasım, "Türkiye'de, Özel/Tecimsel Radyo Yayıncılığının Gelişim Süreci Ve Konya'daki Tecimsel Radyolar Üzerine Bir İnceleme", Selçuk İletişim, C. 5, Sayı: 4, 2009, s.121.

Korunması Hakkında Kanun[67]'un Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar başlıklı 61'inci maddesinin 2'nci fıkrasında ticari reklamlar yapılırken toplum düzeni, genel ahlak ile kişi haklarının ihmal edilmemesi ve bunun yanı sıra doğru ve dürüst olmalarının gerekliliğini vurgulamaktadır. Aynı maddenin 3'üncü fıkrası ise ticari reklam yayınlarının tüketiciyi aldatıcı ve istismar edici olmamalarını ifade eden hükümler içermektedir.

'Kamu hizmeti' olarak değerlendirilen yayıncılık işi icra edilirken, yayıncı kuruluşlar kamusal sorumluluk çerçevesinde belli ilkelere uymak zorundadırlar. Çalışmanın ilgili bölümlerinde bahsedildiği üzere, 6112 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinde düzenlenen ve yayın hizmeti ilkeleri olarak adlandırılan bu ilkeler ile aynı Kanun'un 9, 10, 11, 12 ve 13 numaralı maddelerinde bulunan ilke ve esaslar, yayınların denetiminde temel ölçüt olarak belirlenmiştir. Ayrıca ticari iletişim kapsamındaki reklam, tele-alışveriş, program desteklemesi ve ürün yerleştirme ile ilgili hükümler, her biri için ayrı ayrı düzenlemeler yapılarak 6112 sayılı Kanun'un dördüncü bölümünde belirtilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde bulunan yayıncı kuruluşların yayınlarını, bu Kanun'da yer alan hususlar ile Türkiye Cumhuriyeti tarafından da onaylanmış olan uluslararası anlaşma ve sözleşmelere göre izleyerek denetleme görevi 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un "Görev ve yetkiler" kenar başlıklı 37'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (e) bendinde yer alan hüküm gereğince, Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna aittir. RTÜK bünyesinde oluşturulan İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı tarafından, yayın hizmetlerini izlemek ile değerlendirmek işi daima ve düzenli olarak yapılmaktadır. İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığında görev yapan Üst Kurul uzmanlarının yapmış olduğu, 6112 sayılı Kanun m. 8/4 kapsamında ticari iletişimin bir türü olan tele-alışveriş yayınlarının denetim sürecini görmek için, aykırılık tespit edilerek yaptırım uygulanması yönünde hazırlanan örnek uzman raporlarını ve ilgili RTÜK

[67] https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6502.pdf (21.04.2021)

kararlarını; radyo ve televizyon yayınlarının idari ve yargı denetimi uygulamalarını incelemek önemlidir.

6112 sayılı Kanun'un Yayın kayıtlarının muhafazası kenar başlıklı 25'inci maddesinin 1'inci fıkrasına göre özel medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar yaptıkları tüm yayınların bandını bir yıl boyunca saklamak zorundadır. RTÜK Sayısal Kayıt Arşiv ve Analiz Sistemi (SKAAS) aracılığıyla yayınlar kayıt altına alınmaktadır. Söz konusu kayıtlar Üst Kurul uzmanları tarafından izlenip değerlendirilmektedir ve 6112 sayılı Kanun'a ve taraf olunan uluslararası sözleşmelere uygunluk açısından denetlenmektedir. Gerekli durumlarda uzman raporu hazırlanmakta ve hazırlanan raporlar, İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığına sunulmaktadır. Daire başkanının onayından geçen raporlar, görüşülmek üzere Üst Kurula gönderilmektedir.

Çalışma boyunca 6112 sayılı Kanun m. 8/4 kapsamında ihlale konu tele-alışveriş yayınlarıyla ilgili hazırlanan raporlar, Üst Kurul kararları ve mahkeme kararları incelenmiş ve denetim sürecinde karşılaşılan sorunlar tespit edilmiştir. Tespit edilen sorunlar ve öneriler şu şekilde sıralanabilir:

1. GALA logolu ve C P C Medya Radyo Televizyon ve Yayıncılık Anonim Şirketi unvanlı medya hizmet sağlayıcı kuruluşun 2018, 2019 ve 2021 yıllarına ait RTÜK tarafından denetimi yapılan tele-alışveriş yayınları ve bunların idari yaptırım süreci incelendiğinde, 6112 sayılı Yasa madde 32/5'te bulunan, aynı Kanun'un sekizinci maddesinin dördüncü fıkrasının ihlal edilmesi üzerine Üst Kurul tarafından verilen müeyyide kararının yayıncı kuruluşa bildirildiği tarihten başlayarak bir yıl boyunca yeniden aynı ihlalin görülmesi durumunda, yayıncının yayınlarının on güne kadar durdurulması; aynı yıl içerisinde ikinci defa aynı ihlalin görülmesi durumunda yayıncının lisansının iptal edilmesi yönündeki hükmün, medya hizmet sağlayıcılar tarafından Üst Kurul kararının yargıya taşındığı durumlarda, bir yıllık süre sınırından dolayı, yerine getirilemediği, çoğunlukla lisans iptali aşamasına geçilemeyip 10 gün

geçici yayın durdurma müeyyidesi aşamasında kaldığı ve nihayetinde yayıncı kuruluşun yayınlarını kendiliğinden sonlandırdığı görülmektedir.

GALA logolu medya hizmet sağlayıcı kuruluşun 2018 yılına ait müeyyide karnesi incelendiğinde; 01.04.2018 tarihli tele-alışveriş yayınında yer alan ihlal sebebiyle hazırlanan uzman raporu neticesinde 11.04.2018 tarihli 2018/15–20 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan kararla medya hizmet sağlayıcı kuruluşa 5 program durdurma cezası verilmiştir. 16.05.2018 tarihli tele-alışveriş yayınında, Üst Kurul kararının yayıncıya bildirilmesinden itibaren bir sene içerisinde aynı ihlalin tekrarlanması sebebiyle 22.05.2018 tarihli 2018/21-19 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan kararla medya hizmet sağlayıcı kuruluşa 10 gün geçici yayın durdurma cezası verilmiştir. 20.06.2018 tarihli tele-alışveriş yayınında, aynı ihlalin ikinci kez tekrarından dolayı 'yayın lisansının iptali' kararı verilmesi gerekirken 28.06.2018 tarihli 2018/26–37 sayılı Üst Kurul toplantısında medya hizmet sağlayıcı kuruluşa ikinci kez 10 gün geçici yayın durdurma cezası verilmiştir. Bu durumun sebebi, 16.05.2018 tarihli tele-alışveriş yayınında yer alan ihlal sebebiyle verilen Üst Kurul kararının yürütmesinin durdurulması ve iptali talebiyle, yayıncı kuruluşun yargıya başvurması ve mahkemenin davaya konu olan işlemin yürütmesinin durdurulmasına karar vermesidir.

Bahsi geçen kanalın 2019 yılına ait müeyyide karnesi incelendiğinde; 31.05.2019 tarihli tele-alışveriş yayınında yer alan ihlal sebebiyle hazırlanan uzman raporu neticesinde 18.06.2019 tarihli 2019/25-39 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan kararla medya hizmet sağlayıcıya 5 program durdurma cezası verilmiştir. 24.07.2019 tarihli tele-alışveriş yayınında, Üst Kurul kararının yayıncıya iletildiği tarihten itibaren bir sene içerisinde aynı ihlalin tekrarlanması sebebiyle 05.08.2019 tarihli 2019/32-6 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan kararla medya hizmet sağlayıcıya 10 gün geçici yayın durdurma cezası verilmiştir. 09.10.2019 tarihli tele-alışveriş yayınında aynı ihlalin ikinci kez tekrarından dolayı 'yayın lisansının iptali' kararı verilmesi gerekirken 06.11.2019 tarihli 2019/45–69 sayılı Üst Kurul toplantısında medya hizmet

sağlayıcıya ikinci kez 10 gün geçici yayın durdurma cezası verilmiştir. Bu durumun sebebi, 24.07.2019 tarihli tele-alışveriş yayınında yer alan ihlal sebebiyle verilen Üst Kurul kararının yürütmesinin durdurulması ve iptali talebiyle, yayıncı kuruluşun yargıya başvurması ve mahkemenin dava konusu işlemin yürütmesinin durdurulmasına karar vermesidir.

Mahkeme, yürütmenin durdurulması isteminin reddine karar verene kadar geçen sürede yazılmış olan raporlar için Üst Kurul tarafından 6112 sayılı Kanun'un m. 32/5'te belirtilen müeyyide sırasına göre karar verilememekte ve yayıncı kuruluş hakkında yeniden on gün yayın durdurma müeyyidesi kararı verilmektedir.

2018 yılı için; 22.05.2018 tarihli 2018/21-19 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan kararı 30.05.2018 tarihinde tebellüğ eden yayıncı kuruluş tarafından yürütmenin durdurulması ve kararın iptali talebiyle açılan davanın sonuçlanma tarihine bakıldığında, mahkemenin söz konusu iptal talebi davasına ret kararını 20.12.2018'de verdiği görülmektedir. 2019 yılı için; 05.08.2019 tarihli 2019/32-6 sayılı Üst Kurul toplantısında alınan kararı 30.09.2019 tarihinde tebellüğ eden yayıncı kuruluş tarafından yürütmenin durdurulması ve kararın iptali talebiyle açılan davanın sonuçlanma tarihine bakıldığında, mahkemenin söz konusu iptal talebi davasına ret kararını 22.01.2020'de verdiği görülmektedir.

Yayıncı kuruluşça Üst Kurul kararının yürütmesinin durdurulması talebiyle yapılan başvuru neticesinde, mahkeme tarafından dava konusu işlemin yürütmesinin durdurulması kararı verildiği ayrıca mahkemelerin iş yoğunluğu sebebiyle karar tarihlerinin geciktiği görülmektedir. Üst Kurul kararlarının yerine getirilme aşamasında sürecin uzaması sebebiyle Kanun'da bahsi geçen yaptırımların uygulanamadığı, dolayısıyla 6112 sayılı Yasa madde 32/5'te belirtilen 1 yıllık sürenin tekraren ihlal yapan yayıncı kuruluşlara yaptırım uygulama noktasında yetersiz kaldığı görülmektedir. 1 yılın sonunda yayıncı kuruluşun müeyyide karnesi sıfırlanmaktadır.

Bu kapsamda 1 yıllık sürenin uzatılması asgari 2 yıl olarak belirlenmesi uygun görülmektedir.

2. Önceden Üst Kurul kararları ve mahkeme kararlarının tebliğinin geleneksel posta hizmetleri yoluyla yapılması sebebiyle gönderinin adrese geç ulaşması veya alıcının adreste bulunamaması gibi sebeplerle süreçte gereksiz zaman kayıpları yaşanmaktaydı. Mahkemelerin yoğunluğu sebebiyle yargıya intikal etmiş Üst Kurul kararlarının, yargılama sürecinde yaşanan zaman kaybına eklenen postada geçen süreler sebebiyle uygulanması gecikmekteydi. Çalışma boyunca denetim süreci anlatılırken verilen tarih bilgileri incelenirse tebliğ ve tebellüğ tarihleri arasındaki zaman farkı görülecektir. Ancak 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun[68] yeniden düzenlenen 7/a maddesi ile 06.12.2018 tarihinde yayınlanan 30617 sayılı Elektronik Tebligat Yönetmeliği[69] kapsamında işlem gören elektronik tebligat işlerini yapabilmek maksadıyla PTT A.Ş iradesiyle hayata geçirilen Ulusal Elektronik Tebligat Sisteminin (UETS)[70] kullanılmaya başlamasıyla Üst Kurul, tebligatların artık UETS üzerinden yapılacağını ilan etmiş ve yayıncı kuruluşların mağduriyet yaşamaması için tedbir almalarını istemiştir. Posta ile tebligat yerine UETS üzerinden tebligatların hızlı bir şekilde yapılmaya başlamış olması sürecin sağlıklı şekilde ilerlemesine katkı sunduğu için sistemin devamlılığında fayda görülmektedir.

3. 1262 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan kullanıma hazır duruma getirilmiş bir ilaç olmadığı halde sağlığa iyi geldiği ve kişileri tedavi edici özelliği bulunduğu iddiasıyla ürünlerin reklam, satış ve pazarlamasını yapanlar hakkında bir ila beş yıl arası hapis cezası verileceğine dair hüküm kapsamında Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu tarafından yapılan hukuki işlemlerin hızlandırılması ve bu maddeyi ihlal edenlerin ivedilikle cezalandırılması uygun görülmektedir.

[68] https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.7201.pdf (21.04.2021)
[69] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/12/20181206-2.htm (21.04.2021)
[70] https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Posta/UETS.aspx (21.04.2021)

4. Yayıncı kuruluşların mahkemeye başvurarak yürütmeyi durdurma kararı almaları denetim sürecini uzatmaktadır. Bu yüzden, 26 Mayıs 1928 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu'nda[71] belirtildiği üzere, beşerî tıbbi bir ürünün araştırılması, geliştirilmesi, ruhsatlandırılması[72] ile piyasaya sürülmesi süreçlerine dair temel basamaklar uygulanmaksızın sağlık beyanıyla tanıtım ve satışının yapıldığı ve izleyicilerin tıbbi tedavilerden uzaklaştırıldığı türden tele-alışveriş yayınları için 6112 sayılı Kanun m. 8/4 kapsamında verilmiş olan Üst Kurul kararlarının yargıya taşındığı durumlarda 6112 sayılı Kanun m. 32/5'te belirtilen bir yıllık sürenin işlemesiyle ilgili düzenleme yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Buna göre mahkemenin dava konusu Üst Kurul işleminin hukuka uygun olduğuna karar vermesi durumunda, yayıncı kuruluş tarafından RTÜK işlemlerine açılan davanın açılış tarihinden yargılamanın bitip mahkeme kararının yayıncı kuruluşça tebellüğ olunduğu tarihe kadar geçen sürenin 6112 sayılı Kanun m. 32/5'te belirtilen bir yıllık süreye dâhil edilmemesi bu itibarla yargılama devam ederken 1 yıllık sürenin durması hükmünün yapılacak yeni bir düzenlemeyle söz konusu Kanun'a eklenmesi uygun görülmektedir.

Mahkemenin dava konusu Üst Kurul işleminin hukuka uygun olmadığına karar vermesi durumunda ise 1 yılık sürenin m. 32/5'te de belirtildiği üzere Üst Kurul kararının medya hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından tebellüğ olunduğu tarih itibarıyla işlemeye devam etmesi uygun görülmektedir.

5. GALA logolu ve C P C Medya Radyo Televizyon ve Yayıncılık Anonim Şirketi unvanlı medya hizmet sağlayıcı kuruluşun belli dönemlerde yayınlarını sonlandırdığı

[71] https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.1262.pdf (21.04.2021)
[72] https://www.titck.gov.tr/faaliyetalanlari/ilac/ilac-ruhsatlandirma (21.04.2021)

ve akabinde aynı frekanstan plusmusic logolu PMC Radyo ve Televizyon Yayıncılık Anonim Şirketi unvanlı medya hizmet sağlayıcı kuruluşa ait yayınların verilmeye başlandığı ve bu durumun 2018 ve 2019 yılında aynı şekilde sürdüğü görülmüştür.

Buradan hareketle yayıncı kuruluşların istediği frekanstan istediği yayını yapabildiği görülmektedir. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Uydu Yayın Yönetmeliği'nin[73] Uydu altyapı işletmecilerinin yükümlülükleri başlıklı 13'üncü maddesinin 3'üncü fıkrasının (a) bendinde uydu altyapı işletmecilerinin, Üst Kurul tarafından altyapı işletmecilerine yapılan yazılı bildirimin ardından yayına başlama tarihi ile saatini, uydu yayın frekansı, polarizasyonu, sembol oranı (SR), ileri yönlü hata kodu (FEC), video paket tanıma (V-PID), ses paket tanıma (A-PID), servis tanıma (SID) bilgilerini en az 1 gün önce Üst Kurula bildirmek zorunda olduğu belirtilmektedir. Buna göre yayıncı kuruluşların hangi frekanstan yayına başlayacaklarını RTÜK'e bildirme yükümlülüğü söz konusuyken izin alma yükümlülüğü bulunmamaktadır. Dolayısıyla kuruluşların hangi frekanstan yayına başlayacağının RTÜK'ün iznine tabi olması durumunda bahsi geçen sorunun önüne geçileceği düşünülmektedir.

6. 17/04/2017'de yürürlüğe giren 690 sayılı KHK ile, 6112 sayılı Yasa'da yapılan güncelleme sayesinde, bu tarihten önce yayıncı kuruluşların mevzuata aykırı tele-alışveriş yayınları hakkında Üst Kurulun uyarı ve/veya para cezası kararı verdiği; söz konusu tarihten sonra ise program durdurma, geçici yayın durdurma ve yayın lisansı iptali kararları verebildiği görülmektedir.

Tezde yer verilen tablolar ve şekiller üzerinden Üst Kurulun yıllara göre yapmış olduğu işlemler incelendiğinde, aldatıcı tele-alışveriş yayınlarıyla ilgili yaptırım kararı sayısındaki artış görülmektedir. Bu kapsamda Üst Kurulun toplumun

[73] https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Kurum/70203335 (23.04.2021)

maddi ve manevi değerleri ile kamu yararını ön plana alarak hareket ettiği anlaşılmaktadır.

7. Haksız rekabete sebep olan unsurlar içeren, izleyici ve dinleyiciyi yanıltıcı nitelikte olan ve tüketicinin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarına zarar veren ve bu yolla tüketici haklarını ihlal etmekle birlikte bazılarının haksız çıkar elde etmesini sağlayan, toplum sağlığı açısından önemli sakıncaları olması sebebiyle ve sonuç itibarıyla tedavi edici özelliği kanıtlanmamış olan ürünlerin sağlık beyanı ile tanıtılması noktasında medya hizmet sağlayıcıların kamusal sorumlulukları söz konusudur. Yayıncılık Etik İlkeleri'ne[74] bağlı kalınarak bu tarz yayınların yapılmaması medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara önerilir.

8. Kamu düzenleyici otoriteleri, medya çalışanları ve idarecilerin, ortaya konulan hedeflere ulaşmak için bir araya geldiği denetim modeline ortak denetim denir.[75] Ortak denetim, 2011 yılında yürürlüğe giren 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun ile birlikte hukuki bir statü kazanmıştır. Buna ek olarak, medya hizmet sağlayıcıların denetimi kendi kendilerine yaptıkları denetim türü ise özdenetim kapsamındadır. Medyanın toplum üzerinde güvenirliğinin artması için yayıncı kuruluşların denetim sürecinde kendi üzerlerine düşen sorumlulukla hareket etmeleri önerilir.

6112 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinin birinci fıkrasında ve bu fıkranın bentlerinde kamusal sorumluluk anlayışına dair yer alan hükümlerin, bilhassa (ı) bendinde belirtilen yayın hizmetlerinde "tarafsızlık, gerçeklik ve doğruluk" ilkelerinin tam olarak uygulanabilmesi için, kamu hizmeti yayıncılığında TRT kurumunun, özel

[74]https://www.rtuk.gov.tr/yayinci-duzenlemeleri/3746/3908/yayincilik-etik-ilkeleri.html (21.04.2021)
[75] Bozkurt Zakir Avşar ve Vedat Demir, *Düzenleme ve Uygulamalarla Medyada Denetim,* Piramit Yayıncılık, Ankara, 2005, s. 90.

medya hizmet sağlayıcı kuruluşların ve RTÜK'ün birlikte hareket etmesi bağımsız ve aynı zamanda sorumlu yayıncılık anlayışının yerleşmesi için önem arz etmektedir.

Anayasa'nın 12'nci maddesinin 2'nci fıkrasında bulunan ifade hürriyetinin yanı sıra basın yayın hürriyetini de kapsayan temel hak ve hürriyetleri kullanan medya hizmet sağlayıcı kuruluşların, yayın hizmetlerini sunarken kamu yararını ön plana alarak, ödev ve sorumluluk bilinciyle "Yayın hizmeti ilkeleri"ne uymaları görev bilincinin bir gereğidir.

Düzenleyici ve denetleyici otoriteler ile basın yayın mensupları ve sivil toplum kuruluşlarının kamusal sorumluluk ve kamu yararı için ortak bir amaç doğrultusunda hareket ettikleri "ortak denetim" mekanizması ile medya mensuplarının kamusal sorumluluk bilinciyle hazırladıkları rehber ilkeler ışığında gönüllü olarak uymayı hedefledikleri "özdenetim" mekanizmasının birlikte çalışması, paydaşların uzlaşmacı bir zeminde buluşmasına ve denetimin böylesi bir ortamda gerçekleşmesine imkân sağlayacaktır. Medyada denetimin olmaması durumunda toplumsal boyutta yaşanacak karmaşa düşünülürse denetimin gerekliliği yadsınamaz.

Mevzuata aykırı yayın yapan medya hizmet sağlayıcı kuruluşların, toplum üzerinde oluşturacağı olumsuz etkiler göz önüne alındığında RTÜK'ün genellikle uyarı yapmaksızın ihlale yol açan yayınları hakkında yaptırım uygulaması, RTÜK'ün kamusal sorumluluk anlayışıyla faaliyetlerini yürüten anayasal bir kurum olmasıyla ilgilidir.

Son olarak, 6112 sayılı Kanun m. 8/4 kapsamında tele-alışveriş yayınlarının denetiminde ortaya çıkan sorunlar değerlendirildiğinde, 'sorumluluk' ve 'bilinç' ile hareket etmesi gerekenin yalnızca medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar değil aynı zamanda toplumun kendisi olduğu kanaatine varılmaktadır. Söz konusu aldatıcı

yayınların doğrudan muhatabı olan halk, devlet tarafından ilgili kanunlar yoluyla ne kadar korunmaya çalışılsa da bizzat kendisinin sürece dâhil olup, yayınları bilinçli olarak izlemesi ve beğeni ve şikâyet yoluyla gerekli yönlendirmeleri medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara yapması gerekmektedir. Böylece devlet, yayıncı kuruluşlar ve toplumun "ortak denetim" sistemi içinde ortak amaçta buluştuğu bir yapıdan bahsedilebilir. Herkesin üzerine düşen sorumluluğu yerine getirdiği bir yapıda yayın içeriklerinde karşılaşılan olası zararlı içerik ve ilgili kanunlara aykırı muhtemel durumlar karşısında birden fazla önleyici unsurun varlığı, daha etkili ve ideal bir denetim sistemi olarak görülmektedir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

Atay, Cevdet (1999), *Devlet Yönetimi ve Denetimi*, Alfa Basım Yayın Dağıtım, İstanbul.

Atay, Ender Ethem (2018), *İdari Yargılama Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

_____ (2014), *İdare Hukuku*, Turhan Kitabevi, Ankara.

Akıncı, Müslüm (2017), *Danıştay Kararları Işığında İdarenin Gözetim ve Denetim Görevi*, Legal Yayıncılık, İstanbul.

Avşar, Bozkurt Zakir ve Demir, Vedat (2005), *Düzenleme ve Uygulamalarla Medyada Denetim*, Piramit Yayıncılık, Ankara.

Coşkun, Sena (2018), *Radyo ve Televizyon Yayın Hizmetlerinde Denetim*, Adalet Yayınevi, Ankara.

Çağlayan, Ramazan (2018), *İdari Yargılama Hukuku*, Seçkin Yayınevi, İstanbul.

Çolak, Nusret İlker (2013), *Kitle İletişim Hukuku*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.

Darendeli, A. Vahap (2013), *İdari Ceza Hukuku Açısından Görsel- İşitsel Medya Alanındaki İdari Yaptırımların Hukuki Rejimi*, Yetkin Yayınları, Ankara.

Doğru, Osman, Nalbant, Atilla (2013), *İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi Açıklama ve Önemli Kararlar (İHAS 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 Ek Protokol 1-1, 1-2, 1-3 maddeler)*, C. II, Pozitif Matbaa, Ankara.

Göle, Celal (1983), *Ticaret Hukuku Açısından Aldatıcı Reklamlara Karşı Tüketicinin Korunması*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara.

Gözübüyük, A. Şeref (1995), *Yönetim Hukuku*, Turhan Kitabevi, Ankara.

Gözübüyük, A. Şeref, Tan, Turgut (2018), *İdare Hukuku Genel Esaslar*, C.I, Güncelleştirilmiş 12. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara.

Gülsoy, Tanses (1999), *Reklam Terimleri ve Kavramları Sözlüğü*, Adam Yayınları, İstanbul.

İnal, Emrehan (2000), *Reklam Hukuku ve Aldatıcı Reklamlar*, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.

Oğurlu, Yücel (2001), *İdari Yaptırımlar Karşısında Yargısal Korunma*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Özbudun, Ergun (1962), *Parlamenter Rejimde Hükûmeti Murakabe Vasıtaları*, A.Ü. Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara.

Özek, Çetin (1999), *Basın Özgürlüğünden Bilgilenme Hakkına*, Alfa Basım Yayım, İstanbul.

Pekman, Cem (2009), "AB'de Medya Okuryazarlığının Sonu: Ürün Yerleştirme", *Medya ve Kültür- Karaelmas 2009*, der. Nurçay Türkoğlu ve Sevilen Toprak Alayoğlu, Urban Kitap, İstanbul, s. 569-576.

Tartanoğlu, Şafak (2012), *Örgüt Sosyolojisi*, Dora Basım Yayın, Bursa.

Türk Dil Kurumu (2005), *Türkçe Sözlük*, TDK, Ankara.

Yayla, Yıldızhan (2010), *İdare Hukuku*, Beta Basım, İstanbul.

Yıldırım, Turan, Yasin, Melikşah, vd. (2018) *İdare Hukuku*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.

Yıldız, Sevil (2010), *Medya ve Hukuk,* Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

TEZ

Şen, Yavuz (2007), *Radyo Televizyon Üst Kurulu ve Kararlarının Yargısal Denetimi,* Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Yüksek Lisans Tezi, Konya.

MAKALELER

Er, Selami (2008), "Denetleyici Kurumların Dış Denetimi ve 5018 sayılı Kanunda Yapılan Değişiklikler", *Sayıştay Dergisi,* S. 68, s. 29-46.

Kasım, Metin (2009), "Türkiye'de, Özel/Tecimsel Radyo Yayıncılığının Gelişim Süreci Ve Konya'daki Tecimsel Radyolar Üzerine Bir İnceleme", *Selçuk İletişim*, C.5, Sayı:4 s. 118-135.

Kurt, Hayrettin (2014), "İdari Yaptırımlara Karşı Güvenceler", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* C. 18, S. 1, s. 131-178.

Şahin, Ramazan (2010), "Ombudsman Kurumu ve Türkiye'de Kurulmasının Türkiye'nin Demokratikleşmesi ve Avrupa Birliği Üyeliği Üzerine Etkileri", *Türk İdare Dergisi,* S. 468, s. 131-158.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6112-20120704.pdf (21.04.2021) 6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun, RG: 03.03.2011, 27863.

https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/11/20111102-14.htm (02.09.2021) Yayın Hizmeti Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, RG: 02.11.2011, 28103.

https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/74780 (21.04.2021) Avrupa Birliği "Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri Yönergesi, S: 2010/13/EU, 10.03.2010.

https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/01/20200104-2.htm (21.04.2021) Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, RG:04.01.2020, 30998.

https://arsivdosya.rtuk.gov.tr/assets/Galeri/Haberler/gorsel-isitsel-medyada-ticari-iletisim-mevzuati-ve-uygulamalari.pdf (12.10.2021) Görsel-İşitsel Medyada Ticari İletişim Mevzuatı ve Uygulamaları.

https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/11/20081105-18.htm (21.04.2021) Anayasa Mahkemesi Kararı, RG: 05.11.2008, 27045.

https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/12/20111216-5.htm (21.04.2021) Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, RG: 16.12.2011, 28144.

https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/44186 (21.04.2021) Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği, RG: 10.01.2015, 29232.

https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.1262.pdf (21.04.2021) İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu, RG: 14.5.1928, 1262.

https://www.rtuk.gov.tr/sayisal-kayit-arsiv-analiz-sistemi/4922/3044/sayisal-kayit-arsiv-analiz-sistemi.html (21.04.2021) Sayısal Kayıt, Arşiv ve Analiz Sistemi (SKAAS).

https://www.rtuk.gov.tr/sikca-sorulan-sorular/5054/5021/izleme-ve-degerlendirme-dairesi-baskanligi.html (21.04.2021) İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı - İkame program.

https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5 (21.04.2021) Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, RG:18.10.1982, 2709.

https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6502.pdf (21.04.2021) Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, RG: 07.11.2013, 6502.

https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Posta/UETS.aspx (21.04.2021) Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi.

https://www.titck.gov.tr/faaliyetalanlari/ilac/ilac-ruhsatlandirma (21.04.2021) T.C. Sağlık Bakanlığı, İlaç Ruhsatlandırma.

https://www.rtuk.gov.tr/etik-komisyonu/3703/5135/rtuk-etik-ilkeleri.html?Keyword=etik%20ilke (21.04.2021) RTÜK Etik İlkeleri.

https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/04/20170429-M1-2.htm (21.04.2021) Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.

https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/07/20150703-2.htm (21.04.2021) Beşerî Tıbbi Ürünlerin Tanıtım Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik.

https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/01/20170126M1-6.htm (21.04.2021) Türk Gıda Kodeksi Gıda Etiketleme ve Tüketicileri Bilgilendirme Yönetmeliği.

https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=7&MevzuatNo=15317&MevzuatTertip=5 (21.04.2021) Radyo Ve Televizyon Üst Kurulu Teşkilatı İle Hizmet Birimlerinin Görev, Yetki Ve Sorumluluklarına Dair Yönetmelik.

https://www.rtuk.gov.tr/rtuk-iletisim-merkezi-tarihcesi/5161/5104/rtuk-iletisim-merkezi-tarihcesi.html (21.04.2021) RTÜK İletişim Merkezi Tarihçesi.

https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Kurum/70203335 (23.04.2021) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Uydu Yayın Yönetmeliği.

https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21786.pdf (23.04.2021) Avrupa Sınırötesi Televizyon Sözleşmesi.

https://www.yargitay.gov.tr/documents/AIHM.pdf (23.04.2021) Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi.

https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/203-208.pdf (23.04.2021) Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi.

https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2577.pdf (21.04.2021) İdarî Yargılama Usulü Kanunu.

https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.7201.pdf (21.04.2021) 7201 sayılı Tebligat Kanunu.

https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/12/20181206-2.htm (21.04.2021) Elektronik Tebligat Yönetmeliği.

https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf (29.07.2021) Türk Ceza Kanunu.

https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=7&MevzuatNo=19832&MevzuatTertip=5 (23.08.2021) Reklam Kurulu Yönetmeliği.

https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/07/20160727M2..htm (06.10.2021) Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler İle Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.

https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/11/20161122-1.htm (06.10.2021) Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.

https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/01/20180112-1.htm (06.10.2021) Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.

ÖZET

6112 sayılı Kanun'un sekizinci maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında tele-alışveriş yayınlarının denetim sürecinin anlatıldığı tez çalışmasında, öncelikli olarak TÜRKSAT A.Ş. uyduları üzerinden tüm Türkiye'ye yayın yapan kuruluşlardan biri seçilmiş, bu kuruluşun yayında olduğu 2018, 2019 ve 2021 yıllarındaki yayınları RTÜK SKAAS (Sayısal Kayıt, Arşiv ve Analiz Sistemi) üzerinden izlenmiştir. Söz konusu kanalın tele-alışveriş yayınları hakkında 6112 sayılı Kanun m. 8/4 kapsamında Üst Kurul uzmanları tarafından yazılmış olan değerlendirme raporları ve sonucunda Üst Kurul tarafından verilen Üst Kurul kararları incelenmiştir.

Bu çalışmanın birinci bölümünde denetim kavramından, RTÜK'ün yayın hizmetlerini denetimi ve ifade hürriyeti kapsamında yayın hizmetlerinin denetiminden bahsedilmiş; ticari iletişim başlıklı ikinci bölümünde ticari iletişim kavramına ve ticari iletişim türlerine yer verilmiş; üçüncü bölümünde bir ticari iletişim türü olan tele-alışveriş yayınlarının denetim süreci aşama aşama anlatılarak incelenmiştir. Medya hizmet sağlayıcı kuruluşların Üst Kurul kararlarına karşı idari yargı yoluna başvurduğu durumlarda RTÜK Hukuk Müşavirliği ve Ankara 8'inci İdare Mahkemesi tarafından yapılan işlemler tezde anlatılarak, tele-alışveriş yayınlarının denetim sürecinde karşılaşılan sorunlar tespit edilmiştir.

Çalışmada yasal değişiklik önerileri de yer almakta olup medya hizmet sağlayıcı kuruluşların mevzuata ve Yayıncılık Etik İlkeleri'ne bağlı kalmasının; devlet, yayıncı kuruluşlar ve toplumun "ortak denetim" sistemi içinde bir araya gelerek ortak amaçta buluştuğu bir yapının kurulmasının faydalı olacağı değerlendirilmiştir. Çalışmanın aldatıcı tele-alışveriş yayınlarının denetim yolları hakkında tüketiciye ışık tutacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Denetleme, Radyo ve Televizyon Yayıncılığı, Ticari İletişim, Tele-alışveriş, Reklam, İdari Yaptırımlar.

ABSTRACT

This study aims to explain control process of teleshopping broadcastings within the scope of the paragraph 4 of Article 8 of the Law No. 6112. One of the organizations that broadcasts all over Turkey via TURKSAT INC. satellites has been selected and broadcasts in 2018, 2019 and 2021 have been monitored through SKAAS. The evaluation reports written by the Supreme Council Experts and the Supreme Council decisions made by the Supreme Council within the scope of the article 8/4 of the Law No: 6112 regarding the teleshopping broadcasts of the channel in question have been examined.

In the first part of this study, the concept of control, control of Radio and Television Supreme Council's broadcast services and broadcast services within the scope of freedom of expression are mentioned. In the second chapter, which is titled commercial communication, the concept of commercial communication and commercial communication types are given place; in the third chapter, the control process of teleshopping broadcasts, which is a type of commercial communication, is explained and examined gradually. In cases where media service providers apply to administrative jurisdiction against the Supreme Council decisions, the official letters regarding the transactions made by Radio and Television Supreme Council Law Consultancy Office and 8th Administrative Court of Ankara have been explained to the thesis.

Proposals for legal amendments are also included in the study and it has been evaluated that it would be beneficial for media service providers to adhere to Broadcasting Ethical Principles and to establish a structure where the state, broadcasters and society come together in a "common control" system and meet for a common purpose.

Key Words: Radio and Television Supreme Council, Controlling, Radio and Television Broadcasting, Commercial Communication, Teleshopping, Advertising, Administrative Sanctions,

ÖZGEÇMİŞ

1990 yılında Kayseri'de doğan Nurdan EMLİK, 2011 yılında Gazi Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden Yüksek Onur (ikincilik) derecesiyle mezun olmuştur. Gazi Üniversitesine bağlı iken bazı fakülte ve enstitülerin 7141 sayılı Kanun'la Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesine aktarılması sebebiyle, 2018 yılında Gazi Üniversitesi Türk Dili Bilim Dalında başlamış olduğu Tezli Yüksek Lisans eğitimini, 2021 yılında Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Dili Bilim Dalında tamamlayarak, Bilim Uzmanı unvanı almaya hak kazanmıştır.

2012 yılında T.C. Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanlığında başlamış olduğu memuriyet hayatına 2018 yılından beri Radyo ve Televizyon Üst Kurulunda devam etmekte olan Nurdan EMLİK, piyano eğitimi almıştır ve iyi derecede İngilizce bilmektedir.